

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

H. 1310 (M. 1892) TARİHLİ SELANİK VİLAYETİ
SALNAMESİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail ÇAKIR

Balıkesir, 2016

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

**H. 1310 (M. 1892) TARİHLİ SELANİK VİLAYET
SALNAMESİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail ÇAKIR

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Bülent ÖZDEMİR

Balıkesir, 2016

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Tarih Anabilim Dalı'nda 201212517017 numaralı İsmail ÇAKIR'ın hazırladığı "H. 1310 (M. 1892) TARİHLİ SELANİK VİLAYETİ SALNAMESİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ" konulu YÜKSEK LİSANS TEZİ ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca ~~01/07/2016~~ 2016 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

Başkan

Prof. Dr.
Üye (Danışman)
Bülent ÖZDEMİR

Üye
Doç. Dr. İsmail HANCI

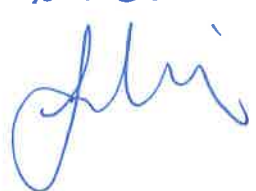
Yrd. Doç. Dr.
Üye
Deniz GÜNEŞ

Üye

Üye

Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım.

.12/07/2016
Yrd. Doç. Dr. Bayram SAHİN
M. Özd

ÖNSÖZ

Vilayet salnameleri Osmanlı Devleti'nin son dönemi hakkında bize bilgi veren kaynak olma özelliğine sahip tarihi belgelerdir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı şehirleri hakkında önemli bilgiler veren vilayet salnameleri hakkında araştırma yapılması Osmanlı Devleti tarihi araştırmacılarına katkı sağlayacaktır. Bu konuda sadece transkripsiyon olarak yapılan çalışmalardan en kapsamlısı, Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından çalışması yaptırılıp 16 cilt olarak hazırlanan Konya Vilayet Salnameleri ile yine Bolu Belediyesi tarafından hazırlatılan Bolu Vilayet Salnameleri'dir. Bunlardan başka Aydın, Adana, Hüdavendigâr vilayetleri salnameleri de üzerinde çalışılan diğer vilayet salnameleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet dönemlerinde önemli bir yere sahip olan Selanik vilayetindeki gelişmeleri daha iyi anlayıp tahlil etmek, şehir hakkında doğru ve ayrıntılı bilgi sahibi olmak için salnamelerin vereceği bilgiler önemlidir. Bu amaçla Selanik salnamelerinin transkripsiyonunun ve tahlilinin yapılması düşünülmüştür . Bu konuda 20 tane Selanik Vilayet salnamesinden sadece 1902 tarihli (hicri 1320) salname Hatice Oruç tarafından çalışılmış olup diğer salnameler için çalışma yapılmamıştır. Biz de literatürde bu eksikliğin giderilmesi bağlamında 1892 tarihli Selanik salnamesinin transkripsiyonunu ve değerlendirmesini yaptık.

Bu çalışma girişle birlikte beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde salname ve Selanik salnameleri üzerinde duruldu. Birinci bölümde 19. yüzyıl sonlarında Osmanlı Devleti'nin ve Selanik'in durumunu kısaca açıklanmaya çalışıldı. İkinci bölümde salnamenin değerlendirmesi yapıldı. Üçüncü bölümde yapılan transkripsiyonu verildi. Dördüncü bölümde ise sonuç çalışmasına yer verildi.

Transkripsiyon çalışmalarında Doç. Dr. Abdülmecit Mutaf'ın, Ramazan Maktav'ın ve Balıkesir Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi müdürü Şahin Gergin'in büyük desteğini gördüm. Yine Selanik tarihini araştırmalarım sırasında, Doç. Dr. İsmail Arslan da yardımlarını esirgemedi. Yazılanların tashihi konusunda Edebiyat Öğretmeni Cesur Öztekin yardımcı oldu. Çalışmanın tamamını ayrıntılı şekilde inceleyip imlasından, araştırma yöntemlerine kadar her bölümünde destek veren tez danışmanım hocam Prof. Dr. Bülent Özdemir'in katkısı çok önemlidir. Desteği olan herkese ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum.

İsmail Çakır

ÖZET

H. 1310 (M. 1892) TARİHLİ SELANİK VİLAYETİ SALNAMESİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

ÇAKIR, İsmail

Yüksek Lisans, Tarih Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bülent ÖZDEMİR

2016, 196 Sayfa

Salnameler, Osmanlı Devleti tarihinin 19. yüzyılın ikinci yarısı için birinci elden temel bilgi kaynaklarıdır. Bunların okunup açılanması dönemin aydınlatılması adına yapılabilecek önemli çalışmalardandır. Bu salnameler içinde Vilayet salnameleri de önemli yer tutmaktadır. Bu çalışmada akademik literatüre katkı olması amacıyla H. 1310 (M. 1892) Tarihli Selanik Vilayeti Salnamesinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Dünyadaki gelişmelere ayak uydurmaya çalışan Osmanlı Devleti, 19. Yüzyıl başlarında başladığı askeri yenileşmelere, Tanzimat Dönemi ile birlikte sosyal ve kültürel alanda yapılan yenilikleri de eklemiştir. Bu duruma meşrutiyetin ilanı ile birlikte yönetsel alanda yapılan değişimler dahil edilmiştir. Meşrutiyetin ilanından sonraki askeri başarısızlıklar ve toprak kayıpları Osmanlı Devleti'nde iç huzursuzlukların artmasına sebep olmuştur. Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu bu durumdan faydalanmak isteyen Balkan ulusları bağımsızlık için Rusya'dan ve Avrupa'dan aldıkları destekle hareketlenmeye başlamışlardır.

Balkanlardaki kargaşanın ve huzursuzluğun yaşandığı yerlerden biri de Selanik şehridir. M.Ö. 315 tarihinde Makedon Kralı Kassander tarafından kurulan şehir, 1430 tarihinde II. Murad tarafından kesin olarak Osmanlı Devleti egemenliğine alınmıştır. 1492'den sonra Osmanlı Devleti tarafından Yahudi göçmenlerin yerleştirildiği şehir, Avrupa'ya yapılan askeri hareketler için üs olarak kullanılmıştır. Farklı ulus yapısına sahip şehrin nüfusu 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren artmıştır. Bu artışa paralel şehrin aldığı belediyeçilik hizmetleri ile çehresi de değişmiştir. Bu dönemde şehirde yönetim aleyhtarı olan yönetici ve komutanların toplandığı görülmektedir. Bu durum şehri muhalefetin ve huzursuzluğun merkezi haline getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: 19. Yüzyıl, Osmanlı, Selanik, Salname

ABSTRACT

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF THE YEARBOOK OF SELANIK PROVINCE DATED 1892

İsmail Çakır

Master Thesis, Department of History

Advisor: Prof. Dr. Bülent Özdemir

The yearbooks of the Ottoman Empire are the first hand sources for the history of Ottoman Empire in the second half of the nineteenth century. The researches and evaluations of these yearbooks might shed lights on those years. Provincial yearbooks are another type of important sources of Ottoman History. The purpose of this study is to contribute present literature by working on the yearbook of Salonica province dated 1892.

To cope with the developments all over the world Ottoman state started new programs first mostly in military sphere during the reign of Sultan Selim III and then in all sphere of life during the reign of Sultan Mahmut II. By establishing the parliament in 1876, administrative and beurocratic reforms followed.

Salonica was founded by the Macedonian King Cassander in 315 BC. It was conquered by Sultan Murat II in 1430. Then the population of the city was enriched by settling the Jews from Spain and Portuqal in 1492. During the Ottoman rule Salonica was an important trade center as being a port city. During the second half of the nineteenth century Salonica was one of the centers of the disorders in the Balkans because of the idea of independence and nationalism among the Balkan peoples. The population of Salonica was increased and municipal organization was established in the second half of the nineteenth century.

Key Words: yearbook, 19th century, Salonica, Ottoman Empire

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: 19.YÜZYIL SONLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE SELANİK	
A- 19.Yüzyıl Sonlarında Osmanlı Devleti.....	5
B- 19.Yüzyıl Sonlarında Selanik.....	11
2. BÖLÜM : 1310 SENE-İ HİCRİYESİNE MAHSUS SELANİK VİLAYETİ	
SALNAMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	16
3. BÖLÜM: 1310 SENE-İ HİCRİYESİNE MAHSUS SELANİK VİLAYETİ	
SALNAMESİNİN TRANSKRİPSİYONU.....	25
SONUÇ.....	192
KAYNAKÇA.....	195

GİRİŞ

Farsça sal (yıl) ve name (mektup) kelimelerinden oluşan “salname”¹, en geniş anlamı ile “yıllık” olarak ifade edilmişse de, bir senelik hadiseleri göstermek üzere oluşturulan eserler için kullanılan bir tabirdir.² Bundan başka, farklı mevzulara dair her yıl çıkarılan dergi, kitap³ ile Osmanlı Devleti’nde merkezi yönetimin, nezaretlerin, askeri kurumların, vilayetlerin, bazı özel kurum ve kişilerin çıkardıkları yıllık bilgilendirme amaçlı çıkardıkları neşriyat olarak ifade edilmektedir.⁴

Salnamenin Fransızca’daki karşılığı “annuaire” olup ilk annuaire Fransa’da 1793 yılında Miller tarafından Paris’te neşredildi. Bu maksadı güden Almanak (Almanach) adlı eserler de yine Fransızlar tarafından çıkarıldı.⁵ Osmanlı Devleti’nde ilk salname, Sultan I. Abdülmecid zamanında 1847 yılında, Koca Reşid Paşa’nın teşviki ile Hayrullah Efendi, Ahmed Vefik Efendi ve Ahmed Cevdet Paşa’nın ortak çalışmaları olarak neşredildi. Mustafa Reşid Paşa’nın *Almanach de Gotha*’lardan etkilenerak Türkçe benzeri olarak hazırlanan *Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye* adıyla yayınlandığı görülmektedir. Bu salnamenin önsözünde, salnamenin içinde bakanların, taşra görevlilerinin, devletimizdeki elçilik görevlerinin, Avrupa Devletleri hükümdarlarının bilgileri verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca takvim verilmiş, Avrupa devletlerinin gelir ve giderleriyle paraları açıklanmış, Osmanlı parasıyla karşılıkları yazılarak darphane hakkında bilgi verilmiştir. Ülkedeki kara postaları ile denizlerdeki vapur hareketleri listelenmiştir.⁶ Bu neşrin hemen ardından önemsenen bu iş için, Meclis-i Maarif başkâtibi Behçet Efendi ile meclis azasından Rüşdi Bey’ler görevlendirilmişse de daha sonra irade-i seniye ile Maarif Nezareti Mektubi Kalemi Hey’eti’ne verildi. Bunun devamı olarak 1865 yılından itibaren nezaret ve vilayet salnamelerinin neşrine başlandı.⁷ 1888 yılından itibaren ise Memurin-i Mülkiyye komisyonuna bağlı sicill-i ahval idaresine havale edilerek saltanatın sonuna kadar buradan takip edildi.⁸

Salnamelerin 1847 yılından başlayıp 1922 yılına kadar yayınlananlarında, bu döneme ait tarihi, coğrafi, idari yapı, kurumlar, şahıs biyografileri, bilimsel, ekonomik,

¹Bkz.:İslam Ansiklopedisi,“Salname”, M.E. B. Yayınları, Eskişehir 2001, cilt 10, s. 134.

²Bkz.:M. Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, cilt 3, s. 105.

³ Ferit Devellioğlu, Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lugat, s. 1100.

⁴Bkz.:Bilgin Aydın, “Salname”, DİA, İstanbul 2009, c. 36, s. 51

⁵ M. Zeki Pakalın, *a.g.e.*, s. 105.

⁶ Hasan Duman, Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri, Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı yay. Ankara 2000, Cilt 1, s. 3-4.

⁷Bkz.:İslam Ansiklopedisi, M.E. B. Yay., c. 10, s. 134.

⁸ M. Zeki Pakalın, *a.g.e.*, s. 106.

ordu ve donanma, eğitim, kültür ve diğer alanlarla ilgili bilgiler bulunmaktadır. Hatta bazıları harita, kroki, fotoğraf, resim, ücret tarifesi, mesafe cetveli gibi bilimsel belge olma özelliğine sahip belgeler içermektedir. Bu durum salnamelerin zengin bir bilgi kaynağı olduğunu göstermektedir.⁹

Salnameleri resmi ve özel salnameler olarak ikiye ayırmak mümkündür.¹⁰ Özel salnameler, Osmanlı Devleti'nde özel kurum ve kişiler tarafından daha çok almanak benzeri olarak çıkarıldı. İlk özel salname 1871 yılında Ali Suavi tarafından "Türkiye Fi Sene 1288"¹¹ adıyla Paris'te çıkarıldı. Devamında Ebüzziya Mehmed Tevfik'in çıkardığı *Salname-i Hadika* (1873), *Salname-i Ebüzziya* (1877) salnameleri ile Ahmed İhsan Tokgöz'ün 1895 yılından itibaren beş yıl çıkardığı *Musavver Nevsal-i Servet-i Funun* takip etmiştir.¹² Bunların dışında da 1926 yılına kadar basılan birçok özel salname olduğu görülmektedir.

Resmi salnameleri ise Nezaret ve Vilayet Salnameleri olarak iki bölümde incelemek mümkündür. Nezaret salnamelerini çıkaran Hariciye Nezareti, ilk salnameyi hicri 1302 (1884-1885) tarihinde, Maarif Nezareti 1316 (1898-1899) tarihinde, Askeri salnameyi 1279 (1862-1863) tarihinde çıkardı. Bahriye Nezareti ise İngiltere rasathanesinde çıkarılan almanağı *Takvim-Bahri* olarak tercüme etmekle yetinmiştir. Hicri 1334 (1915-1916) tarihli İlimiye Salnamesi önemli salnamelerden birisi olarak kabul edilmektedir. Nezaretlerden bazılarının birden fazla salname çıkarttıkları da olmuştur.¹³

Vilayet salnameleri ise içerik ve bilgi olarak yayımlandıkları vilayetlere göre farklılık göstermekle beraber bunlarda vilayetin tarihi, idari teşkilatı, memurları, tarihi eserleri, coğrafyası, üretim faaliyetleri, ticari faaliyetler, nüfus hakkında bilgiler ile haritalar yer almaktadır. Vilayet salnamelerinin hazırlanmasında İbrahim Halet Bey'in hazırladığı *Fihriste-i Vilayet-i Haleb* salnamesinin Babiâli tarafından beğenilmesi üzerine diğer vilayetlere benzerini hazırlamaları için birer nüsha gönderildi.¹⁴ İlk vilayet salnamesi Saraybosna'da *Salname-i Vilayet-i Bosna* adıyla 1866 yılında hazırlandı. Son vilayet salnamesi ise Bolu Livası salnamesi olarak

⁹ Hasan Duman, Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri, Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı yay. Ankara 2000, Cilt 1, s. 1.

¹⁰ Salnameleri a-Devlet Salnameleri b-Vilayet Salnameleri c- Resmi Kurum ve Kuruluşlara Ait Salnameler d- Özel Konulu veya Kişi ve Kuruluşlara Ait Salnameler e- Resmi veya Özel Kurum ve Kuruluşlara Ait Nevsaller olmak üzere beş bölüme ayrılmıştır. Bu konuda bkz.: Hasan Duman, a.g.e. c.1, s. 3-10

¹¹ Bu salnamenin ikincisi 1289(1872), üçüncüsü 1290(1873) olarak çıkmıştır.

¹² Bilgin Aydın, a.g.e., s. 53.

¹³ M. Zeki Pakalın, a.g.e., s. 106.

¹⁴ Bilgin Aydın, a.g.e., s. 53.

1922'de hazırlanmıştır.¹⁵ Büyük önem verilen vilayet salnamelerinin, 1866-1922 yılları arasında 527 adet hazırlandığı görülmektedir. Bu vilayetlerden başlıcaları Adana 17 adet, Ankara 15 adet, Aydın 25 adet, Bağdat 21 adet, Cezayir-i Bahr-i Sefid 22 adet, Diyarbakır 22 adet, Edirne 28 adet, Halep 35 adet, Hüdavendigâr 34 adet, Kastamonu 21 adet, Konya 30 adet, Sivas 17 adet, Suriye 32 adet, Trabzon 24 adet ve Selanik 23 adet olarak hazırlanmıştır.¹⁶ Bu vilayet salnamelerinden bazıları M. Z. Pakalın'a göre ayrı bir öneme sahiptir. Bu durumu: "*Vilayetlerce tertip olunan salnameler içinde çok kıymetli olanlar vardır. Halep, Hüdavendigâr, Selanik, Manastır, Diyarbakır vilayetlerine mahsus olanlar hakikaten kıymetlidir. Tarih ve coğrafya ile meşgul olanların işlerine pek çok yarar.*" diyerek ifade etmektedir.¹⁷ Konya ve Hüdavendigâr (Bursa) salnameleri, vilayet kütüphanelerindeki kitap listelerini verdikleri için kütüphanecilik ve kültür tarihimiz açısından ayrı bir öneme sahiptir.¹⁸

Selanik vilayetinin ilk salnamesi 1870 yılında hazırlanmıştır. 1870 ile 1907 yılları arasında kaynaklara göre farklılık olsa da 23 tane salname hazırlanmıştır.¹⁹ Bu salnamelerin tarihleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁰

Sıra	Hicri	Miladi	Sıra	Hicri	Miladi
1	1287	1870	11	1310	1892
2	1288	1871	12	1311	1893
3	1290	1873	13	1312	1894
4	1291	1874	14	1313	1895
5	1292	1875	15	1315	1896
6	1293	1876	16	1318	1900
7	1294	1877	17	1320	1902
8	1299	1881	18	1322	1904
9	1303	1885	19	1324	1906
10	1307	1889	20	1325	1907

Tablo 1. Selanik Vilayet Salnameleri

¹⁵ Hamit Pehlivanlı, *Salname-i Vilayet-i Bosna 1287 Hicri/1870*, TTK yay. Ankara 2014, s. XVIII.

¹⁶ *İslam Ansiklopedisi*, M.E. B. Yay., c. 10, s. 135.

¹⁷ M. Zeki Pakalın, *a.g.e.*, s. 106.

¹⁸ Hasan Duman, *a.g.e.* c.1, s. 6.

¹⁹ Selanik salnamelerinin sayısını *İslam Ansiklopedisi*, M.E. B. Yay., c. 10, s. 135 de 23 adet olarak göstermiştir. Hatice Oruç, *1320 Sene-i Hicriyyesine Mahsus Selanik Vilayet Salnamesi*, TTK yay. Ankara 2014, s. XIII de 20 adet göstermektedir. Diğer kaynaklardan olan Hasan Duman, *Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri*, Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı yay. Ankara 2000, Cilt 1, s. 121-122 ile www.isam.org adresindeki Osmanlı Salnamelerinde sayı D02837'de 19 adet olarak verilmiştir.

²⁰ Hatice Oruç, *1320 Sene-i Hicriyyesine Mahsus Selanik Vilayet Salnamesi*, TTK yay. Ankara 2014, s. XIII.

Transkripsiyonu yapılıp değerlendirilmeye çalışılan salname 11. sıradaki hicri 1310 (miladi 1892) tarihli salnamedir. Bu salname 226 sahifeden oluşmaktadır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde 19. yüzyıl sonlarında Osmanlı Devleti'nin durumu incelenmeye çalışıldı. Ardından ikinci bölümde Selanik şehrinin tarihçesi üzerinde kısaca duruldu. nc bölümde yapılan transkripsiyonun değerlendirilmesi yapıldı. Dördüncü bölümde ise transkripsiyonun kendisi verildi. Ek olarak salnamenin Osmanlıcası verildi.

1. BÖLÜM

19.YÜZYIL SONLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE SELANİK

A- 19.Yüzyıl Sonlarında Osmanlı Devleti

Fransız İhtilali'nin etkileri ve sanayi inkılâbıyla ortaya çıkan değişim, 19. yüzyılda dünyada ve Osmanlı İmparatorluğu'nda yeni bir yapılanmayı kaçınılmaz kıldı. Bu gelişmeler ve değişimler kendini sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik ve askeri alanlarda gösterdi.

İhtilal hareketini müteakiben 1792'de Fransa'da, bireyin vatan için var olduğu söylemi, daha önce gerçekleşen sanayileşmenin, yol açtığı toplumsal değişimle birlikte kitlesel bir ideolojiye dönüşmüştür. Kapitalizmin ortaya çıkardığı sorunlar ezilen kitlelerin galeyana gelmelerine ortam hazırladı. Bu durum 1830 ve 1848 Milliyetçilik ayaklanmalarıyla geri dönülmez bir biçimde ilerlemeye devam ederek günümüze kadar etkisini sürdürüp²¹ iki kez dünya savaşının çıkmasının yanında yeni siyasi yapılanmaları da beraberinde getirdi. Sanayi İnkılâbı, Avrupa için yeni bir yaşam tarzı ve yeni ideolojilerin ortaya çıkmasına zemin hazırladı. 1860'lı yıllarda gelişimini tamamlayan bütün Avrupa'nın, seri üretimle birlikte hammadde ihtiyacı artıyordu. Avrupalılarda üretim çoğalıyor, yeni pazarlara ihtiyaç fazlalaşıyordu. Koloniler bu ihtiyaçları gideren sömürgeler halini alıyordu. Avrupalı devletler, Osmanlı İmparatorluğu'nu da sömürebilmek için Avrupa siyasetinden uzaklaştırma düşüncesine, emperyalist çıkarlarını da ilave edip bunu hümanizm adı altında, ilim ve teknoloji propagandaları ile zenginleştirerek güçlü bir şekilde Osmanlı İmparatorluğu üzerinde uygulama yolları aramaya başladılar.²²

Osmanlı İmparatorluğu'nun, 19. yüzyılda, dünyadaki bu gelişmelerden etkilenmemesi elbette beklenemezdi. Osmanlı imparatorluğu, yakınçağ başlarında her ne kadar eski gücünü ve etkinliğini kaybetmiş ise de üç kıtada toprakları bulunan, yaklaşık dört milyon kilometrekare yüzölçümü ile nüfusu yirmi beş milyonu bulan güçlü bir devlet idi.²³

Osmanlı İmparatorluğu 19. yüzyılın başlarında III. Selim ve II. Mahmut ile yakaladığı değişimi aynı hızda sürdüremedi. Bu sonucun ortaya çıkmasında,

²¹ Mümtaz er Türköne, *Milletler ve Milliyetçilikler*, Etkileşim Yay. İstanbul 2012, s., 16- 22-24.

²²B. Kodaman, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, Çağ Yay., İstanbul 1993, Cilt 12, s., 22-26.

²³ E. Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, TTK Basımevi, Ankara 1988, cilt 5, s., 1.

kaybedilen savaşların ve iç olayların etkisi oldu. Bu durumu Stanford Shaw'ın ifadeleri içinde görebiliriz:²⁴

“18. yüzyılda, Rusya ve Avusturya karşısında yenilgilerle sonuçlanan bir dizi savaş imparatorluğu öyle ciddi bir durumla karşı karşıya bıraktı ki, Osmanlı yönetici sınıfı, sadece eski kurumları yenileme ve ihlalleri sistemden ayıklamayı değil, aynı zamanda Avrupa’daki benzerlerini örnek alan yeni kurumların ve uygulamaların sisteme eklenmesi sürecini de içeren reformları başlatmaya zorlandı. Bu reformlarla ümit edilen, yeni silah ve taktiklerin kullanılması ile birlikte Osmanlıların hükümette ve sosyal alanlarda geleneksel hayat tarzlarını başarı ile savunmalarını sağlamaktı. Bu anlayışın benimsenmesi, Osmanlıların bütün alanlarda geleneksel tarzdaki reformları sürdürmesini ve daha önceki yüzyıllarda uygulanan eski metotları iyileştirmesini, yine de bunlara bazı yeni unsurların eklenmesini -Avrupa’da geliştirilen yeni askeri kurumlar ve tekniklerin en azından kısmen örnek alınmasını- mümkün kıldı. Yeni kurumların ortaya çıkışı, Osmanlı reformunda geleneksel olarak geçişin yenilenmesinden yeni bir modern reform sistemine doğru bir değişim sürecini başlattı. Bu süreç, hayatın bütün alanlarında -sadece askeri alanda değil- geleneksel kurumların bir tarafa bırakıldığı ve en azından kısmen de olsa Batı’daki benzerleri örnek alınarak şekillendirilmiş yeni kurumların eskilerin yerini aldığı 19. yüzyıl Tanzimat hareketinin bir özelliği idi. Osmanlı’nın dış tehlikeye karşı cevabının geçmişte büyüklük sağlayan kurumların reformuna yönelik geleneksel çabalardan 19. yüzyılın reform çabalarına doğru değiştiği süreç, 18. yüzyıl bitmek üzere iken ve 19. yüzyılın başında ülkeyi yöneten iki sultanın saltanatı dönemlerinde -III. Selim (1789-1807) ve kuzeni II. Mahmud (1808-1839) -meydana geldi.”

III. Selim, Fransız İhtilalinden etkilenerek Nizam-ı Cedit ıslahat hareketlerine başladı. Bu ıslahatların etkisi, en çok askeri alanda olmuştur. İşe yaramayan askerler ayıklanıp kışlalar genişletilmiştir. İç eğitim, düzen ve disiplin sağlama yoluna gidilmişse de Yeniçerilerin tepkisinden dolayı başarılı olunamadı. Daha sonra Nizam-ı Cedit adı verilen yeni bir teşekküllü ordu kurulma yoluna gidildi.²⁵ Bu değişim süreci IV. Mustafa ile II. Mahmut dönemlerinde devam etmiştir. Özellikle ıslahatçı olarak II. Mahmut oldukça cesaretli adımlar atmış, önce devlet içindeki önemli güçlerden olan ayanlarla, Sened-i İttifak’ı imzalayarak uzlaşmacı tutumuyla onların varlığını kabul etmiştir. Ardından Sekban-ı Cedit Ocağı’nı kurup ayanlık müessesesi ile mücadele etti. Döneminin en önemli yeniliği, Yeniçeri Ocağı’nı lağvederek yenileşmenin önündeki en büyük engeli kaldırması ve devletin çağa ayak uydurması yönünde çaba göstermesidir. Sırp milliyetçilerinin ayaklanması ve Yunanlıların Edirne Barışı ile bağımsızlıklarını kazanması dönemin önemli gelişmeleri arasında gösterilebilir. Bütün bunların yanında II. Mahmut’un, teslim aldığı devletten Cezayir, Yunanistan, Besarabya, Karadeniz’in güneydoğu kıyıları ile Osmanlı Kafkasya’sı kesin olarak ayrılmıştır. Mısır başına buyruk hale gelmiş, 1838 Balta Limanı Antlaşmasıyla (Osmanlı-İngiliz Ticaret Sözleşmesi) Osmanlı ülkesi açık

²⁴ Stanford J. Shaw, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Geleneksel Reformdan Modern Reforma Geçiş: Sultan III. Selim ve Sultan II. Mahmud Dönemleri”, Çev.: M. Faruk Çakır, Türkler, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, cilt 12, s., 1000-1001

²⁵ Sina Akşin, Türkiye Tarihi, Cem yay. İstanbul 1997, cilt 3, s., 77- 81.

pazar haline gelerek iktisadi olarak iflas etmiştir. Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'ya karşı alınan Nizip mağlubiyeti (24 Haziran 1839) ise askeri iflasın önemli göstergesidir.²⁶

Sultan II. Mahmud'un ölümünün ertesi günü (1 Temmuz 1839) 16 yaşında tahta oturan Sultan Abdülmecid, babası tarafından modern bir hükümdar olarak yetiştirilmiştir. Babasının izinden giderek yenilik hareketlerine büyük önem veren sultan, devlete yeni bir düzen verme adına muhtevası daha önceden belirlenip kararlaştırılmış olan Tanzimat Fermanı'nı ilan etmiştir.²⁷ Padişahın yetkilerini sınırlandıran Tanzimat Fermanı (2 Kasım 1839), Osmanlı Devletinin dağılmasını önleyecek, Tanzimat Dönemi'nin (1839-1876) başlamasını sağlayacaktır. Tanzimat Fermanı'yla birlikte Osmanlı Devleti radikal bir değişim dönemine girmiştir. Bu ferman Mustafa Reşit Paşa tarafından Gülhane'de okunmuş ve törende Sultan Abdülmecid de hazır bulunmuştur.

Tanzimat'la birlikte yapılan yeniliklere kısaca temas edilmesi, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Tanzimat Dönemi'nde birçok alanda değişimlerin yaşandığını söyleyebiliriz. Yönetimsel alanda ilk olarak, valilerin yetkileri azaltılarak valilere sadece asayiş işleri bırakılmış, mali işler padişahın tayin ettiği geniş yetkili Muhassıl-ı Emval'e bağlanmıştır. Halkın katıldığı idare meclisleri ve taşra meclisleri oluşturulmuştur. Sancaklar yönetimi yeniden düzenlenmiş, kadılar kontrol edilebilir duruma getirilmiştir. Mali alanda ise bütün gelirlerin merkezinin hazineye toplanması esası getirilmiştir. Bilhassa iltizam usulünün kaldırılmasının bu sistemden beslenen kişilerin hoşuna gitmemiş olması, vakıfların kontrol ve denetim altına alınmak istenmesi, tepkilerin artmasına neden olmuştur. Bu tepkiler, Mustafa Reşit Paşa'nın yönetimden düşmesine kadar gitmiştir.²⁸ İlimiye sınıfı hızla eski statüsünü kaybederken, yeni, sivil, laik ve muhalifi olmayan güçlü bir bürokrat sınıfı ortaya çıkıyordu. Bundan daha önemlisi ise temelleri 18. yy.da atılmış bu dönemde güçlenip kurumsallaşmaya başlayan yeni bir Osmanlı "aydın insan"ının ortaya çıkmasıdır. En az Doğu dillerinden birini Avrupa dillerinden bazılarını bilen, dünya tarihi ve coğrafyasına ilgi duyan, laik görüşlü bir Osmanlı aydını yani Genç Osmanlılar ortaya çıkmıştır. Bu aydın tipi Tıbbiye, Mülkiye, Hukuk mektepleri ve Mektebi Sultani (Galatasaray) kuruluşu ile kurumsallaşıp söz sahibi duruma gelmiştir. Bunun yanında bu dönemde toprak kayıpları engellenememiş, iktisadi

---

²⁶ S. Akşin, *a.g.e.*, s., 81-122.

²⁷ Celalettin Vatandaş, " Türkiye'nin Batılılaşma Süreci ve II. Meşrutiyet'i Hazırlayan Şartlar", Yüzüncü Yılında II. Meşrutiyet, Pınar Yayınları, İstanbul 2008, s., 25.

²⁸ Halil İnalçık, " Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkiler", Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 6, s., 1536 -1543.

çöküş önlenememişse de devletin bağımsızlığını devam ettirebilecek Türk ulusçuluğuna ayrı bir ortam sağlanmış ve kültürel mirasımıza önemli bir katma değer kazandırılmıştır.²⁹

Osmanlı tarihinde, batılı anlamda ilk özgürlük hareketi olarak değerlendirilen Genç Osmanlılar hareketinin en önemli özelliği, gazetecilerden oluşması ve kendilerini basın yoluyla ifade etmeleridir. Bu gazeteci aydınlar, Osmanlının gittikçe zayıflaması karşısında kaygı duyuyorlardı. Bu kaygılarını çok tirajlı olmayan ama kahvelerde sesli olarak okunduğu için geniş kitleleri kısa zamanda etkileyen gazetelerde dile getiriyorlardı. Bunun karşılığı olarak da yönetimin şimşeklerini üzerlerine çekiyorlardı. Bu durum, beraberinde Matbuat Nizamnamesi'nin (1864) çıkarılmasına neden olmuştur. Gazete kapama, para ve hapis cezaları aydınların özgür düşünceyi ifade etme ihtiyaçlarını ortaya çıkarmıştır. Bunun için örgütlenip 1865 yazındaki kır yemeğinde *İttifak-ı Hamiyet* veya *Meslek* adını verdikleri gizli bir örgüt kuracaklardır. Sayıları 245'i bulan bu grubun, yönetimdeki uygulamalardan dolayı 1867'de Sultan Abdülaziz'e açık mektup yazması, aralarında Namık Kemal, Ziya Paşa, M. Fazıl'ın da bulunduğu bazı üyelerin sürgüne gönderilmesine yol açtı (1867). Sürgüne gönderilmeyip kalanlar, Sultan'a darbe planı yaptıklarının ortaya çıkması üzerine Paris'e kaçmak zorunda kaldılar. Bu hareket içinde oluşan birikimle daha sonra Ziya, N. Kemal, Nuri, Ali Suavi, Mehmet, Rifat ve Agâh Efendi, Yeni Osmanlılar Cemiyeti'ni kurmuşlardır. Yeni Osmanlılar hareketi iktidara yönelik olmaktan ziyade, düşünce ve propaganda hareketi olarak Osmanlı İmparatorluğu için çok önemlidir.³⁰

1856 Paris Antlaşması'ndan sonra 1877'deki 93 Harbi'ne kadar geçen 20 yıllık süre içinde, birçok ayaklanma ve kanlı mücadele, yeni özerklik ve imtiyaz istekleri, gittikçe ağırlaşan ve 1875 yılında devletin iflasına kadar varan borçlanmalar oldu. Netice olarak Abdülaziz'in acı bir şekilde tahttan indirilmesi ve 1876'da II. Abdülhamid'in tahta çıkıp Kanun-ı Esasi'yi ilanı etmesi ile Tanzimat Devri sona erdi, Meşrutiyet Devri başladı.³¹

Meşrutiyet yönetimi fikri ilk kez Namık Kemal tarafından dile getirildi. Bu fikir, İstanbul'da İbret Gazetesi'nde, meşveret usulü adı altında meşruti yönetime geçilmesi düşüncesi olarak ifade edildi. 1875 yılında Balkanlarda başlayıp Osmanlı devlet merkezine sıçrayan olaylar neticesinde, hesapta olmayan aday II.

²⁹İlber Ortaylı, "Tanzimat-Tanzimat'ta Sivilleşmenin Getirdikleri", Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 6, s., 1546 -1547.

³⁰S. Akşin, a.g.e., s.,143- 145.

³¹K. Beydilli, Osmanlı Devleti Tarihi, Feza Gazetecilik A.Ş. İstanbul 1999, Cilt 1, s., 98.

Abdülhamid, anayasayı ilan sözü verip tahta oturdu ve olayların durulmasını sağladı. Bu hareketin Babiâli kadrosu tarafından başarıldığı kabul edilmelidir. Meşrutiyetin ilanında etkili unsurların başında, Genç Osmanlılar hareketi ve bunun bürokrasiye yansımaları gelmekle birlikte bunun yanında Balkan ulusçuluğu hareketi de diğer etken olarak sayılmalıdır.³²

Osmanlı İmparatorluğu'nda, 1876 yılındaki Kanun-ı Esasi'nin ilanı, Birinci Meşrutiyet Dönemi'nin başlangıcı olarak kabul edilir. Padişah tarafından ilan edilen Kanun-ı Esasi, esasında padişahın öteden beri sahip olduğu hakların belgelenmesi olarak görülmektedir. Kanun-ı Esasi'den önce, Tanzimat ve Islahat fermanları ile padişah egemenlik haklarını kendisi kısıtlamıştır. Kanun-ı Esasi'de egemenliğin halifeye ait olduğu belirtilerek sadece yasama yetkisinde düzenleme yapıldı. Halkın temsilcileri yasal düzenleme yapmak için önce sultandan izin alacak, sonra kanunlar Şuray-ı Devlet'e götürülüp burada metin haline getirilecektir. Bu metin Heyet-i Mebusan'da görüşülüp kabul edildikten sonra üyeleri padişah tarafından belirlenen Heyet-i Ayan'da kabul edilirse padişahın onayına sunulabilmektedir. Yürütme yetkisi de tamamen padişaha aittir. Sadrazam ve vekilleri atama ve azletme, sınırlama olmaksızın padişah tarafından yapılmaktadır. Padişahın yetkileri sadece kanun koyma ve Divan-ı Muhasebat üyelerini azletmede bir miktar sınırlandırıldı. Bu yetkileri meclis vasıtası ile kullanma şartı getirildi.³³

Meclis-i Mebusan'a katılacak üyelerin seçimi için daha önce harekete geçilmiş ve gerekli çalışmalar yapılmış, seçimlerden sonra ilk toplantının Mart başında yapılacağı duyurulmuştu. Ancak gecikmelerden dolayı toplantı 20 Mart 1877 tarihinde yapılabilirdi. 38 Ayan Meclisi üyesi, 96 Mebusan Meclisi üyesinden (40 tanesi Gayrimüslim) oluşan Osmanlı Meclis-i Umumi'si, 13 Aralık 1877 tarihinden 16 Şubat 1878 tarihine kadar görevini sürdürdü.

93 Harbi olarak da bilinen 1877-1878 Osmanlı- Rus Harbinin, Osmanlı Devleti aleyhine gelişip Rusların Ayastefanos önlerine gelmesi üzerine yapılan toplantıda, Mebusan Meclisi üyelerinden birinin, sorumluluğu saraya yükler tarzda konuşması üzerine, II. Abdülhamid Kanun-ı Esasi'deki yetkisini kullanarak Mebusan Meclisi'ni tatil etti (14 Şubat 1878). Bununla da kalmayarak Babiâli'yi, orduyu ve ulemayı kendisine muhalefet edemeyecek derecede etkisizleştirdi. Böylelikle

---

³²İlber Ortaylı, "Osmanlı Devleti ve Meşrutiyet", Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 4, s., 953-954.

³³Yıldızhan Yayla, "Osmanlı Devleti'nde Meşrutiyet Kavramı", Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 4, s., 951.

Tanzimat ideolojisi de sona erdi.³⁴ Sultan anayasayı kaldırmadı, sadece Mebusan Meclisi'ni tatil ederek 30,5 sene sürecek parlamentosuz mutlakiyet³⁵ idare tarzına geçildi.

93 Harbinin sonunda Rusya ile imzalan Ayastefanos Antlaşması, Balkanlarda hareketlenmelere ve huzursuzluklara neden oldu. Yunanistan'ın Makedonya'yı alma umudu ile Avusturya'nın Selanik ve Adriyatik'e doğru yayılma düşüncesi, Rusya'nın Balkanlara yerleşip Bulgaristan Prensiği'ni kurması ile yerini kıskançlığa ve düşmanlığa bırakmıştır.³⁶

II. Abdülhamid dönemindeki gelişmelere baktığımızda, dağılmakta olan bir devletin çöküşünün kısmen yavaşladığını görürüz. 33 yıl süren hükümdarlık süresi içinde büyük toprak kayıpları yaşandı. Sırbistan, Karadağ, Bosna-Hersek, Romanya, Bulgaristan, Şarki Rumeli vilayeti, Girit, Kıbrıs, Mısır, Tunus, Doğu Anadolu'daki Kars gibi yerler çeşitli tertiplerle elden çıktı. Osmanlı Devleti'nin Arabistan'daki hâkimiyeti tartışmalı hale geldi. Doğu Anadolu Ermeni meselesinin tehdidi altına girdi. Rumeli toprakları (Makedonya) uluslararası denetime açık özerk hale geldi. Bunun yanında idari zaafiyetten ve kayıplardan kaynaklanan Müslüman ahalideki maddi ve manevi çöküntü, Duyun-ı Umumiye idaresinin mali kontrol ve sömürüsü ile iyice arttı. Yabancı şirketler eldeki kalan son zenginlikleri paylaşırlarken, ülke içindeki gayrimüslim tebaanın büyük iştahla destekleyip katkıda bulunması ve Avrupalı devletlere verilmiş olan Kapitülasyonlar devleti çok zor durumda bıraktı. Ekonomi için tamamı yabancı sermayeli olan Osmanlı Bankası'ndan medet umulması ise diğer bir olumsuzluktur. Osmanlı aydınlarının, çareyi parlamento ile anayasal düzende araması, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük fikirlerini çare olarak görüp eylem içinde olmaması, Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü durumu anlatan en açık ifadeler olsa gerektir. Bütün bu olumsuzluklara ek olarak düzenli muhalefet olarak tanımlayabileceğimiz İttihat Terakki'ye de ayrı bir cümle ile değinmek gerekir. Bu cemiyet, Selanik merkezli olarak yapılanmasının ardından Abdülhamid yanlısı görevlilere suikastlar organize etti. Cemiyetin önde gelen askerlerinden Enver ve Niyazi Beyler, askerleriyle istibdat aleyhtarlığı için eşkıyalıklar yaptı.³⁷

³⁴ B. Kodaman, a.g.e., Cilt 12., s., 38-42.

³⁵ İlber Ortaylı'ya göre *İstibdat Devri* denmesinin daha doğru olacağını, anayasaya göre meşrutiyetin devam etmesine dayandırmaktadır. Bkz.: "İlber Ortaylı, Osmanlı Devleti ve Meşrutiyet ", Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 4, s., 960.

³⁶ Enver Ziya Karal, Osmanlı Tarihi, TTK yay. Ankara 2007, cilt VIII, s., 67-68.

³⁷ K. Beydilli, a.g.e., Cilt 1, s., 117-119.

II. Abdülhamid yönetimine son vermeyi amaçlayan *Terakki ve İttihat Cemiyeti* adı ile gizli bir cemiyet kuruldu (1 Mayıs 1889). Tamamı öğrenci olan bu gizli cemiyet mensupları, hürriyet ve vatan kavramlarını savunan vatansaver görüşlere sahip idiler. Yönetimin tepki ve cezalara rağmen, 1894-1895 yıllarında yurt dışına çıkarak, çalışmalarına devam etmişlerdir (Paris, Cenevre gibi).³⁸

19. yüzyıl sonlarında Osmanlı devleti dış politikada belki de tarihinin en zor günlerini geçirmektedir.1890 yılında Sofya’da kurulan “Makedonya Komitesi” çalışmalarını ve çetecilik faaliyetlerini genişleterek, Makedonya bölgesindeki huzur ve asayiş bozarak bölgenin güvenliğini tehdit etmeye başladı. Özellikle Bulgar Prensiği’nin desteklediği bu Makedon komitelerinin muhtariyet kurma adına gerçekleştirdikleri çetecilik faaliyetlerine, Selanik, Üsküp ve Manastırı da katıp Selanik’i merkez yapma düşünceleri³⁹ eklendi. Bu durum Selanik çevresindeki halkta, askeri ve idari çevrede gerilimi iyice artırmıştır. Birçok toprak kaybına ek olarak toplum, yenilgilerin ve göçlerin getirdiği psikolojik sarsıntı yaşamaktadır. Bütün bunların yanında iç politikada da işler pek iyi gitmemektedir. Aydın kesim ve askeri kesimin bir kısmı yönetimden memnun olmadığı için padişah aleyhtarlığı yapmaktadır. Bu durum toplumdaki huzursuzluğun artmasındaki önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda ifade ettiğimiz 19. yüzyıl sonlarındaki II. Abdülhamit devrinin bütün olumsuzluklarına rağmen olumlu yönlerini göz ardı etmememiz gerekir. Bu dönemdeki eğitim, düşünce, askeri ve siyasi ortamından, daha sonra demokrasiyi düşünen cumhuriyet yanlısı devlet adamları ve siyasiler, I. Dünya Savaşı ve arkasından devam eden Milli Mücadele’de başarılı olan komutanlar yetişmiştir. Kısaca Cumhuriyet Türkiye’sini kuran kadroların yetişmesinde 19. yüzyıl sonlarındaki Osmanlı devlet ortamı ve II. Abdülhamit devri düşünce yapısının etkili olduğu bir gerçektir.⁴⁰

B- 19.Yüzyıl Sonlarında Selanik

Araştırmamızın bu bölümünde, incelediğimiz salnamenin şehri olan Selanik’in tarihçesinden bahsedilecektir. Osmanlı Devleti hâkimiyetine girişine ve 19. yüzyıl sonlarında devlet için oynadığı siyasi, askeri ve ticari öneme değinilecektir.

³⁸ B. Kodaman, *a.g.e.*, Cilt 12., s., 45.

³⁹ Enver Ziya Karal, *a.g.e.*, c. VIII, s. 151-155.

⁴⁰ Tuncer Baykara, “II. Abdülhamid Devri’nin Atatürk’ün Yetiştirdiği Ortam Olarak Tahlili Denemesi”, Sultan II. Abdülhamit ve Devri Semineri (27-29 Mayıs 1992) Bildiriler, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1994, s. 1-12.

Bugün Yunanistan sınırları içinde bulunan Selanik şehri, adını Makedon prenses aynı zamanda Büyük İskender'in kız kardeşi Thessalonike'den almaktadır. Şehir, M.Ö. 315 yılında Makedon Kralı Kassander tarafından Terma yakınlarında kuruldu. Kassander şehre eşinin yani Büyük İskender'in kızkardeşinin adını verecektir.⁴¹

Selanik, Makedonyalılar tarafından kurulmuş olmasına rağmen en önemli gelişimini Romalılar döneminde gerçekleştirdi. Roma hâkimiyeti döneminde, Havarî Pavlus bu şehrin Hristiyanlığı kabulünde etkili olacaktır. Dördüncü yüzyıldan itibaren şehirde Hristiyan inancı tapınakları inşa edilmeye başlandı. Romalıların doğudaki gücü açısından stratejik bir öneme sahip olan Selanik bu önemini Bizans İmparatorluğu döneminde de devam ettirecektir. Bizans imparatorluğu döneminde, altıncı yüzyıl sonlarında şehir Slavların istilasına uğramış ve Slav topluluklar şehre yerleşmişlerdir.⁴² Şehrin bir diğer önemi ise başkent olmamasına rağmen üçüncü ve dördüncü yüzyılların sonlarında iki Roma imparatoruna (İmparator Galerius ve İmparator Theodosius) geçici olarak ev sahipliği yapmasıdır. Kent 4. ve 5. yüzyıllarda Hristiyan sanatının önemli merkezi olmuştur⁴³

Selanik şehri dört yıllık kuşatmanın ardından 1387 yılında Osmanlı Devlet'i topraklarına katılmıştır. Ankara Savaşı'nın (1402) ardından şehzadeler arası taht mücadeleleri sırasında Süleyman Çelebi tarafından Bizans'a geri verildi. Bizanslıların şehri 1423'te Venediklilere terk etmesi üzerine II. Murad tarafından şehir Osmanlı Devlet topraklarına katıldı (1430).⁴⁴ Osmanlı Devlet egemenliğine kesin olarak 1430 yılında giren şehir, Rumeli Eyaleti'nin sancağı olmuştur. 1846'da Selanik eyaleti, 1867'de ise Selanik vilayeti olarak idari yapıda yer almıştır.⁴⁵

Selanik, Osmanlı Devleti idari yapısı içinde 1846 yılına kadar Rumeli Eyaleti içinde yer alan Paşa/Sofya livasına bağlı bir kazadır. Selanik kazasına bağlı Bogdanos nahiyesi, Hortaç nahiyesi, Kelemerye nahiyesi, Lankaza nahiyesi, Vardar nahiyesi bulunmaktadır. Osmanlıların Avrupa ve Balkanlara açılan askeri ve ticari

---

⁴¹<http://www.yunanistan.co/selanik> ve <https://tr.wikipedia.org/wiki/Selanik>.

⁴² Mark Mazower, Selanik: Hayaletler Şehri(1430-1950), Y.K. Yay. İstanbul 2007, s., 35-38.

⁴³ Gilles Veinstein, Selanik 1850-1918, İletişim Yayınları, İstanbul 2014, s., 16.

⁴⁴ Melek Delilbaşı, "Selanik ve Yanya'da Osmanlı Egemenliğinin Kurulması" Belleten, Cilt LI, sayı 199, Nisan 1987, s., 77-81.

⁴⁵Tahir Sezen, Osmanlı Yer Adları, T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın Nu: 21, Ankara 2006, s., 439.

yollardan olan 535 mil uzunluğundaki “Solkol”⁴⁶ üzerinde bulunan Selanik kazası önemli bir merkezdir.⁴⁷

Tanzimat’tan sonra 1846 yılında yapılan düzenlemelerle Selanik eyalet olarak kabul edilmiştir. Selanik eyaletine bağlı livalar (sancak) Selanik, Tırhala, Drama, Serez kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti **İdare-i Vilayet Nizamnamesi** (Safer 1284 / Haziran 1867) ile vilayetler sancaklara, sancaklar kazalara, kazalar nahiyelere, nahiyeler de köylere bölünmüştür. Bu yapılanma ile birlikte yayınlanan **Umumiyye-i Vilayet Nizamnamesi** ile ülkede mülki taksimat yeniden tespit edildi. Buna göre vilayet olan Selanik’in mülki yapılanması şöyle gerçekleşti..⁴⁸

Selanik Sancağı: Nefsi Selanik, Vodine, Karaferiye, Kesendire, Doyran.

Manastır Sancağı: Nefsi Manastır, Köprülü, Ergiri, Bucak, Kesriye, Göriçe.

Siroz(Serez) Sancağı: Nefsi Siroz, Nevrekop, Menlik.

Drama Sancağı: Nefsi Drama, Kavala, Yenice.

Üsküp Sancağı: Nefsi Üsküp, Radovişte, Romanova, Kalkandelen.

Burada verilen nizamnamedeki yapılanmada nahiyelere yeterli ölçüde yer verilmediği için 8 yıl sonra yapılan düzenleme ile nahiyeler yeniden teşkil edilmiştir.⁴⁹ 1876 yılında yayınlanan **İdare-i Nevahiye Nizamnamesi** ile mülki taksimat yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemede ihtiyaç oldukça yeni eklemeler 1908 yılına kadar devam etmiştir. Buna göre 1876 yılındaki ilk düzenlemeye göre Selanik vilayeti Selanik, Siroz (Serez), Drama sancaklarından oluşurken, 1908 yılında bunlara Taşoz sancağı da eklenmiştir.⁵⁰ Bu tezin konusu olan 1892 tarihli Selanik Vilayet Salname’sinde Selanik vilayetinin sancakları Selanik, Siroz ve Drama olarak verildiği görülmektedir.

Selanik’in fethinden sonra şehre, bin civarında Müslüman yerleştirildi. Şehre 16. yüzyılın başlarından itibaren İspanya, Sicilya, Güney İtalya, Portekiz ve diğer Avrupa ülkelerinden göçe zorlanan çok sayıda Yahudi getirilip yerleştirildi. Böylece

---

⁴⁶Romalıların İtalya ile doğu eyaletleri arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla yaptırmış olduğu bu yola Via Egnatia adını vermişlerdir.

⁴⁷Osmanlı Yer Adları I Rumeli Eyaleti 1514-1550, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2013, s., 13-18.

⁴⁸Hasan Duman, Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri, Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı yay. Ankara 2000, Cilt 1, s., 168-172.

⁴⁹Hasan Duman, a.g.e., Cilt 1, s., 177.

⁵⁰Hasan Duman, a.g.e., Cilt 1, s., 180-181.

nüfus olarak şehirde Yahudiler ilk sırayı, Müslümanlar ikinci ve Hristiyanlar üçüncü sırayı almışlardır. Bu durum yirminci yüzyıla kadar devam etti.⁵¹

Yahudi ve Marunî yerleşiminin 16. yüzyıl ortalarından itibaren yoğun olması ile birlikte nüfusu 30 bine ulaşan şehir, ekonomik katkılarıyla Balkanlar'daki en önemli Osmanlı şehri haline geldi.⁵² Osmanlı padişahlarının da zaman zaman ikamet ettiği şehir, 1732'ye kadar yaklaşık üç yüzyıl boyunca surları, kapıları ve limanı çok iyi tutularak askeri birlikler için önemli bir sevkiyat karakolu ve barut imalat merkezi oldu. 18. Yüzyıldan itibaren, Osmanlı Devleti'nin uzun süren savaşlar sırasında, ordunun ihtiyaçlarının karşılanması hususundaki şehir halkından talepleri, halkın tepkisini çekti ve huzursuzluklar artmaya başladı. Bu huzursuzluklar beraberinde güvenlik problemlerini ortaya çıkardı. Bu duruma Yeniçerilerin ve başıbozuk grupların yaptığı taşkınlıklar eklendi. Yeniçeri zorbalarının sebep olduğu bu olumsuz yaşam koşulları 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasına kadar devam edecektir.⁵³ Tanzimat döneminde de şehrin bakımsızlığı, şehre atanan valilerin ihmalkârlığı göze çarpmaktadır. Gözden düşmüş ve yükselme umudu kalmayan devlet adamlarının atandığı yer olarak kabul edilen şehir, atanan yöneticilerin ihmalleri yüzünden çok bakımsız, bataklıklarla çevrili ve ölümcül salgınlarla karşı karşıya idi. Özellikle içme suyunun çok kötü oluşu ve sık sık yangınlara maruz kalışı yaşamı zorlaştıran önemli faktörler idi.⁵⁴

Selanik'in nüfusu 1830 yılında 30 bin civarında⁵⁵ iken 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızlı bir şekilde artmıştır.⁵⁶ 1878 yılında 53.926'ya ulaşmış, 1890 yılında ise 98.938 olmuştur. Nüfusun 30 bini Müslüman mahallelerinde oturmakta geri kalanı ise Yahudi ve Rum mahallerinde oturmaktadır. Bu hızlı nüfus artışında, Avrupa ile yapılan ticaretin artması ve Üsküp, Belgrad, Manastır ve Dedeağaç ile demiryolu bağlantısının kurulması etkili oldu.⁵⁷ Bu durum şehrin hayatının çok renkli ve hareketli olduğunu göstermektedir. Bu demografik büyümeye paralel olarak şehir, gelişmeye ve zenginleşmeye başladı. Buna 1869'da kurulan belediye teşkilatının ve Osmanlı devlet yetkililerinin de önemli katkısı oldu. Şehirde 1873-1891 yılları arasında görev yapan Ahmed Mithad Paşa, Sabri Paşa ve Galip Paşa gibi valilerin dinamik, reformcu ve modernlik yanlısı olması, şehrin değişimine önemli katkılar

⁵¹ İsmail Arslan, *Elveda Rumeli Merhaba Rumeli*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2013, s., 52.

⁵² Mark Mazower, *a.g.e.*, s. 80.

⁵³ Mark Mazower, *a.g.e.*, s. 113-120.

⁵⁴ Meropi Anastassiadou, *Selanik, Tarih Vakfı Yurt Yayınları*, İstanbul 2001, s., 72-73.

⁵⁵ Mark Mazower, *a.g.e.*, s. 233.

⁵⁶ İmparatorluğun 19 yy. ikinci yarısından itibaren nüfus olarak İzmir'den sonra ikinci, Rumeli'nin ise birinci büyük şehridir. İsmail Arslan, *a.g.e.*, s., 51.

⁵⁷ İsmail Arslan, *a.g.e.*, s., 55.

yaptı.⁵⁸ Özellikle Vali Sabri Paşa tarafından şehrin etrafındaki surların bir bölümü yıkılarak şehir sur dışına doğru genişlemeye başladı. Bu bölümlerin gelişip güzelleşmesine zenginleşmesi de eklendi. 1891 yılında kurulan “Osmanlı Selanik Su Şirketi” ile su problemi halledildi. Ayrıca şehirde belli başlı yollara yangın ve sulama muslukları yerleştirilerek şehrin en önemli problemi halledilmiş oldu. Bütün bunların yanında 1890 yılında gazlı aydınlatma, 1893 yılında ise tramvay şehir halkının hizmetine sunulmuştur.⁵⁹ Selanik şehri Doğu ile Batı'nın kavşak noktası olması yönüyle modern Avrupa'nın bilgilerini, tekniklerini, düşüncelerini, yaşam şekillerini ve eğitim sistemlerini benimseyerek uygulamış ve yukarıda da ifade edildiği gibi hızlı bir yapılaşma içine girmiştir.⁶⁰

Selanik, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren reformcularla saltanat yanlılarının kıyasıya mücadele ettiği çok hareketli bir şehir haline geldi.⁶¹ Yüzyılın sonlarında ise II. Abdülhamid'e karşı muhalefetin geliştiği bir şehir halini aldı. İttihat ve Terakki Cemiyeti 1896 yılında burada kuruldu, padişah aleyhtarı olan bütün devlet adamları ve subaylar burada toplandı. Bütün padişah aleyhtarı mutsuz subaylar Selanik Üçüncü Ordu bünyesinde toplandı. Bu subayların huzursuzluklarına Yunanistan, Sırbistan, Bosna ve Bulgaristan'ın kaybının getirdiği mutsuzluk eklendi.⁶² Bu arada İttihat ve Terakki hareketinin gelişip büyümesine Masonların destek verdiği bilinen bir gerçektir. Selanik'teki Üçüncü Ordu'nun sürekli Balkan çeteleri ile mücadelesi ve 1903 olayları küçük rütbeli subayların duyarlılığını artırmıştır. Bu duruma Uluslararası Jandarma Birliği subaylarının davranışlarının getirdiği tedirginlik ve gerginlik eklenmiştir.⁶³

---

⁵⁸Meropi Anastasiadou, *a.g.e.*, s. 128-129.

⁵⁹İsmail Arslan, *a.g.e.*, s., 57-60.

⁶⁰Gilles Veinstein, *a.g.e.*, s. 17.

⁶¹Gilles Veinstein, *a.g.e.*, s. 17.

⁶²Mark Mazower, *a.g.e.*, s. 281.

⁶³İlhan Tekeli-Selim İkin, “*Bir Başkaldırı Odağı ve Ortamı Olarak Selanik ve Makedonya*”, *Yadigar-ı Meşrutiyet* (Haz. Mehmet Ö. Alkan) , İstanbul Bilgi Üniversitesi yay., İstanbul 2010, s. 240-241.

2. BÖLÜM

1310 SENE-İ HİCRİYESİNE MAHSUS SELANİK VİLAYETİ SALNAMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Şekil olarak Hicri 1310 (miladi 1892) tarihli Selanik Vilayeti salnamesi 1 sayfa kapak, 212 sayfa yazım ve istatistik, 12 sayfa takvim ve son sayfadaki arma olmak üzere toplam 226 sayfadan oluşmaktadır. Salnamenin yazım ve istatistik bölümünün ilk 26 sayfası genel bilgilendirmelerden oluşmaktadır. 27 ile 197. sayfalar arasında, mülki, idari, adli, askeri, güvenlik, mali, belediye, eğitim erkanı ile büyükelçilik görevlilerinin, isimleri, görevleri ve rütbeleri ayrıntılı olarak verilmiştir. 198. sayfada başlayıp 208. sayfaya kadar devam istatistikler bölümünde, 1307 senesine ait mali bilgiler, nüfus bilgileri ve Selanik belediyesi mali bilgileri ayrıntılı olarak verilmiştir. 209 ile 211. sayfalar arasında, Selanik'ten gönderilen postaların günlere göre açıklaması yapılmıştır. 212. sayfada ise ilave tashihler eklenmiştir. 12 sayfalık takvim bölümünde ise hicri 1310 yılına ait Arabi aylardaki günlere göre namaz vakitleri saat ve dakikaları ile birlikte verilmiştir. Aylar düzenlenirken Rumi ve Miladi takvim de göz önünde bulundurulmuştur.

Salname genel olarak incelediğinde Selanik vilayeti, Merkez Selanik sancağı, Siroz sancağı ve Drama sancağı olarak üç ana idari birimden oluşmaktadır. Merkez Selanik sancağı Estoramca, Aynoraz, Tikoş, Toyran, Ortahisar, Katrin, Karaferya, Kesendire, Köprülü, Gökili, Linoğza, Vidina ve Yenice-i Vardar kazalarından oluşmaktadır. Siroz sancağı ise Timurhisar, Menlik, Cuma-i bila, Razlık, Nurakop kazalarından oluşmaktadır. Bir diğer sancak olan Drama sancağı ise Kavala, Sarı Şa'ban, Pravaşte kazalarından oluşmaktadır. Bu kazalardan bazılarının, idari birimlerinden olan nahiyelerdeki idari yapılanmalar hakkında da bilgiler verilmektedir.

Bu salname 11. kez Vilayet İstatistik Heyeti tarafından tertip edilerek 1 Muharrem hicri 1310 tarihinde Hamidiye Mektebi Sanayi Matbaasında bastırılmıştır.

İlk 4 sayfadaki mukaddime bölümünde, dönemin padişahı olan II. Abdülhamit Han'a övgü, teşekkür ve şükranlar sunulmaktadır. Sonra gelişmekte olan Selanik şehrinin ziraat, ticaret ve sanayisindeki son durumunu görmek ve karşılaştırmak için, iki sene önceki salnamede verilen tarihi, coğrafi ve siyasi bilgileri tamamlamak üzere bu salnamenin basılmasına çalışıldığı vurgulanmaktadır. Bu arada istatistik heyetinin yeni oluşturulmuş olmasından, istenilen ölçüde mükemmeliyetin

yakalanmamış olması vurgulanarak bundan sonra her sene hazırlanacak salnamelerde istenilen mükemmeliyetin yakalanması hedeflendiği belirtilmektedir.

Sayfa 5 ten 20. sayfaya kadar II. Abdülhamid Han'a kadar olan bölümde, Osmanlı padişahlarının atalarıyla birlikte isimleri, Osmanlı Devleti tahtında buldukları tarihler (hicri olarak) ve mezarlarının bulunduğu mekanlar bilgi olarak verilmiştir. Sırasıyla, Osmanlı padişahlarının isimleri şu şekilde verilmiştir.:

Birinci padişah Sultan Osman Han Gazi bin Ertuğrul Han Gazi.

İkinci padişah Gazi Sultan Orhan Han bin Gazi Sultan Osman Han.

Üçüncü padişah Hüdavendigâr Sultan Murad Han Gazi İbn-i Sultan Orhan Han Gazi.

Dördüncü padişah Sultan Yıldırım Bayezid Han Gazi İbn-i Hüdavendigâr Sultan Murad Han Gazi.

Beşinci padişah Çelebi Sultan Mehmed Han İbn-i Sultan Yıldırım Bayezid Han Gazi.

Altıncı padişah Gazi Sultan Murad Han-ı Sani İbn-i Çelebi Sultan Mehmed Han.

Yedinci padişah Ebu'lfeth Sultan Mehmed Han Gazi İbn-i Gazi Sultan Murad Han-ı Sani.

Sekizinci padişah Gazi Sultan Bayezid Han-ı Sani İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Gazi.

Dokuzuncu padişah Yavuz Sultan Selim Han Gazi İbn-i Sultan Bayezid Han-ı Sani.

Onuncu padişah Gazi Sultan Süleyman Han Kanuni İbn-i Yavuz Sultan Selim Han-ı Gazi.

On birinci padişah Gazi Sultan Selim Han-ı Sani İbn-i Sultan Süleyman Han Kanuni.

On ikinci padişah Gazi Sultan Murad Han-ı Salis İbn-i Sultan Selim Han-ı Sani.

On üçüncü padişah Gazi Sultan Mehmed Han-ı Salis İbn-i Sultan Murad Han-ı Salis.

On dördüncü padişah Gazi Sultan Ahmed Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Salis.

On beşinci padişah Sultan Mustafa Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Salis.

On altıncı padişah Sultan Osman Han-ı Sani İbn-i Sultan Ahmed Han-ı Evvel.

Defa-i saniye Sultan Mustafa Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Salis.

On yedinci padişah Gazi Sultan Murad Han-ı Rabi İbn-i Sultan Murad Han-ı Evvel.

On sekizinci padişah Sultan İbrahim Han İbn-i Sultan Ahmed Han-ı evvel.

On dokuzuncu padişah Gazi Sultan Mehmed Han-ı Rabi İbn-i İbn-i Sultan İbrahim Han.

Yirminci padişah Sultan Süleyman Han-ı Sani İbn-i Sultan İbrahim Han.

Yirmi birinci padişah Sultan Ahmed Han-ı Sani İbn-i Sultan İbrahim Han.

Yirmi ikinci padişah Sultan Mustafa Han-ı Sani İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Rabi.

Yirmi üçüncü padişah Gazi Sultan Ahmed Han-ı salisİbn-i Sultan Mehmed Han-ı Rabi.

Yirmi dördüncü padişah Gazi Sultan Ahmed Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mustafa Han-ı Sani.

Yirmi beşinci padişah Sultan Osman Han-ı Salisİbn-i Sultan Mustafa Han-ı Sani.

Yirmi altıncı padişah Sultan Mustafa Han-ı Salisİbn-i Sultan Ahmed Han-ı Salis.

Yirmi yedinci padişah Gazi Sultan Abdülhamid Han-ı Evvel İbn-i Sultan Ahmed Han-ı Salis.

Yirmi sekizinci padişah Gazi Sultan Selim Han-ı Salisİbn-i Sultan Mustafa Han-ı Salis.

Yirmi dokuzuncu padişah Sultan Mustafa Han-ı Rabi İbn-i Sultan Abdulhamid Han-ı Evvel.

Otuzuncu padişah Gazi Sultan Mahmud Han-ı Sani İbn-i Sultan Abdulhamid Han-ı Evvel.

Otuz birinci padişah Gazi Sultan Abdülmecid Han İbn-i Sultan Mahmud Han-ı Sani.

Otuz ikinci padişah Sultan Abdülaziz Han İbn-i Sultan Mahmud Han-ı Sani.

Otuz üçüncü hakan-ı sabık Sultan Murad Han-ı Hamis İbn-i Sultan Abdülmecid Han-ı Gazi.

Sayfa 20 ve 21 de dönemin padişahı olan II. Abdülhamid Han'ın unvanı ve ataları sayıldıktan sonra tahta geçiş ve Gazi unvanını aldığı tarihler hicri, rumi ve miladi olarak verilmiştir. Bu bilgilerden tahta geçiş tarihi Hicri; 11 Şaban 1293, Rumi; 19 Ağustos 1292, Miladi (efrenci); 31 Ağustos 1876. Gazi unvanının veriliş tarihleri ise Hicri; 4 Cemaziyelevvel 1294, Rumi; 5 Mayıs 1293, Miladi: 17 Mayıs 1877 olarak kayıt altına alınmıştır.

Sayfa 22 ve 23 te, Rütbe-i siyasiye ve ilmiye ve askeriye ve mülkiyenin tertibat-ı teşrifatiyesi verilmiştir. 24, 25 ve 26. sayfalarda ise resmi lakaplar (Elkab-ı Resmîye) hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

Selanik vilayeti idari birimleri ve yöneticileri Selanik merkez sancağı idari birimleri ve yöneticileri ile birlikte verilmiştir. Salnamenin 27. sayfasından başlayıp 60. sayfaya kadar olan bölümünde Selanik vilayet ve merkez sancakta bulunan devlet adamları ve komisyonlar verilmiştir.

Bu sayfalara göz atıldığında vilayetin başında "Vali-i Vilayet Veziri Mustafa Zihni Paşa" olduğu görülmektedir. Ayrıca **Erkan-ı Vilayet** olarak aşağıdaki tablo verilmiştir.

Memuriyet	İsim	Rütbe
Naib ve mahkeme-i istinaf Reis-i Evveli	Ahmed Atullah Efendi	Haremeyn
Defterdar	Mustafa Naili Efendi	Evvel-i evveli
Vali muavini	Ahmed Şükrü Paşa	Rumeli Beylerbeyi
Mektubi	Mustafa Kamil Efendi	Evvel-i sanisi

Bu tabloda olduğu gibi ardından, **Meclis-i İdare-i Vilayet** de tablo olarak verilmiştir. İlgi çeken bir diğer çizelge ise bütün vilayetteki reislerin (amirlerin) isimlerinin verildiği çizelgedir. Bunun **Ruesa-yı Memurin** adı ile düzenlenip verilmesi Selanik vilayet yönetimindeki genel sorumluları göstermesi bakımından önemlidir. 1892 yılı Selanik vilayet yönetimindeki olumlu ve olumsuz gelişmelerin sorumlularını görme ve değerlendirebilme adına önemli olduğunu düşünülmektedir. Bu tabloyu buraya almak faydalı olacaktır.

Memuriyet	İsim	Rütbe
Defter-i Hakan-i Müfettişi	Bahaeddin Bey	evvel-i evveli
Rusumat Nazırı	Cemal Bey	evvel-i sanisi
Telgraf ve Posta Başmüdürü	Hacı Yusuf Ağabey	evvel-i sanisi
Belediye reisi	İbrahim Namık Bey	Edirne payesi
Jandarma kumandanı	Hacı Necib Bey	miralay
Duyun-u Umumiye Nazırı	Ali Rıza Bey	mütemayiz
Mahkeme-i İstinaf-ı Ceza Reisi	Asaf Bey	mütemayiz
Müdde-i umumi	Aziz Bey	mütemayiz
Mahkeme-i Bidayet-i Hukuk Reisi	Hakkı Bey	mütemayiz
Nüfus Nazırı	Derviş Bey	mütemayiz
Ticaret ve Ziraat Odası Reisi	Osman Ali Bey	mütemayiz
İskan-ı Muhacirin Memuru	İsmail Efendi	mütemayiz
Mahkem-i Ticaret Reisi	Mustafa Efendi	saniye
Umur-u Ecnebiye Müdürü	Yusuf Efendi	saniye
Maarif Müdürü	Tahir Bey	saniye
Ormanlar Ser Müfettişi	Mehmed Bey	saniye
Polis Ser Komiseri	Musa Bey	saniye

Bundan sonra verilen **Muhasebe-i Vilayet'in** başında Rami Efendi, **Tahrirat Kısmı'nın** başında Hacı Latif Efendi, Evrak **Odası** müdürü Mustafa Efendi, **Nüfus İdaresi'nde** Nazır Derviş Bey, **Tahrir ve Vergi İdaresi** müdürü Ensari Efendi, **Maarif** müdürü Tahir Bey, **Ormanlar İdaresi'nde** Ser müfettiş Mehmed Bey olduğu görülmektedir. Güvenlik birimlerinden olan **Jandarma Dairesi** Alay kumandanı Miralay Hacı Necib Bey, **Polis İdaresi'nde** Ser komiser Musa Bey bulunmaktadır. Adliye teşkilatı olarak **Mahkeme-i Şer'iy'e'de Naib** Ahmed Atullah Efendi ve bunun yanında İstinaf Mahkemesi, Mahkeme-i Bidayet, Ticaret Mahkemesi bulunmaktadır.

Verdiği bilgiler olarak farklı gelen bir diğer tablo ise **Memuri-i Saire** adı ile verilen tablodur. Bu tablo, o dönem halkın güncel ihtiyaçlarını giderme adına kurulan devlet dairelerini göstermesi yönünden önemlidir. Bu tabloyu buraya almakta faydalı olacaktır.

Memurin-i saire

Memuriyet	İsmi
Baytar müfettişi	Abdürrahim Efendi
Sertabib	Buğa Efendi
Tabib-i sani	İlber Nesim Efendi
Eczacı	Henriko Efendi
Eczacı	İliya Nesim Efendi
Eczacı	Mustafa Atıf Efendi
Kabile	Madam Harikliya
"" ""	Madam Sarina
Cerrah	Bilal Feyzi Efendi
Ser komiser	Zeynel Efendi
Muavini	İsmail Efendi
Maiyetlerinde 37 nefer komiser vardır.	
İtfaiye memuru:	Rıza Efendi
Maiyetinde 16 tulumba 528 tulumbacı 45 kancacı 53 baltacı vardır.	
Tanzifat memuru:	Necib Efendi
Muavini:	İbrahim Efendi
Maiyetinde 18 çavuş 136 hademe 40 su arabası 51 gübre arabası vardır.	

Memuriyet	İsim
Virat İmemuru	Necib Efendi
Muavini	Hacı Ahmed Ağa
İdaresinde 740 fener ve 17 fenerci vardır.	
Gaz memuru	Abidin Efendi
Muavini	Hüsnü Bey
İspirto memuru	Mustafa Efendi
Muavini	Hacı Cafer Ağa
Mezbaha memuru	Cemal Efendi

Emlak-ı Hümayun İdaresinin, merkez idare heyeti, Vidina ve Kavala şubeleri olarak yapılandığı görülmektedir. Bu arada reisliğini valinin yaptığı Umur-u Nafia Komisyonu ile Sicili Ahval Komisyonu ve İstatistik Heyet-i Tahririsi diğer devlet daireleri olarak dikkat çekmektedir. Bunların yanında Ticaret Odası, Ziraat Odası, Ziraat Bankası Şubesi, Bank-ı Osmani Şubesi, Reji Nezareti, Karantina İdaresi,

Komodorluk Dairesi, Liman Dairesi, Selanik ve Mitreviçe ve Üsküp İltisak Demir Yolları İdaresi yer alan diğer kurumlardır.

Selanik vilayeti askeri birimleri ve görevlileri salnemenin 60. sayfasından başlayarak 78. sayfaya kadar “**Memurin-i Askeriye**” başlığı altında devam etmektedir. Bu bölümde dikkat çeken nokta, en büyük vilayet biriminden en küçük nahiye birimine kadar askeri birimler ve komutanlıklar büyük bir hassasiyet içinde oluşturulmuş olmasıdır.

Verilen bilgilerden hareketle Selanik-Kosova ve Havalisi Umum Kumandanı Müşir Hüseyin Fevzi Paşa Hazretleri olduğu, Selanik-Kosova ve Havalisi Umum Kumandanlığı Erkan-ı Harbiyesi'nin Kaymakam Enver Bey, Kaymakam Ferid Bey, Binbaşı Hasan Vazfi Bey, Binbaşı Hamdi Bey, Kolağası Besim Efendi ve Muhyiddin Efendi'den oluştuğu görülmektedir. Vilayetteki diğer önemli askeri birlik ve komutanların, Selanik Kumandanlığı Ferik Ali Rıza Paşa Hazretleri, Selanik Sıhhiye İdaresi Sertabib Miralay İskender Bey, Selanik Redif Onbirinci Fırka Kumandanı ve Selanik Nizamiye Fırkası Kumandanı Ferik Ali Rıza Paşa Hazretleri, olduğu görülmektedir. Bütün bunlara ek olarak Redif Yirmi Birinci Selanik Livası ve Ahz-ı Asker Kalem Reisi Mirliva Haydar Paşa, Kırk Birinci Siroz Alayı Alay kumandanı Miralay Hüseyin Hüsnü Bey ve Kırk İkinci Selanik Alayı Kaymakam Hasan Tahsin Bey olduğu kayıtlarda geçmektedir.

Selanik'te ikamet etmekte olan yabancı devletlerin konsoloslukları ve diğer görevlileri 78. ile 81. sayfalar arasında verilmektedir. Buradan İngiltere, Avusturya, Belçika, Rusya, Yunanistan, İspanya, Almanya, İtalya, Romanya, Sırbistan, Fransa, İran, Amerika, İsveç-Norveç-Danimarka, Felemenk devletlerinin görevlilerinin olduğu öğrenilmektedir.

Selanik merkezindeki okulların idare heyetinin, günümüzün İl Milli Eğitim Müdürlüğü şeklindeki yapılanmış olduğunu, Sayfa 82 başlayarak 91. sayfaya kadar olan bölümdeki “ **Merkez Vilayet Mekatibi**” başlığı altında görmekteyiz. Müdür Ahmed Cemal Bey idaresinde ildeki bütün okulların ve idare heyetiyle birlikte öğretmenlerin isimlerini, öğrenci ve okullardaki hizmetlilerin sayılarını buradan öğrenilebilmektedir. İlgi çeken bir diğer nokta ise meslek liselerinin, isimlerinden Selanik için önemli yer tuttuğu görülmektedir.

Selanik sancağına bağlı kazalarda bulunan idari, adli, belediye, eğitim, polis ve jandarma görevlilerinin isimlerini, görevlerini ve rütbelerini sayfa 91 başlayarak 136. sayfaya kadar olan bölümde, ayrıntılı şekilde görülmektedir. Bunlara Sanayi

Odası, Duyun-u Umumiye İdaresi, Ziraat Bankası, İskan-ı Muhacirin Komisyonu, Reji İdaresi, Telgraf ve Posta Dairesi gibi birimlerin görevlileride eklenmiştir. Siroz sancağı ise sayfa 136'dan başlayarak 173'e kadar devam etmektedir. Selanik sancağından faklı olarak önce sancak merkezini, ardından kazalarındaki yukarıda saydığımız devlet görevlileri verilmiştir. Buradaki durum sayfa 173'ten başlayıp sayfa 198'e kadar devam eden Drama sancağında da aynen devam etmiştir.

Salnamenin büyük dikkat ve titizlikle hazırlandığı belli olan istatistik bölümü 198 ile 208. sayfaları arasına yerleştirilmiştir. Bu bölümde kayıtların oldukça ayrıntılı olarak hesaplanıp tutulduğu görülmektedir. İlk olarak Sene-i Maliye adı altında tutulan kayıtlarda, devletin bütün gelirlerinin vergilerden ve harçlardan oluştuğu görülmektedir. Her vergi kaleminin miktarının ayrıntılı şekilde tutulduğu Selanik vilayetinin, toplam gelirinin 82.149.013 para 28 kuruş olduğu görülmektedir. Yine ithalat, ihracat, sarfiyat ve parakende rüsumatının da ayrı tutulduğu söylenebilir.

İstatistik bölümündeki 200 ve 201. sayfalardaki kayıtlardan Selanik vilayetinde, tütün üretim ve tüketiminin çok yaygın olduğu görülmektedir. Üretim miktarı, ihracat miktarı, alınan vergi, ithal edilen sigara sayıları, Selanik, Siroz, Drama sancakları için ayrı ayrı tutulmuştur. 5.222.134 kilogram tütün üretimi yapılan Selanik vilayetinde, 4.150.152 kilogram üretim ile Drama sancağı önemli yer tutmaktadır.

İstatistik bölümünün ilgi çeken bir diğer kısmı ise 202 ile 206. sayfalar arasında tutulan nüfus kayıtlarıdır. Bu bölümde önce yerli, sonra yabancı ve sonunda ise toplam vilayet ayrıntılı olarak tablo halinde verilmiştir. Yerli ve yabancı nüfus Selanik, Siroz ve Drama sancaklarına göre ayrıntılı olarak verilmiştir. Yerli ve yabancı nüfus kayıtlarının din ve milletlere göre ayrıntılı olarak tutulmuş olması, nüfus kayıtlarına büyük önem verildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Özellikle yerli nüfus kayıtlarında, Müslümanların yanında Rum, Ermeni, Katolik, Bulgar, Protestan, Yahudi ve Kıpti yerlilerinin nüfus kayıtlarının tutulup gösterilmesi, verilen önemi göstermektedir. Bu durum ve hassasiyet yabancı nüfus kayıtlarında da geçerli olduğu görülmektedir. Selanik vilayetinin 1.028.377 olan nüfusunun İslam sayısı 449,590 olarak, Rum sayısı 294,977 olarak, Bulgar sayısı 229,184 olarak geçmektedir. Diğer yerli olan gayrimüslimleri kattığımızda, vilayet nüfusunun çoğunluğunun gayrimüslimlerden oluştuğu söylenebilir. Gayrimüslimlerin nüfus olarak Selanik ve Siroz sancaklarında da çoğunlukta, Drama sancağında ise Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Selanik belediyesinin gelir ve giderleri ile hicri 1307 senesine ait kaldırım teşrifatına yapılan harcamaların ayrıntısına sayfa 207 ve 209 arasında yer verilmiştir. Burada döşenen şehir içi yollar, taşların nitelikleri (adi, granit gibi) ve taşların sayıları ayrıntı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Selanik'ten gönderilen ve Selanik'e gelen postaların, haftanın günlerine dağılımını sayfa 209 ile 212. sayfalar arasında verilmiştir. Buradan devletin posta işlerine ve hareketlerine büyük önem verdiği ortaya çıkmaktadır.

Sayfa 212'de ise salnamedeki tashihler yer almaktadır.

3. BÖLÜM

1310 SENE-İ HİCRİYESİNE MAHSUS SELANİK VİLAYETİ SALNAMESİNİN TRANSKRİPSİYONU

1

1310 Sene-i Hicriyesine Mahsus

Selanik Vilayeti Salnamesi

onbirinci defa olarak

Vilayet istatistik heyeti tarafından tertib ve Hamidiye Mektebi Sanayi Matbaasında tab edilmiştir.

fi 1 Muharrem sene 1310

2

Mukaddime

Ba'si Saadet-i devlet ve millet Padişah Mealiperver ve Şehriyar adalet ...(kesret) Şehinşah-ı bimeddar El Gazi Abdulhamid Han-ı Sani Efendimiz Hazretlerinin Asr-ı celil bi Adil Hüsrev-anelerinde memaliki şahanelerinin her tarafında tenvir-i uyun-u şükran eden asar-ı terakki ve intizam hakikaten gıbtabahş a'sar ve emsar-ı cihandır.

Saye-i mealivaye-i Hazret-i Padişahide hissedar

3

terakkiyat-ı asriye olarak ibraz-ı asar-ı ümran ve maarifet eylemekde bulunan vilayetimizin ahval-i ziraiye ve ticariye ve sanaiyesinde görülen terakkiyat-ı muvazene ve tedkik etmek ve iki sene evvel neşr olunan mufassal salname ile ita edilmiş olan malumat-ı tarihiye ve coğrafya ve siyasiyeyi ikmal eylemek üzere onbirinci defa olarak iş bu salnamenin tertibine heyet-i acizanemizce sarf-ı mesai olundu.

İstatistik heyet-i tahririyesinin yeni teşkil etmiş olması hasebiyle eserde arzu olunduğu vecihle mükemmeliyet ve intizam tam temin ve ibraz temin edilememiş ise de badema her sene heyet-i acizanemizce bir salname tertib ve tanzimi mukarrer olduğu cihetle inşaallah sinin-i

4

atiyede bu asr-ı mealıhasr Cenab-ı Tacidariye şayan-ı asar-ı mükemmile husule getirmeye bezl-i mehud edilecektir.

ve minellahit tevfik.

5

Selâtin-i İzamı Osmaniye

Birinci padişah

Müessis-i bünyan-ı saltanat-ı seniyye

Sultan Osman Han Gazi bin Ertuğrul Han Gazi

Veladetleri sene-i hicriye 656, cülusları 4 Cemaziyel evvel 699, irtihalleri 21 Ramazan 726.

Türbe-i şerifi Bursa'da Hisar içinde kaimdir

İkinci padişah

Gazi Sultan Orhan Han bin Gazi Sultan Osman Han,

Veladetleri 680, cülusları 17 Ramazan 726 irtihalleri 761

Türbe-i şerifeleri pederlerinin türbeleri civarındadır.

6

Üçüncü padişah

Hüdavendigâr Sultan Murad Han Gazi İbn-i Sultan Orhan Han Gazi

Veladetleri 762, cülusları 761, şehiden irtihalleri 19 Şaban 791,

Türbe-i şerifeleri Bursa'da Çekirge nam mahaldedir.

Dördüncü padişah

Sultan Yıldırım Bayezid Han Gazi İbn-i Hüdavendigâr Sultan Murad Han Gazi

Veladetleri 76, cülusları 4 Ramazan 791, irtihalleri 15 Şaban 815,

Türbe-i şerifeleri Bursa'da cami-i şerifeleri civarındadır.

Beşinci padişah

Çelebi Sultan Mehmed Han İbn-i Sultan Yıldırım Bayezid Han Gazi

7

Veladetleri 781, cülusları 816, irtihalleri Cemaziyel evvel 824,

Türbe-i şerifeleri Bursa'da Yeşilli Camii Şerifi civarındadır.

Altıncı padişah

Gazi Sultan Murad Han-ı Sani İbn-i Çelebi Sultan Mehmed Han

Veladetleri 806, cülusları 824, irtihalleri 5 Muharrem 855,

Türbe-i şerifeleri cami-i şerifeleri Beytgahıdır

Yedinci padişah

Ebu'l feth Sultan Mehmed Han Gazi İbn-i Gazi Sultan Murad Han-ı Sani

Veladetleri 26 Receb 833, cülusları 16 Muharrem 855, irtihalleri 4 Rebiülahir 886, feth-i İstanbul 857,

Türbe-i şerifeleri İstanbul'da Camii şerifleri Beytgahındadır.

8

Sekizinci padişah

Gazi Sultan Bayezid Han-ı Sani İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Gazi

Veladetleri 851, cülusları 20 Rebiul ahir 886, irtihalleri 10 Rebiül ahir 918,

Türbe-i şerifeleri İstanbul'da Camii şerifleri Beytgahındadır.

Dokuzuncu padişah

Yavuz Sultan Selim Han Gazi İbn-i Sultan Bayezid Han-ı Sani

Veladetleri 875, cülusları 18 Safer 918, irtihalleri 9 Şevval 926,

Türbe-i şerifeleri İstanbul'da Camii şerifleri civarındadır.

Onuncu padişah

Gazi Sultan Süleyman Han Kanuni İbn-i Yavuz Sultan Selim Han-ı Gazi

9

Veladetleri 900, cülusları 4 şevval 926, irtihalleri 20 Safer 974,

Türbe-i şerifleri İstanbul'da Camii şerifleri civarındadır.

On birinci padişah

Gazi Sultan Selim Han-ı Sani İbn-i Sultan Süleyman Han Kanuni

Veladetleri 6 Recep 930, cülusları 9 Rebiülevvel 974, irtihalleri 27 Şaban 983,

Türbe-i şerifeleri İstanbul'da Ayasofya Camii Şerifi Karibindedir.

On ikinci padişah

Gazi Sultan Murad Han-ı Salis İbn-i Sultan Selim Han-ı Sani

Veladetleri 5 cemaziyel evvel 953, cülusları 8 ramazan 983, irtihalleri 8 cemaziyel evvel 1003,

Türbe-i şerifeleri Ayasofya Camii Şerifi civarındadır.

10

On üçüncü padişah

Gazi Sultan Mehmed Han-ı Salis İbn-i Sultan Murad Han-ı Salis

Veladetleri 7 Zilkade 974, cülusları 16 Cemaziyel evvel 1003, irtihalleri 12 Recep 1012,

Türbe-i şerifeleri Ayasofya Camii Şerifi pişgahındadır.

On dördüncü padişah

Gazi Sultan Ahmed Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Salis

Veladetleri 12 Cemaziyel ahir 998, cülusları 18 Recep 1012, irtihalleri 22 Zilkade 1026

Türbe-i şerifeleri İstanbul'da camii şerifleri civarındadır.

On beşinci padişah

Sultan Mustafa Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Salis

Veladetleri 1001, cülusları 22 Zilkade 1026, saltanattan feragatleri 12 Rebiülevvel 1027

11

On altıncı padişah

Sultan Osman Han-ı Sani İbn-i Sultan Ahmed Han-ı Evvel

Veladetleri 1012, cülusları 12 Rebiülevvel, 1027 şehiden irtihalleri 9 Recep 1031,

Pederleri türbesinde defin-i hak-i gufrandırlar.

Defa-i saniye

Sultan Mustafa Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Salis

Defa-i saniye olarak cülusları 1031, tekrar feragatları 15 Zilkade 1032, irtihalleri 1048

Türbe-i şerifeleri Ayasofya Cami-i Şerif-i pişgahındadır.

On yedinci padişah

Gazi Sultan Murad Han-ı Rabi İbn-i Sultan Murad Han-ı Evvel

Veladetleri 28 cemaziyel evvel 1018, cülusları

12

15 Zilkade 1032, irtihalleri 8 Cemaziyel ahir 1049,

Pederleri türbesinde defin haki gufrandırlar.

On sekizinci padişah

Sultan İbrahim Han İbn-i Sultan Ahmed Han-ı evvel

Veladetleri 13 Şevval 1024, cülusları 16 Şevval 1049, saltanattan feragatları
7 Recep 1058, şehiden irtihalleri 29 Recep 1059

Ayasofya Camii Şerifi civarında kain ammileri cennet mekan Sultan Mustafa
Türbesi'nde defin-i hak-i gufrandırlar.

On dokuzuncu padişah

Gazi Sultan Mehmed Han-ı Rabi İbn-i İbn-i Sultan İbrahim Han

Veladetleri 29 Ramazan 1051, cülusları 18 Recep 1058, saltanattan
feragatları 2 Muharrem 1099, Edirne'de irtihalleri 1104

İstanbul'da bahçe kapısında kâin Valideleri tarhan Sultan türbesinde defin-i
hak-i gufrandırlar.

13

Yirminci padişah

Sultan Süleyman Han-ı Sani İbn-i Sultan İbrahim Han

Veladetleri 1052, cülusları 1099, irtihalleri 1102

Cedleri cennetmekân Sultan Süleyman türbesinde defin-i hak-i gufrandırlar.

Yirmi birinci padişah

Sultan Ahmed Han-ı Sani İbn-i Sultan İbrahim Han

Veladetleri 6 Zilhicce 1052 cülusları 26 Ramazan 1102 irtihalleri 1106

Cedleri cennetmekan Sultan Süleyman türbesinde defin-i hak-i gufrandırlar.

Yirmi ikinci padişah

Sultan Mustafa Han-ı Sani İbn-i Sultan Mehmed Han-ı Rabi

Veladetleri 1074, cülusları 22 Cemaziyel ahir 1106, irtihalleri beş ay sonra vaki olmuştur.

14

İstanbulda bahçe kapısında Valide Sultan türbesinde defin-i hak-i gufrandırlar.

Yirmi üçüncü padişah

Gazi Sultan Ahmed Han-ı salis İbn-i Sultan Mehmed Han- Rabi

Veladetleri 1084, cülusları 2 Rebiül ahir 1115, feragatları 1143, irtihalleri 1149

Türbe-i şerifi mezkurede defin-i hak-i gufrandırlar.

Yirmi dördüncü padişah

Gazi Sultan m Ahmed Han-ı Evvel İbn-i Sultan Mustafa Han-ı Sani

Veladetleri 4 Muharrem 1108, cülusları 15 Rebiülevvel 1143, irtihalleri 28 Safer 1168

Türbe-i şerifi mezkurede defin-i hak-i gufrandırlar.

Yirmi beşinci padişah

Sultan Osman Han-ı Salis İbn-i Sultan Mustafa Han-ı Sani

15

Veladetleri 1110, cülusları 28 Safer 1168, irtihalleri 16 safer 1171

Türbe-i şerifi mezkurede defin-i hak-i gufrandırlar.

Yirmi altıncı padişah

Sultan Mustafa Han-ı Salis İbn-i Sultan Ahmed Han-ı Salis

Veladetleri 1129, cülusları 16 Safer 1171, irtihalleri 8 Zilkade 1187

Türbe-i şerifeleri İstanbul'da Laleli Camii Şerif-i civarındadır.

Yirmi yedinci padişah

Gazi Sultan Abdülhamid Han-ı Evvel İbn-i Sultan Ahmed Han-ı Salis

Veladetleri 1137, cülusları 8 Zilkaade 1187, irtihalleri 12 Recep 1203

Türbe-i şerifeleri İstanbul'da Bahçe Kapısı'nda medreseleri pişgahındadır.

16

Yirmi sekizinci padişah

Gazi Sultan Selim Han-ı Salis İbn-i Sultan Mustafa Han-ı Salis

Veladetleri 1175, cülusları 12 Recep 1203, feragatları 1222, şehiden irtihalleri 1223

Pederleri türbesinde defin-i haki gufrandırlar.

Yirmi dokuzuncu padişah

Sultan Mustafa Han-ı Rabi İbn-i Sultan Abdulhamid Han-ı Evvel

Veladetleri 1193, cülusları 21 Rebiül ahir 1222, feragat ve şehiden irtihalleri 1223

Pederleri türbesinde defin-i haki gufrandırlar.

17

Otuzuncu padişah

Gazi Sultan Mahmud Han-ı Sani İbn-i Sultan Abdulhamid Han-ı Evvel

Veladetleri 13 Ramazan 1199, cülusları 4 Cemaziyel evvel 1223, irtihalleri 19 Rebiülevvel 1255

Türbe-i şerifeleri Çenberli Taş civarındadır.

Otuz birinci padişah

Gazi Sultan Abdülmecid Han İbn-i Sultan Mahmud Han-ı Sani

Veladetleri 14 Şaban 1237, cülusları 19 Rebiül evvel 1255, irtihalleri 17 Zilhicce 1277

Türbe-i şerifeleri Sultan Selim Cami-i Şerifi civarındadır.

Otuz ikinci padişah

Sultan Abdülaziz Han İbn-i Sultan Mahmud Han-ı Sani

Veladetleri 14 Şaban 1245, cülusları 17 Zilhicce 1277, ferağları 7 Cemaziyel evvel 1293, şehiden irtihalleri 12 Cemaziyel evvel 1293

18

Pederleri cennetmekan Sultan Mahmud Han-ı Sani türbesinde defin-i hak-i gufrandırlar.

Otuz üçüncü hakan-ı sabık

Sultan Murad Han-ı Hamis İbn-i Sultan Abdülmecid Han-ı Gazi

Veladetleri 25 Recep 1256 senesinde vuku bulmuş ve 7 Cemaziyel evvel 1293 tarihinden itibaren üç ay üç gün saltanatta bulunup mübtela olduğu illetten dolayı şer'an münhali olmuştur.

19

20

HALA SERİR-İ ARAYI

Hilafet-i Kübrayı Osmaniye - ve Saltanat-ı Uzmayı Osmaniye Emir-ül Müminin, Hadim-ül Haremeyn'iş Şerifeyn es Sultan İbn-i Sultan, Sultan Gazi Abdülhamid Han-ı Sani

İbn-i Sultan, Sultan Gazi Abdülmecid Han İbn üs Sultan Gazi Mahmud Han-ı Sani Halidallahu Hilafetehu ve İde Saltanatehu ile yevmil kıyame

21

Veladet-i bahriisaadet-i humayunları Şaban-ül muazzam 1258, cülus-u meymenet-i me'nus-u hümayunları

Tarihi hicri: 11 Şaban 1293

Tarihi rumi: 19 Ağustos 1292

Tarihi efrenci: 31 Ağustos 1876

Gazi ünvan-ı zişanının ihrazı

Tarihi hicri: 4 Cemaziyel evvel 1294

Tarihi rumi: 5 Mayıs 1293

Tarihi efrenci: 17 Mayıs 1877

22

Rütbe-i siyasiye ve ilmiye ve askeriye ve mülkiyenin tertibat-ı teşrifatiyesi

Rütbe-i vezaret ve müşiriyet

Rumeli ve Anadolu Kazaskerliği payesi - rütbe-i bila

İstanbul Kadılığı - franklık rütbe-i evveli sınıf-ı evveli

Rumeli Beylerbeyliği

Haremeyn-i Şerifeyn Mevleviyeti - mir-i livalık - mir-i miranlık

Rütbe-i evveli - sınıf-ı sanisi

Bilad-ı Hamse Mevleviyeti - miralaylık - rütbe-i saniye - sınıf-ı mütemayizi

23

Mahrec-i Mevleviyeti - rütbe-i saniye sınıf-ı saniyesi - mir-ül ümeralık

Askeri kaymakamlığı - İstabl-ı amire müdürlüğü payesi

Kibar-ı müderrisin - büyükbaşılık - rütbe-i salise - rikab-ı hümayun- kapıcı başılığı

Müderrislik payesi - alay eminliği

Rütbe-i rabia – kol ağalık

Hacegan rütbesi - yüz başılık - rütbe-i hamise

24

ELKAB-I RESMİYE

Zat-ı fehame timatı sadr-ı azamiye

Ulema canibinden: ma'ruz-u dai-i kemineleridir ki

Sairleri canibinden: maruz-u çaker-i kemineleridir ki

İsimleri zikrolundukda

Fehametlü Devletlü ..... Paşa Hazretleri

Mesned-i celili sadaretuzma-yı ihraz etmiş olan vüzera-yı izame

Ulema canibinden: maruz -u daiileridir ki

Sairleri canibinden: maruz-u çakerleridir ki

İsimleri zikrolundukda

...bhetlü devletlü..... Paşa hazretleri

Emir-i mekke-i mükerreme ve ma'zullerine : devletlü siyadetlü Efendim hazretleri

Dar-üs saadet'iş şerife Ağalarına: devletlü inayetlü Efendim hazretleri

25

Makam-ı celili seraskeriye ve şeref-i sıhriyet-i seniye nail olan vüzera-yı izama

Devletlü utufetli Efendim hazretleri

Zat-ı sedar-ı ekremiye: Devletlü re'fetlü Efendim hazretleri

Vüzera-yı izam ve müşiran-ı kirama: devletlü Efendim hazretleri

Rütbe-i bila ricaline: utufetlü Efendim hazretleri

Ferikan-ı kirama, rütbe-i evveli sınıf-ı evveli ricaline, rumeli Beylerbeyi payelilerine:
Saadetlü Efendim hazretleri

Mirlivaya, mir-i mirana rütbe-i evveli sınıf-ı sanisi ric Aline : saadetlü Efendim

Miralaya, rütbe-i saniye sınıf-ı mütamayizi ashabına : izzetlü Efendim.

Rütbe-i saniye sınıf-ı sanisine, mir-ül ümeraya, askeri kaymakamlarına, istabl-ı
amire müdürlüğü payelerine: izzetlü BeyEfendi,

Paşa, ağa, binbaşılara, rütbe-i saliseye, rikab-ı hümayun kapıcı başılığı payelilerine,
alay-ı ümenasına: refetlü Bey

Efendi, Ağa, rütbe-i rabiaya, kol ağalarına, hacegana, yüzbaşılara, rütbe-i
hamiseye: fütuvetlü Bey

Efendi, Ağa, rütbe-i mezkura, madununda bulunanlarla sair memuriyette olanlara:
hamiyetli Bey Efendi, Ağa

26

Mesned-i celil-i meşihat-ı islamiyeye

Ulema canibinden: maruz-u dai-i dirineleridir ki

Sairleri canibinden: maruz-u bende-i dirineleridir ki

İsimleri zikrolundukda : devletlü semahatlü ..... Hazretleri

Meşihat-ı celile-i islamiye ma'züllerine

Ulema canibinden: maruz-u daileridir ki

Sairleri canibinden: maruz-u bendeleridir

İsimleri zikrolundukda : devletlü faziletlü ..... hazretleri

Sudur-u izam-ı ilmiyeye: semahatlü Efendim hazretleri

İstanbul kadılığı payelülerine: faziletlü Efendim hazretleri

Haremeyn-i şerifeyn mevleviyeti payelülerine: faziletli Efendim

Bilad-ı hamse ve mahrec mevalisine: faziletlü Efendi

Müderrisine: mükerremetlü Efendi

Kudata: müveddetlü Efendi

27

Vali-i vilayet veziri Mustafa Zihni Paşa

imtiyaz madalyası Osmanî mecdî girid madalyası

altın ve gümüş murassa birinci altın

Erkan-ı Vilayet

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Naib ve mahkeme-i istinaf Reis-i Evveli	Ahmed Ata.. Efendi	Haremeyn	3	
Defterdar	Mustafa Naili Efendi	Evvel-i evveli	3	2
Vali muavini	Ahmed Şükrü Paşa	Rumeli Beylerbeyi	2	
Mektubi	Mustafa Kamil Efendi	Evvel-i sanisi	3	

Meclis-i İdare-i Vilayet**Reis****Vali-i Vilayet**

A'za-yı tabiiyye	Rütbe	M
Merkez naibi		
Defterdar		
Vali muavini		
Mektubi		
Müfti-i belde	Receb Efendi	Müderris
Metropolit	Sofroniyos Efendi	2
Haham başı	Yakub Koğu Efendi	3

Aza-yı Müntehabe

Osman Ali Bey	Mütemayiz
İsmail Hakkı Efendi	Mütemayiz
Kostaki Yurigiyadis Efendi	
Nehma Milah Efendi	
Baş katib İsmail Bey	Rabia
İkinci katib Hamdi Efendi	

Ruesa-yı Memurin

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Defter-i Hakan-i Müfettişi	Bahaeddin Bey	evvel-i evveli	2	2
Rusumat Nazırı	Cemal Bey	evvel-i sanisi	4	3
Telgraf ve Posta Başmüdürü	Hacı Yusuf Ağabey	evvel-i sanisi	4	3
Belediye reisi	İbrahim Namık Bey	Edirne payesi	4	3
Jandarma kumandanı	Hacı necib Bey	miralay		3
Duyun-u Umumiye Nazırı	Ali Rıza Bey	mütemayiz	4	
Mahkeme-i İstinaf-ı Ceza Reisi	Asaf Bey	mütemayiz		
Müdde-i umumi	Aziz Bey	mütemayiz		

Mahkeme-i Bidayet-i Hukuk Reisi Hakkı Bey	mütemayiz	
Nüfus Nazırı	Derviş Bey	mütemayiz
Ticaret ve Ziraat Odası Reisi Osman Ali Bey	mütemayiz	
İskan-ı Muhacirin Memuru İsmail Efendi	mütemayiz	
Mahkem-i Ticaret Reisi Mustafa Efendi	saniye	
Umur-u Ecnebiye Müdürü Yusuf Efendi	saniye	4
Maarif Müdürü Tahir Bey	saniye	
Ormanlar Ser Müfettişi Mehmed Bey	saniye	4
Polis Ser Komiseri Musa Bey	saniye : imtiyaz gümüş	4

30

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Selanik .....ve İltisak Demiryolları Komiseri	Hayreddin Bey	saniye	
Evkaf Muhasebecisi	Fahredden Bey	saniye	
Defter-i Hakani Memuru	İbrahim Şevki Efendi	saniye	
Nafia Ser Mühendisi	Horasan Efendi	saniye	4
Selanik Manastır Demiryolu Komiseri	Margosyan Efendi	saniye	4
Mahkeme-i Bidayet Ceza Reisi	Süleyman Nuaym Efendi	salise	
Mea Tahrir ve Vergi Müdürü	Ensari Efendi	salise	
Muhasebe-i Vilayet Mümeyyizi	Rami Efendi	salise	
Mektubi Kalemi Mümeyyizi	Tevfik Efendi	salise	
Vilayet Tercümanı	Ahmed Kami Efendi	salise	
Evrak Müdürü	Mustafa Efendi	salise	
Telgraf Müfettişi	Şükrü Efendi	salise	
Rusumat Müdürü	Cemal Bey	salise	
Müdde-i Umumi Muavini	Hilmi Efendi		
Duyun-u Umumiye Müdürü	Salih Bey		
Vilayet Maiyetine Memur	İbrahim Sırrı Bey		
Maden Mühendisi	Ohans (ya da Evhans) Efendi		

Muhasebe-i Vilayet

Mümeyyiz: Rami Efendi: Salise

Hesabat Kısmı

Memuriyet	İsim	Rütbe
Havalet ve cedvel katibi	Osman Efendi	
Refiki	Osman Bey	
Varidat-ı vilayet katibi	Mustafa Efendi	
Refiki	Kerim Bey	
Diğeri	Tevfik Efendi	
Mesarifat-ı vilayet katibi	Ali Bey	
Refiki	Fazıl Efendi	
Diğeri	Şevket Efendi	
Bank-ı Osmanî hesab-ı cari katibi	Mehmed Efendi	
Merkez varidat kâtibi	Adil Efendi	
Refiki	Burhan Efendi	
Merkez mesarifat katibi	Muhyiddin Efendi	
Refiki	Kazım Bey	
Adliye-i hesab kâtibi	Hakkı Efendi	

Tahrirat Kısmı

Muamelat-ı cariye kısmı: Hacı Latif Efendi Hamise

Refiki: Hilmi Efendi

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Evrak mukayyedi	Şevki Efendi		
Telgraf mukayyedi	Hasan Bey		
Mübeyyid	İhsan Efendi		
Defterci	Hasan Efendi		
Sandık emini	Necmeddin Efendi		

Mektubi kalemi

Meyyiz:	Tevfik Efendi	salise
Ser halife	Fazlı Necib Efendi	4
Müsvedde	Ziver Efendi	
""	Ahmed Tevfik Efendi	
""	İbrahim Efendi	
""	Hasan Akif Efendi	salise
Ser mübeyyiz	Sabri Efendi	
Mübeyyiz	Mehmed Bey	
""	Abdurrahman Efendi	
""	Mehmed Efendi	
""	Rıza Efendi	
""	Abduh Efendi	
""	Şevket Efendi	müderris
""	İsmail Efendi	

33

Memuriyet	İsim	Rütbe
Mübeyyiz	Şefik Efendi	
""	Emin Efendi	

Evrak odası

Müdür :	Mustafa Efendi	salise
Müdümuavini	Vasıf Efendi	
Mukayyed	İbrahim Efendi	
""	Hafız Mustafa Efendi	
""	Hakkı Efendi	
""	Nuri Efendi	
Defterci	Ferid Efendi	

Nüfus İdaresi

Nazır :	Derviş Bey	mütemayiz
---------	------------	-----------

Başkatib	fazlı Efendi	salise
İkinci katib	İbrahim Efendi	
Pasaport memuru	Davud Efendi	

34

Defter-i hakani idaresi

Memur: İbrahim şevki Efendi: saniye

Memuriyet	İsmi	Rütbe
Baş katib	Tevfik Efendi	salise
Katib-i sani	Emin Bey	
Merkez tapu kâtibi	Abdurrahman Efendi	

Mea tahrir ve vergi İdaresi

Müdür:	Ensari Efendi	salise
Mizan-ı umumi baş katibi	Ali Behzad Bey	
Dahil-i şehir vergi katibi	Mehmed Efendi	
Refiki	Hacı İzzet Efendi	
Haric-i şehir vergi katibi	Osman Efendi	
Refiki	İsmail Hakkı Efendi	
Mülhakat vergi kâtibi	Hasan Efendi	
Defterci	İsmail Efendi	

Evkaf idaresi

Muhasebeci:	Fahreddin Bey	saniye
Baş katib	Hayri Efendi	
İkinci katip	Zeynel Efendi	

35

Maarif idaresi

Meclis-i maarif

Reis: Maarif müdürü Tahir Bey Saniye

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Aza	Hıfzı Bey	mütemayız	4
	Hayri Bey	saniye	
	Ahmed Kâmil Bey	salise	
	Ahmed Efendi		
	Feraci Efendi		
	Cemal Bey		
	Emin Ali Bey		

Kalem

Muhasebe memuru	Emin Ali Bey
Refiki	İsmail Efendi
Tahrirat başkatibi	tevfik Efendi
Refiki	hakkı Efendi
Sandık emini	sadık Efendi
Mütercim	mihalaki Efendi

36

Ormanlar İdaresi

Ser müfettiş: Mehmed Bey   saniye   : 4   mecdi

Memuriyet	İsim	Rütbe
Muavin	Fuad Efendi	
Baş katib	Mehmed Bey	
katib-i sani	Cemal Efendi	

Vilayet turuk ve mea ber idaresi

Başmühendis	Horasan Efendi	saniye	4
"" "" muavini	Dimitri yadi Efendi		4
Siroz mühendisi	Postil Efendi		
Drama mühendisi	Ohans Abdullah Efendi		
Merkez idare kâtibi	Lütfi Efendi		

Kondüktürler

Dimitri akriviyadis Efendi
İsak Efendi
Hüseyin Tevfik Efendi
Polidifki Bulunaki Efendi
Beğdan Efendi

37

Jandarma dairesi

Alay meclisi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Alay kumandanı	Hacı Necib Bey	miralay		3
Birinci tabur binbaşısı	Mehmed Bey		4	5
İkinci tabur binbaşısı	Akif Ağa		4	4
Alay emini	Ali Efendi			
Süvari yüzbaşısı	Hüseyin Ağa			
Piyade yüzbaşısı	Nuri Ağa			
Süvari mülazım-ı evveli	Hafız muharrem Efendi			
Piyade mülazım-ı evveli	Osman Efendi			

Birinci tabur meclisi

Binbaşı	Mehmed Bey		4	5
Tabur katibi	Mehmed Efendi			
Yüz başı	Mustafa Efendi			
Mülazım-ı evvel	Halil Efendi			
Mülazım-ı sani	Hüseyin Ağa			
Mürettibi: 718 jandarma 22 tahsildar				

38

İkinci seyyar tabur meclisi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
binbaşı	Akif Ağa		4	4

Tabur kâtibi	Ahmed Efendi	
Yüzbaşı	Yusuf Ağa	5
Yüzbaşı	Emin Bey	
Mülazım-ı evvel	Galib Bey	
Mülazım-ı sani	Abdülkerim Ağa	
Mürettibi: 177 süvari 63 piyade 42 tahsildar		

Polis idaresi meclisi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Ser komiser	Musa Bey	saniye:	imtiyaz :	gümüş
Merkez komiseri	Edhem Efendi			
Üçüncü sınıf komiser	Ali Haydar Efendi			
""	Vehbi Efendi			
""	Hafız Mustafa Efendi			
Meclis katibi	Ahmed Hamdi Efendi			
İskele komiseri	Tosun Efendi			
Çarşı komiseri	Fehmi Efendi			
Merkezde daha 35 nefer polis memuru müstahdimdir				

39

Adliye dairesi

Mahkeme-i şer'iyeye

Memuriyet	İsim	rütbe	
Naib	Ahmed Ataullah Efendi	haremeyn	3
Baş katib	Mehmed hamid Efendi		
İtam müdürü	İbrahim Efendi		

Mahkeme-i istinaf

Hukuk kısmı

Reis	Ahmed Ataullah Efendi	haremeyn	3
Aza	Sami Efendi	rabia	

	Hulusi Bey	salise
	Liyacı Fransız Efendi	
	Nano Kostantin Efendi	
Aza mülazımı	İbrahim Efendi	

Ceza Kısmı

Reis	Ahmed Asaf Efendi	mütemayiz
Aza	Hacı İsmail Efendi	kibar-ı müderris
	Şeyh Abdülkadir Efendi	
	Morduhay Apastado Efendi	
	Atnaş Biladi Efendi	
Aza mülazımı	Musluhiddin Efendi	

40

Mahkeme-i istinaf müdde-i umumiliği

Memuriyet	İsmi	Rütbe	M
Müdde-i umumi	Aziz Bey	mütemayiz	
Katib	Bekir Sıddık Efendi		

Mahkeme-i istinaf kalemi

Baş katib	Mahmud Şakir Efendi
hukuk kısmı zabıt katibi	Hüsnü Efendi
"" "" ""	Fazıl Bey
ceza kısmı ""	Ahmed Vefik Efendi
"" "" ""	Mehmed Lütfi Efendi

Mahkeme-i bidayet

Hukuk dairesi

Reis	Hakkı Bey	mütemayiz
Aza	Mehmed Ref'i Efendi	müderris

	Aristidi Bilaci Efendi
Aza mülazımı	Hayri Efendi

41

Ceza dairesi

Memuriyet	İsim	Rütbe
Reis	Süleyman Nuaym Efendi	salise
Aza	Hıfzı Bey	mütemayiz
	Yudabin Susam Efendi	
Aza mülazımı	Hüseyin Efendi	

Memurin-i saire

Müdde-i umumi muavini	Hilmi Efendi	
Müstantık-ı evvel	Salim Efendi	salise
"" "" sani	Asım Bey	
Mukavelat muharriri	Ahmed Efendi	
Refiki	Cemil Bey	
İcra memuru	Hacı Rüstem Efendi	

Mahkeme-i bidayet kalemi

Baş katip	Hafız izzet Efendi	
Hukuk kısmı zabıt katibi	Yahya Efendi	
"" "" "" ""	Şükrü Efendi	
Ceza kısmı "" ""	Mehmed Şakir Efendi	
"" "" "" ""	Mehmed İkbâl Efendi	

42

Ticaret mahkemesi

Memuriyet	İsmi	Rütbe
Reis	Mustafa Efendi	saniye
Aza-yı daime	Atıf Efendi	saniye: imtiyaz: gümüş 4
"" ""	Beğus Efendi	

Aza-yı mevkute	Ahmet Efendi
"" ""	Benifo Saltiyel
"" ""	Yoda Bensosam
"" ""	Tavreri İskotari Efendi

Kalem odası

Baş katib	Servet Efendi
Zabıt katibi	Mehmed Sadık Efendi
"" "" ve mütercim	Abraham Efendi
"" "" ve mukayyed	Mehmed Hamdi Efendi
"" "" ve mübeyid	Salmon Efendi
Alamat-ı mukayyedi	Mustafa Süreyya Bey

43

Rüsumat idaresi

Nezaret dairesi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Nazır	Cemal Bey	evvel-i sanisi	4	3
Müfettiş	Halil Bey			

Muhasebe kalemi

Baş katib	Ömer Sami Efendi	salise
Refik-i evvel	İsmail Nazmi Efendi	
"" sani	Mehmed Kadri	
"" salis	Ahmed Tevfik Efendi	
"" rabi	Mehmed Kani	
Sandık emini	Hüsnü Efendi	

Tahrirat kalemi

Baş katib	Süleyman Faik Efendi
-----------	----------------------

Müsevvid	Mahmud Nedim Efendi	
Refiki	Eşref Bey	salise
Mübeyyid	Nazif Bey	
Refiki	Abdi Fevzi Efendi	

44

Müdiriyet dairesi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Müdür	Cemal Bey	salise		
Baş katib	Arif Efendi			
Refiki	Mehmed Bey			
Sandık emini	Osman Tevfik Efendi			
Tahrirat katibi	Abdülkerim Bey			
muhasib 2, mukayyid 2, sened makbuz muharriri 2, tezkere kâtibi 2, kapı pusula muharriri 2, icmal mukayyidi 3, istimator 2				
eşya-yı aynıye memuru 2, anbar memuru 3, manifesto memuru 2, transit memuru 3, mubassır 13, arayıcı 13, posta memuru 1,				
kapı memuru 3, iskele 2, muhafaza 14, kolcu 26,				

Duyun-u umumiye

Nazır	Rıza Bey	mütemayiz	4
Ser müfettiş	Edvares Efendi		4
Muhasebe baş katibi	Besim Efendi		
Sandık emini ve	Halil Efendi		
Evrak-ı sahiha memuru			

45

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Muhasebe refik-i evveli	Hafid Efendi		
"" "" "" sanisi	Hakkı Efendi		
"" "" "" salisi	Ahmed Efendi		
Mübeyyid	Hüsnü ""		
Refiki	Rıza ""		

Tahrirat baş katibi	Hasan Efendi	
Refiki	Ata Bey	salise
Mukayyid	Şevket Efendi	5
Refiki	Ali Bey	
Mübeyyid	Cemal Efendi	
Refiki	Nihad Bey	
Müfettiş mülazımı	Elan Efendi	
""	Kora Efendi	
Tuz ve müskirat müfettişi	Nikolaki Efendi	

Müdiriyyet dairesi

Müdür	Salih Bey
Baş katib	Rıza Efendi
Sandık emini	Abdürrahman Efendi
Daha sekiz katib müstahdimdir.	

46

Daire-i belediye

Meclis-i belde

Memuriyyet	İsim	Rütbe	A	M
Reis	İbrahim Namık Bey	Edirne payesi	4	3
Aza	Hamdi Bey	evvel-i evveli		2
	İbrahim Efendi	saniye		4
	Abdülkerim Efendi	istabl-ı amire		
	Ahmed Bey			4
	Emin Lütfi Efendi			4
	Hacı Mustafa Bey			
	İstefan Tati Efendi			
	Perkob Papadopuli Efendi			
	Behor Saltiyel Efendi			
	Yako Kazar Efendi			
	Mişon Asil Efendi			

Kalem

Baş katib	Hafız Mustafa Efendi
Tahrirat katibi	Veliüddin Efendi
Muhasebe katibi	Ali Efendi
Refiki	Osman Efendi

47

Memuriyet	İsim	Rütbe
Zabıt katibi	İsmail Efendi	
Sandık emini	Bekir Efendi	
Evrak mukayyidi	Abdurrahman Efendi	
Jurnal katibi	İbrahim Efendi	
Emlak katibi	Edhem Efendi	

Konturato idaresi

Katibi	Ahmed Efendi
Refiki	Tahsin Efendi

Hendese dairesi

Mühendis	Corci Menekşe Efendi
Refiki	Aşras Alim Efendi
Katib	Mehmed Efendi
Refiki	Ali Efendi
Mimar	Numan Ağa
Mimar	Said Ağa
Ebniye memuru	Bekir Bey
Ebniye memuru	Mehmed Efendi

Memurin-i saire

Memuriyet	İsmi	Rütbe	M
Baytar müfettişi	Abdürrahim Efendi	salise	5
Ser tabib	Buğa Efendi		
Tabib-i sani	İlber Nesim Efendi	salise	
Eczacı	Henriko Efendi		5
Eczacı	İliya Nesim Efendi	salise	
Eczacı	Mustafa Atıf Efendi		
Kabile	Madam Harikliya		
"" ""	Madam Sarina		
Cerrah	Bilal Feyzi Efendi		
Ser komiser	Zeynel Efendi		
Muavini	İsmail Efendi		
Maiyetlerinde 37 nefer komiser vardır.			
İtfaiye memuru:	Rıza Efendi		5
Maiyetinde 16 tulumba 528 tulumbacı 45 kancacı 53 baltacı vardır.			
Tanzifat memuru:	Necib Efendi		
Muavini:	İbrahim Efendi		
Maiyetinde 18 çavuş 136 hademe 40 su arabası 51 gübre arabası vardır.			

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Virat ! memuru	Necib Efendi			
Muavini	Hacı Ahmed Ağa			
İdaresinde 740 fener ve 17 fenerci vardır.				
Gaz memuru	Abidin Efendi			
Muavini	Hüsnü Bey			
İspirto memuru	Mustafa Efendi			
Muavini	Hacı Cafer Ağa			
Mezbaha memuru	Cemal Efendi			

Telgraf ve posta dairesi

Baş müdüriyet dairesi

Baş müdür	Hacı Yusuf Ağa Bey	evvel-i sanisi	4	3
Müfettiş	Şükrü Efendi	saniye	4	
Baş katib	Rıfat Efendi	salise		
Muhasebe katibi	Birdus Efendi			
Tahrirat katibi	Rıfat Efendi			
Tahrirat refiki	Sadık Efendi			
Muhasebe refiki	Celal Efendi			
Mukayyid	Hafız Ahmed Efendi			
Makineci	Fehmi Efendi			
Eşya anbarı memuru	Edhem Efendi			

50

Merkez telgraf dairesi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Merkez müdürü	Ahmed fethi Efendi	saniye	4	4
Baş muhabere memuru	Nazmi Efendi			
"" "" ""	Rıza Efendi			
"" "" ""	Raif Efendi			
Başkaca onbir nefer refakat -i muhabere memuru dahi vardır.				
Karaburun istihkamı muhabere memuru Avni Efendi				
..... telgrafhane memuru Osman Efendi				
Muhaberat-ı ecnebi ye baş memuru Ali Rıza Efendi				
Memur	Mişel Efendi			
Memur	Rupin Efendi			
Başkaca daha yedi nefer refakat-ı muhabere memuru vardır.				
Dört nefer muslin-i muharrirat ile on nefer çavuş ve bir neferde odacı müstahdimdir.				

Posta dairesi

Merkez müdürü	Mikail Efendi
Dahili baş ve emanet memuru	Cemil Efendi

Memuriyet	İsim	rütbe	A M
İttihad baş memuru	Viçen Efendi		
Dahili emanet katibi	Salih Efendi		
Dahili mersule ve mevrude memuru	Osman Efendi		
Dahili mühimme memuru	Lütfi Efendi		
Dahili taahhüdlü mersule memuru	Ömer Efendi		
.....memuru	İsmail Efendi		
Pul memuru	Apik Efendi		
İttihad-ı mevrude memuru	Akika Efendi		
İttihad katibi	Davi Efendi		
Selanik zibifçe hattı şimendifer seyyar memuru	Esad Efendi		
.....	Sami Efendi		
"" ""	Mahmud Efendi		
"" ""	Artin zeki Efendi		
"" ""	Terziyan Efendi		
Selanik'le Firacık arasında posta taatisine memur üç nefer tatar ile merkezde dört nefer mavzi ve bir nefer temiğa! memuru bir neferde odacı başkaca müstahdimdir.			

Emlak-ı hümayun idaresi

Merkez idare heyeti

Memuriyet	ismi	rütbe	A M
Müdür	Kirkor Paş Aliyan Efendi	mütemayiz	3
İdare muavin ve müfettişi miralay	Hüseyin Bey	Erkan-ı harbiye	3 3
Ser mühendis	Horasan Efendi	saniye	4
Baş katib	Mehmed Efendi	salise	
"" ""	refik-i evveli Abduh Efendi		
"" "" ""	sanisi Mehmed Şükrü Efendi		
çend nefer hademe ve kolcusu vardır			

Vidina Şube heyeti

Şube memuru	Tevfik Bey	kibar-ı müderris
"" katibi	Lion Bezmi Efendi	
"" muharriri	Ali Efendi	
Çend nefer hademe ve korucusu vardır		

Kavala Şube heyeti

Şube memuru	İrfanBey	salise
İki nefer kolcusu vardır		

53

Komisyonlar

Umur-u nafia komisyonu

Reis: Devletl Vali Paşa Hazretleri

Aza

Meclis idare-i vilayet azasından İzzetlü Osman Ali Bey
Vilayet nüfus nazırı İzzetlü Derviş Bey
Ser mühendis İzzetlü Horasan Efendi
Ziraat müfettişi Ref'etl Klavas Efendi
Ticaret odası reisi sanisi zmc Ahmed Efendi
Ziraat bankası Şube memuru hasan Lütfi Bey
Meclis belde azasından İstefan Datı Efendi

Sicili ahval komisyonu

Reis: Mektubi Vilayet

Aza

Muhasebe vilayet mümeyyizi
Mektubi "" ""
Mea tahrir vergi müdürü

Vilayet evrak müdürü
Katib: Akif Efendi

54

İstatistik heyet-i tahririsi

Vilayet tercümanı
Mektubi kalemi ser Halifesi
Vilayet maiyetine memur Sırrı Bey

Ticaret ziraat ve sanat odası

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Reis-i evvel	Osman Ali Bey	mütemayiz		
Reis-i sani	Üzümcü Ahmed Efendi			
Müşavir-i evvel	Saolzade Yako	""		4
Müşavir-i sani	Cüzbü Mizrahi	""		4
Aza	Hulusi Bey			
	Katibzade Mehmed	""		
	Behur Saltiyel	""		
	Liva Namiyaz	""		
	Haim Saiyaz	""		
	İstefan Dati	""		
	Papa İstefan	""		
	Hacı Mişef	""		
Baş katib	Osman Bey			

55

Ziraat Bank Şubesi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Bank şube memuru	Hasan Lütfi Efendi			
Birinci katib	Osman Nüzhet Efendi			
İkinci katib	Osman Ziya Efendi			

Şube meclisi

Şube idare meclisi reisi İbrahim Efendi	saniye	4
Aza	Hasan Lütfi Bey	
	Hasan Fevzi Bey	salise
	Ahmed Efendi	
	Behur Saltiyel Efendi	
	İstefan Dani Efendi	

Bank-ı Osmani şubesi

Direktör	Rafael Gavra Efendi	
Muavini	Baruci Efendi	3
Sandık emini	Emanuel İst Aliyato "	
Muamelat-ı terkiye başkanı	Rasim Efendi	
Muhabere memuru	Emil Edvares Efendi	

56

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Muhasebe memuru	Jorj Latimir Efendi			
""	""	""		
""	Franchesko Esnavalfi Efendi			
""	""	""		
""	Fransuva İst Aliyano Efendi			
""	""	""		
""	Antuan Saridaki Efendi			

Reji nezaretiyle Fabrika memurları

Nazır	Emil Maraşal Efendi
"" muavini	Abdah Batista Efendi
Muhasebeci	Yusuf Tyano Efendi
Sandık emini	İstefan Sironiyan Efendi
Tahrirat baş katibi	Hayim Salim Efendi
Ziraat memuru	Saridaki Cuvanni "" ""
İdhalat ve ihracat memuru	Salmon Fernandez ""
Fransuva muhaberat kâtibi	Peyker Sendiyeka ""
Fabrika direktörü	Ğireğuar Lukas ""

Kontrol memuru	Ojonkiz	'''
Fen müşaviri	Veliüddin Haşmet	'''
Muhasebeci	Roso Jozef	'''

57

Karantina idaresi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Müdür	Said Bey	salise		
Tabib	Dubramayer Efendi		4	4
Fransız katibi	Nikola Zaluni Efendi			
Ser gardiyan ve başkatib vekili	Hacı Hüseyin hüsnü Efendi			
Tehfizhane memuru	Mehmed Hulusi Efendi			
İneroz memuru	Tığaridis Efendi			
Katrin memuru	Ahmed Remzi Efendi			
Yedi nefer gardiyan ve filikacı vardır				

Komodorluk dairesi

Komodor	Sami Bey	miralay	3	4
Bahriye tabibi	Mustafa Bey	kaymakam		
Komodor katibi	Mustafa Efendi	fırkateyn katibi		

Liman dairesi

Reis	Hacı Mustafa Bey	binbaşı	4	
Katib	Yaver Efendi	..... katibi		

58

Selanik ve Mitreviçe ve Üsküp İltisak demir yolları idaresi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Komiser	Hayri Bey	mütemayiz		
Muavin	Rasim Bey			

İşletme müfettişi	Mösyö Emanuel İştenir	4
İnşaat ve muhafaza-i daime müfettişi	Yuhan Hevahğarasil	3
Umur-u ceriye mühendisi	Kristof Ramiz H Ağan	
Seyir ve hareket mümeyyizi	Jozef Yesir	
Edevat-ı müteharrike	Hanrikon	
Kontrol kalemi müdürü	Jozef Huhembriğ	
Muhasebeci	Dimitri Kondüs	
Sandık emini	Sevdekit	
Selanik mevkifi baş memuru	İspirbedon Kalavas	
Üsküb mevkifi baş memuru	Jan Vare Taliti	
Selanik ciheti şube mühendisi	Pavlos	

59

Memuriyet	İsim	Rütbe
Köprülü ciheti şube mühendisi	Mösyö Piniş	
Zibfiçe	Vy Ağand	
Mitreviçe	Şevser	

60

MEMURİN-İ ASKERİYE

Selanik Kosova ve Havalisi Umum Umum Kumandanı Müşir Hüseyin Fevzi Paşa Hazretleri

Osmani mecdi

Murassa murassa

Selanik Kosova ve havalisi umum kumandanlığı erkan-ı harbiyesi

İsim	Rütbe	A	M
Enver Bey	kaymakam		5
Ferid Bey			4
Hasan Vazfi Bey	binbaşı	4	4
Hamdi Bey			4
Besim Efendi	kol ağası		

Muhyiddin Efendi	salise
------------------	--------

61

Erkan-ı harbiye-i umumiye refakatine memur

İsim	Rütbe	a	m
Ahmed Enver Efendi	alay emini	4	4
Vahid Efendi	kol ağası		
Ömer Lütfi Efendi	topcu mülazımı		

Selanik Kumandanlığı

Ferik Ali Rıza Paşa Hazretleri   Osmani   Mecid   2   1   altun liyakat

Selanik İdare Heyeti

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
İdare reisi	Mustafa Nuri Bey	miralay	3	4
İdare katibi	Behçet Efendi	binbaşı		
İdare zabiti	Kadri Bey	binbaşı		5
İdare zabiti	Ahmed Hilmi Bey	binbaşı		
İdare zabiti	Süleyman Efendi	kol Ağası		4
İdare katibi	Hafız Hayreddin Efendi	kol Ağası		4
""	""	Ali Fethi Efendi	""	""

62

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
İdare zabiti	Yaşar Efendi	kol Ağası		
""	""	Talib Efendi	""	""
İdare baş katibi	Said Efendi	alay katibi		5
Baş katib muavini	Mehmed Hareddin Efendi	tabur katibi		
İdare katibi	Abduh Efendi	tabur katibi		4
""	""	İsmail Efendi		5
""	""	Galip Bey	""	""
İdare zabiti	Muharrem Efendi	yüz başı	4	5

""	""	Osman Efendi	""	"	4	4
""	""	Haşim Efendi	""	"		

Selanik fırkası divan-ı harb daimi heyeti

Reis	Hamdi Bey	süvari kaymakamı
	Şemsi Efendi	alay emini
	Arif Efendi	alay müfettişi
	Mahmud Efendi	yüzbaşı
	Sadık Efendi	mülazım

Selanik sıhhiye idaresi

Sertabib İskender Bey miralay 3 4

63

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Operatör	Jak Bey	miralay	4	3
Tabib-i evvel	Muhsin Bey	kaymakam	4	5
Müdür	Ahmed Feyzi Efendi	alay katibi		

Mevaki kumandanlıkları

Selanik merkez kumandanlığı Seyyid Paşa	mirliva	3	3
Selanik topçu kumandanlığı Receb Bey	miralay	3	4
Selanik istihkâm dairesi reis Şükrü Bey	miralay		4
Siroz mevkii Hakkı Paşa	mirliva	2	2
Kara ferya mevkii Mahmud Bey	süvari miralayı		4
Köprülü mevkii Süleyman Bey	süvari miralayı	4	4
Kevkili mevki Şükrü Bey	topçu miralayı	3	3

64

Müşiriyet-i celile yaver-i harbleri

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
-----------	------	-------	---	---

Seryaver	Şemsi Bey	kaymakam	
	Hüsnü Bey	binbaşı	4
	Necib Bey	kol Ağası	

Merkez-i mevakide bulunan nizamiye umerası

Selanik	Osman Bey	kale miralayı	4
""	Osman Efendi	kale binbaşı	
""	Hüseyin Efendi	kale alay emini	5
""	Salih Efendi	piyade binbaşı	3
""	Rıza Bey	piyade binbaşı	4 4
""	Abdi Efendi	topçu binbaşı	5
""	Rasim Efendi	topçu binbaşı	5
Sirozda	Alırıza Bey	süvari miralayı	3
""	Şuayb Efendi	süvari binbaşı	
""	Ahmed Efendi	süvari binbaşı	4
""	Kanuti Bey	tabib kaymakamı	4
""	Mustafa Bey	tabib kaymakamı	
Cema-i bilada	Yusuf Bey	miralay	
""	Mehmed Nureddin Efendi	binbaşı	

65

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Nurokob'da	Mehmed nasfet Bey	kaymakam		4
Razelik'de	Abdullah Efendi	binbaşı		
Tamraş'da	Mustafa Efendi	binbaşı		5
İstromece'de	Mehmed Bey	kaymakam		
"" ""	Mehmed Reşid Bey	binbaşı		5
İşteb'de	Seyyid Efendi	binbaşı		5
Köprülü'de	İsmail Bey	kaymakam		
""""	Yakup Ağa	binbaşı	4	5
""	Emin Efendi	binbaşı baytar	4	5
""""	Hüseyin Ağa	binbaşı		
Kevkili'de	Mahmud Efendi	binbaşı		5

Yenice'de	Hakkı Bey	kaymakam		
Karaferya'da	Mehmed Bey	binbaşı	4	5
"" ""	Yusuf Efendi	alay emini		
Yenice'de	Mustafa Efendi	binbaşı		

66

Selanik Redif Onbirinci Fırka Kumandanı

Selanik Nizamiye Fırkası Kumandanı

Ferik Ali Rıza Paşa Hazretleri

İmtiyaz madalyası Osmanî mecidi liyakat madalyası altun ve gümüş ikinci birinci altun

Fırka-i Erkan-ı Harbiyesi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Erkan-ı harbiye reisi	Hüseyin Kazım Bey	kaymakam		4
"" "" mülhakı	İsmail Hakkı Efendi	yüzbaşı		
"" "" ""	Tayyar Bey	yüzbaşı		5

67

Redif Yirmi Birinci Selanik Livası ve Ahz-ı Asker Kalemi Reisi

Mirliva Haydar Paşa

İmtiyaz madalyası Osmanî mecidi gümüş ikinci ikinci

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Ahz-ı asker kalemi memuru	Ali Efendi	alay katibi		4
Liva erkan-ı harbiyesine mülhak	Sadık Efendi	mülazım-ı evvel		5

Kırk birinci Siroz alayı

Alay kumandanı Hüseyin Hüsnü Bey miralay 3

Kırk birinci alayın birinci Siroz taburu

	Yusuf Efendi	binbaşı	4
	Safer Ağa	kol Ağası	
	Hüseyin Hüsnü Efendi	tabur katibi	
Tüfenkci	Mikail Usta		
Depo memuru	İbrahim Efendi	mülazım-ı sani	

68

Birinci bölüm merkezi

Memuriyet	İsim	Rütbe
Siroz	Mustafa Efendi	yüzbaşı
""		mülazım evvel
""	Bekir Ağa	mülazım sani

İkinci bölüm merkezi

Siroz	Mustafa Ağa	yüzbaşı
""	Ahmed Ağa	yüzbaşı-ı sani
""	Şemseddin Efendi	mülazım sani

Üçüncü bölüm merkezi

Siroz	Rıfat Ağa	yüzbaşı
""	İbrahim Efendi	yüzbaşı-ı sani
""	Hasan Ağa	mülazım-ı sani

Dördüncü bölüm merkezi

Siroz	Kasım Ağa	yüzbaşı
""	Ahmed Ağa	mülazım-ı evvel
""	Hüseyin Fehmi Efendi	mülazım-ı sani

Kırk birinci Siroz alayının ikinci Nurakob taburu

Memuriyet	İsim	Rütbe	A M
	Ali Haydar Efendi	binbaşı	5
	Hüseyin Sabri Efendi	kol Ağası	5
	Edhem Efendi	tabur katibi	

Birinci bölüm merkezi

Nurakob	Sadık Ağa	yüzbaşı
""	Ali Efendi	mülazım evvel
""	Emin Ağa	mülazım sani

İkinci bölüm merkezi

Nurakob	Hüseyin Efendi	yüzbaşı
""	Bayram Ağa	mülazım evvel
""	Muharrem Ağa	mülazım sani

Üçüncü bölüm merkezi

Nurakob	Hasan Ağa	yüzbaşı	5
""	Hasan Tahsin Ağa	yüzbaşı-ı sani	
""	Abdurrahman Ağa	mülazım evvel	

Memuriyet	İsim	Rütbe	A M
Nurakob	Ali Rıza Efendi	yüzbaşı	
""	Hasan Ağa	yüzbaşı-ı sani	
""	Ali Ağa	mülazım evvel	

Kırk birinci Siroz alayının Üçüncü Drama taburu

	Hacı Süleyman Efendi	binbaşı
	Hüsnü Efendi	kol Ağası
	Selim Efendi	tabur katibi
Tüfenkci	İbrahim Usta	
Depo memuru	Musa Kazım Efendi	mülazım sani

Birinci bölüm merkezi

Drama	Hüseyin Efendi	yüzbaşı
""	Ramazan Ağa	yüzbaşı
""	İbrahim Ağa	mülazım sani

İkinci bölüm merkezi

Drama	Arif Efendi	yüzbaşı
""	Malik Efendi	mülazım evvel
""	Ali Efendi	mülazım sani

71

Üçüncü bölüm merkezi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Drama	Halil Ağa	yüzbaşı		
""	Ömer Ağa	yüzbaşı-ı sani		
""	Süleyman Ağa	mülazım-ı sani		

Dördüncü bölüm merkezi

Çec	Yusuf Ağa	yüzbaşı
""	Malik Efendi	yüzbaşı-ı sani
""	Şerif Efendi	mülazım-ı sani

Siroz alayının dördüncü Kavala taburu

Atıf Bey	binbaşı	4
Ali Sıdkı Efendi	kol Ağası	5
Malik Efendi	tabur katibi	

Birinci bölüm merkezi

Kavala	İdris Efendi	yüzbaşı	
""	İbrahim Edhem Efendi	yüzbaşı-ı sani	
""	Mehmed Şükrü Efendi	mülazım evvel	5

72

İkinci bölüm merkezi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Opeşte	Mustafa Ağa	yüzbaşı		
""	Halil Ağa	mülazım evvel		
""	Mehmed Emin Efendi	mülazım sani		

Üçüncü bölüm merkezi

köprübaşı	Habib Efendi	yüzbaşı	5
""	Musa Ağa	yüzbaşı-ı sani	5
""	Mustafa Ağa	mülazım-ı sani	

Dördüncü bölüm merkezi

Mencinus	Süleyman Ağa	yüzbaşı	5
""	Behzad Ağa	mülazım-ı evvel	
""	Mahmud Efendi	mülazım-ı sani	

Kırk ikinci Selanik Alayı

Hasan Tahsin Bey

Kaymakam

Kırk ikinci Selanik alayının birinci taburu

Hurşid Efendi	binbaşı	4
Muhtar Efendi	kol Ağası	
Hacı İsmail Efendi	tabur katibi	

73

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Depo memuru	Hüseyin Efendi	mülazım-ı sani		
Tüfekçi	Hasan Usta			

Birinci bölüm merkezi

Selanik	Yusuf Ziya Efendi	yüzbaşı
""	Hafız Edhem Efendi	yüzbaşı-ı sani
""	Mehmed Efendi	mülazım -ı sani

İkinci bölüm merkezi

Selanik	Asım Efendi	yüzbaşı
""	Hasan Hüseyin Ağa	mülazım-ı sani

Üçüncü bölüm merkezi

Selanik	Naci Efendi	yüzbaşı	5
""	Yakub Ağa	yüzbaşı-ı sani	
""	Bekir Ağa	mülazım-ı sani	

Dördüncü bölüm merkezi

Selanik	Ramazan Ağa	yüzbaşı
""	Mahmud Efendi	mülazım-ı sani

Kırk ikinci Selanik Alayının İkinci Gökili Taburu

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
	Ali Bey	binbaşı		4
	Hüseyin Ağa	kol Ağası		5
	Ali Efendi	tabur katibi		

Birinci bölüm merkezi

Gökili	İsmail Efendi	yüzbaşı		
""	İlyas Ağa	mülazım evvel		
""	Salih Ağa	mülazım-ı sani		

İkinci bölüm merkezi

Toyran	Numan Efendi	yüzbaşı		5
""	Zübeyr Ağa	mülazım-ı evvel		

Üçüncü bölüm merkezi

Toyran	İbrahim Efendi	yüzbaşı		
""	Zekeriya Efendi	mülazım-ı evvel		
""	Abdurrahman Efendi	mülazım-ı sani		

Dördüncü bölüm merkezi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Estervemece	Bekir Ağa	yüzbaşı		5
""	Halil Ağa	mülazım evvel		
""	Bekir Ağa	mülazım-ı sani		

Kırk ikinci Selanik Alayının Üçüncü Ortahisar Taburu

Ahmed Sıdkı Efendi	binbaşı
Said Ağa	kol Ağası
İzzet Efendi	tabur katibi

Birinci bölüm merkezi

Ortahisar	Nazif Efendi	yüzbaşı
""	Mustafa Efendi	mülazım-ı evvel
""	Medtan Ağa	mülazım-ı sani

İkinci bölüm merkezi

İskeçe	Eyüb Ağa	yüzbaşı
""	Murad Ağa	yüzbaşı-ı sani
""	Refik Efendi	mülazım-ı evvel

76

Üçüncü bölüm merkezi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Linoğza	Hilmi Efendi	yüzbaşı		
""	Osman Ağa	mülazım-ı evvel		
""	Hasan Efendi	mülazım-ı sani		

Dördüncü bölüm merkezi

Suha	İbrahim Ağa	yüzbaşı	5
""	Osman Efendi	yüzbaşı-ı sani	
""	Hüseyin Efendi	mülazım-ı evvel	

Kırk ikinci Selanik alayının dördüncü Menlik taburu

Ahmed Zemci Efendi	binbaşı
--------------------	---------

Muslu Efendi	kol Ağası
Hasan Tahsin Efendi	tabur katibi

Birinci bölük merkezi

Manlik	Hasan Ağa	yüzbaşı
""	Derviş Ağa	mülazım-ı evvel
""	Davud Ağa	mülazım-ı sani

77

İkinci bölük merkezi

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Ortahisar	Mehmed Ağa	yüzbaşı		5
""	Emin Ağa	yüzbaşı-ı sani		5
""	İbrahim Ağa	mülazım Ağa		

nc bölük merkezi

Timurhisar	Muslu Ağa	yüzbaşı
""	Hüseyin Ağa	mülazım-ı evvel
""	Mahmud şakir Efendi	mülazım-ı sani

Dördüncü bölük merkezi

Petri	Hamid Ağa	yüzbaşı	5
""	Adi Ağa	mülazım-ı evvel	
""	Ahmed Ağa	mülazım-ı sani	

SELANİKDE MUKİM HÜKÜMET-İ ECNEBİYE**Konsoloslar**

Memuriyet	İsim	A	M
İngiltere Ceneral konsolosu	Mösyö Jon Blönt		
Veys ""	Münhal		
Tercümanı	Mösyö Covanubiçö		
""	"" Covanubiç		
Avusturya ve Macaristan	Konsolos Mösyö Mayr		
Veys konsolosu	Mösyö Hevarter		
Kaçlar	"" Doriyava		4
Tercümanı	"" Menahim Asayo		
""	"" Nikola Bağlamalı		
Belçika Ceneral konsolosu	Mösyö Ernest Dunner		4
Tercümanı	"" David Nahum		

Memuriyet	İsim	A	M
Rusya Ceneral konsolosu	Mösyö Yastrbof		3
Veys konsolosu	"" Baron Vitnikof		
Tercümanı	"" Mihran Borkçıyan		
""	"" Te'vidor Hacı Meyşif		
Yunan Ceneral konsolosu	Mösyö Dokos		3
Kaçlar	"" Esperidyon Loydis		3
Tercümanı	"" Eksantaki		
İspanya Ceneral konsolosu	"" Levi Modyano		4
Tercümanı	İnayet Efendi		
Almanya konsolosu	Mösyö Mortman		
Tercümanı	"" Leon Karaso		

İtalya konsolosu	Mösyö Vito Feniççi	3
Veys konsolosu	"" Kunta Kaçya	
Tercümanı	"" Lazaridi	
""	"" Esyak Matalon	4
""	"" Hasan Hüseyin Efendi	
Romanya konsolosluğu	Mösyö Estmat Estmatyadi	

80

Memuriyet	İsim		
Tercümanı	mösyö Danderya		
Tercüman	"" Petra		
Sırbistan konsolosu	Mösyö Liyotiç		
Fransa konsolosu	mösyö Lakratil	3	
Kaçlar	"" Nacar		
Tercümanı	Eskiyayini		
""	Hasur Efendi: kapıcıbaşı	3	4
Felemenk konsolosu	Mösyö Salvator Grasi		
Tercümanı	"" Nesyim Kapvano		
""	"" İsak Navaro		
İsveç Norveç ve Danimarka ve Veys konsolosu	Mösyö Corç Blont		
Tercümanı	H Alid Selim Efendi		
""	Mösyö Şerefa		
Amerika veys konsolosu	Mösyö Perikli Hacı Lazaro		
Tercümanı	"" Behor Matalon		
""	"" Yorgi Kasta		

81

Memuriyet	İsim	Rütbe	A M
İran Şeybender vekaleti	münhal		
Tercümanı	Abdi Efendi		
""	İsak Mólho		
""	Yako Matalon		

82

MERKEZ VİLAYET MEKATİBİ

Mekteb-i İdadi-i Mülki

Selanik sancağı

Heyet-i idare

Memuriyet	İsim	Rütbe	A M
Müdür	Ahmed Cemal Bey		
Müdür-ü sani	Tevfik Bey		
Muavin-i evvel	Şükrü Efendi		
"" sani	Hayri Efendi		
"" salis	Faik Bey		
"" rabi	Abdülkerim Nadir Efendi		
Katib ve mübayaa memuru	Ali Bey		
Tabib	Kaymakam Muhsin Bey		
Hafız-ı kütüb hikmet! ve kimyahane depo memuru	Münhal		
Erzak anbar memuru ve mübassir	Osman Efendi		

83

Memuriyet	İsim	Rütbe	A M
Mübassir	münhal		
İmam	Abdürrahim Efendi		

Heyet-i talimiye

Ulum-u diniye muallimi		Osman Efendi
Arabi	""	Cudi Efendi
""	""	Osman Efendi
Lisan-ı türki	""	Cudi Efendi
""	""	Hayri Efendi
Ahlak ve Edebiyat	""	Cudi Efendi
Farisi	""	Osman Efendi
Fransızca	""	Naci Efendi
""	""	"" ""
Coğrafya	""	Nadir Efendi
Tarih	""	Faik Bey
Hesab	""	Şükrü Efendi
"" nazari ve cebir ""	""	Murad Nihad Efendi
Hendese muallimi		Şükrü Efendi
Müsellesat ve kozmoğrafya muallimi	Tahir Bey	salise
Fenni makine muallimi		Cemal Bey
Malumat-ı fenniye	""	Faik Bey

84

Memuriyet	İsim	Rütbe	
Hikmet-i tabiiye muallimi	Tevfik Bey		
Kimya	""	Cemal Bey	
Usul defteri	""	Tevfik Bey	
Hıfz-ı sıhha ve mev Alid ve tedbir-i ziraii muallimi	Şükrü Bey		
Kavanin	""	Naim Efendi	selase
Hüsn-i hat	""	Mehmed Efendi	
Resim	""	Zenbilli Efendi	
Mevcud talebe adedi	300		
İki aşçı bir çamaşırcı ve on nefer hademesi vardır.			

Mekteb-i idadi şubesi

Müdür	Hacı Şükrü Efendi
Muavin	Hafız Hüseyin Efendi
Muallim-i daimi	Nuri Efendi
Hademe	Emin Ağa

85

Hamidiye Mekteb-i Sanayii

Komisyon heyeti

Reis	Saadetlü Defterdar Efendi hazretleri
Aza	Eşrafdan İzzetli Hıfzı Bey
	Maarif müdürü İzzetli Tahir Bey
	Eşrafdan İzzetlü Memduh Bey
	"" Reşadetlü Hakkı Bey
	İki Lola Dergah-ı Şerifi postnişini Reşadetlü Ömer Efendi
	tercüman-ı vilayet refetlü Ahmed Kami Efendi
	Mekteb-i Rüşdiye-i Askeri müdürü kol Ağası Refetlü Tevfik Efendi
	İpekci İsmail Efendi
	Tüccardan Haşmet Musa Efendi

Memurin

Memuriyet	İsim
Müdür	Ahmed Saib Efendi
Katib ve sandık emini	Hasan Ziya Efendi
Mübassir	Hafız Hasan Efendi
Vekil-i harc	Şevket Efendi

86

Ulum kısmı

Coğrafya muallimi	İsmail Mahir Efendi Fahri
-------------------	---------------------------

Kavaid ""	Hacı Şükrü Efendi "
İmla ve sarf- Osmani ""	Emlak kaleminden Hakkı Efendi ""
Hesab ve hendese ""	Yüzbaşı Fütüvvetli Hüseyin Efendi ""
Hesab ""	Mülazım evvel Taki Efendi ""
Hüsn-ü hat ""	Muhasebe kaleminden Osman Bey ""
Tarih-i mukaddes ve kıraat-ı Türki ve ilmihal muallimi İsmail Efendi	
İhtiyat sınıfıyla birinci sene""	Hafız Hüsnü Efendi
Kuran-ı kerim ve tecvid ""	Mübassir Hasan Efendi

Sanayi kısmı

Huruf matbaası

Ser mürettib	Sadık Efendi
İkinci mürettib	İzzet Efendi
Üçüncü mürettib ve mevzu	Hafız Ahmed Efendi
Makinist ve tahsildar	Hayrullah Efendi
Talebe nefer 7	

87

Taş matbaası

Memuriyet	İsim
Makinist	Süleyman Efendi
Muavini	Salih Efendi
Talebe nefer 6	

Kunduracılık

Usta	Mehmed Bey
Muavini	Ramazan Kalfa
Diğeri	Asım Efendi
Diğeri	Hüseyin Efendi
Talebe nefer 35	

Terzilik

Baş kalfa	Pinayot
Muavini	Dimitri
Diğeri	Koço
Talebe nefer 15	

Marangoz

Usta	Abdun
Kalfa	Mehmed Efendi mekteb talebesinden

88

Memuriyet

İsim

Torba kalfası	Ahmed Efendi mekteb talebesinden
Talebe-i diğeri nefer 12	

Muzika

Muallim	Alfons Bicuda
Talebe nefer 43	
Talebenin herbiri diğeri sanathanelerde müdavimdir	

Talebe

Nefer

75	sanayiye devam eden
38	sanayiye devam eden henüz sinleri müsaid olmayan
113	mektebin mürettib mevcudu
İki hademe bir aşçı bir yamağı vardır.	

Mekteb-i Rüşdiye-i Askeri

Memuriyet	İsim	Rütbe	A	M
Müdür	Mehmed Tefvik Efendi	piyade kol Ağası		5
Resim ve hüsn-ü hat ve fransevi muallimi	Mahmud Cemaleddin Efendi	""	""	
Dâhiliye zabıtı	Hüseyin Fehmi Efe	" yüzbaşısı		
Coğrafya hendese tarih muallimi	Mehmed Şakir	""	""	""
Hesab ve usul defteri muallimi	Mustafa Sabri	""	""	""
Fransızca	""	Mehmed Takıyyüddin	""	mülazım-ı evvel
Dahiliye zabıtı		Mehmed Hasib	""	""
""	""	Mehmed Sami	""	""
""	""	Ahmed Ziyaeddin	""	""
Farisi muallimi		Mustafa Sadık	""	ilmiyeden
Arabî	""	Mehmed Emin	""	""
""	""	Süleyman sırrı	""	""
Kavaid ve ilmihal muallimi		İbrahim Hudi	""	mülkiyeden
İmla-yı türki	""	İsmail Hakkı	""	""
Hüsn-ü hattı türki	""	Osman Tefvik	""	""
Mevcut talebe adedi 195				
Mektebde bir ser hademe ve bir kapıcı ve dört sınıfın birer hademesi vardır.				

Ünas Mektebi Rüşdiyesi

Memuriyet	İsim
Muallime-i evvel	Nesime Hanım
"" saniye	Şaziye Hanım
"" salise	Münhaldir
El işleri muallimesi	Anata Hanım
Bevvab	Penbe

Darül muallimin-i ibtidai

Müdür	İsmail Mahir Efendi
Muallimin	Abdüllatif Efendi
""	Osman Efendi
""	Cudi Efendi
""	Mehmed Efendi

91

MERKEZ SANCAĞINA MÜLHAK KAZALAR

Esteromca kazası

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Kaymakam	Hüseyin Hünü Efendi	saniye	5
Naib	Ahmed Arslan Efendi		
Müftü	Hacı Yahya Efendi	müderris	
Metropolid	Kalinkos Efendi		5

Meclis idare heyeti

Reis	Kaymakam Efendi		
Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehave		
Naib Efendi	Süleyman Paşa	miri miran	4
Müftü ""	Şeyh Hacı Faik Bey		
Metropolid ""	Kara Manol Mana Ağa		
Mal müdürü ""	Dakıkcı Mita Ağa		

92

Mahkeme-i bidayet heyeti ve memurini

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Reis	Ahmed Arslan Efendi		
Aza	Destan Bey		
""	Hacı Danyal Ağa		

Katib-i evvel	Rüşdü Efendi
Katib-i sani	Mustafa Bey
Müstantık muavini	Hüsnü Bey
Mukavelat muharriri	Adli Bey

Memurini

Mal müdürü	Hafız Hamza Efendi		
"" "" muavini	Halid Efendi		
"" "" refiki	Hüseyin Efendi	salise	4
Tahrirat katibi	Mahmud Bey		
Evkaf vekili	Hasan Efendi		
Mahkeme-i şeriye katibi	Mehmed Efendi		
Eytam müdürü	Mehmed Efendi		
Tapu katibi	Necib Efendi		
Sandık emini	Ahmed Bey		
Nüfus memuru	Rıza Bey		
Nüfus katibi	Mustafa Efendi		

93

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Jandarma yüzbaşısı	Sadık Ağa		
Polis komiseri	Mehmed Efendi		

Belediye heyeti

Reis	Abdül Bey		4
Naib	Ali Efendi		
Aza	Beşo Süleyman Ağa		
"	Receb Ali Ağazade		
"	Yusuf Efendi		
"	Panda Vaşil Ağa		
"	Eftem Alegşi Ağa		
"	Tuzcu Yako Ağa		
	Musa Efendi		

Evkaf komisyonu

Reis	Müftü Yahya Efendi
Aza	Mehmed Afendizade
""	Kamil Efendi
""	Muhtar Ağazade Nazif Efendi
""	Hacı Motiş Ağa
""	Hasan Efendi

94

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Reis	Hacı Nafi Bey	salise	
Aza	Molla Selman		
""	Beşo Süleyman Ağa		
""	Yafuel Efendi		
""	Yako Efendi		
Muhasebe katibi	Haşim Bey		

Mekteb-i rüşdiye

Muallim-i evvel Mehmed Tevfik Efendi

Muallim-i sani Beytullah Efendi

Zukur İbtidai mektebi

Muallim-i evvel	Bekir Efendi
""	sani Hafız Kamil Efendi
""	salis Mustafa Efendi
""	rabi Çelebi Efendi

95

Ünas İbtidai mektebi

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Muallim-i evvel	Nimetullah Hanım		

'''	sani	Cevriye Hanım
-----	------	---------------

Aynaroz Kazası

Kaymakam	Muharrem Bey	saniye
Nüfus memuru	Rıza Efendi	
Nüfus katibi	Yusuf Efendi	
Telgraf ve posta müdürü	Recep Efendi	
Muhaberat-ı ecnebiye ve ittihad memuru	Aristidi Efendi	
Muhaberat-ı Türkiye ve ecnebi memuru	Beğos Efendi	
Dafna şubesi telgraf ve posta memuru	Nişan Efendi	
Dafna musel muharrerat	Hasan Ağa	
Faris musel muharrerat	Kanber Ağa	
İkinci hat çavuşu	Şakir Ağa	
Merkez hat çavuşu	Adem Ağa	

96

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Rusumat memuru	Bekir Efendi		
Onüç nefer maiyet kolcusu vardır			
Rusumat katibi	Ahmed himi Efendi		
Rusumat katibi refiki	Celil Efendi		
Polis komiser vekili	Rıfat Efendi		
Üç nefer maiyet polis memuru vardır			
Karantina memuru	Pantili Efendi		
Liman reisi	Hakkı Efendi		
Duyun-u umumiye muhafaza memuru	Ziver Efendi		
Zabıta memuru	Şaban Onbaşı		
Yedi nefer jandarma maiyyeti vardır			

Tikoş Kazası

Kaymakam	Ahmed Vahid Efendi	saniye	4
Naib	Mehmed Fahreddin Efendi	müderris	

Mal müdürü	Ömer Faik Efendi
Tahrirat katibi	Süleyman Sabri Efendi
Mal müdürü muavini	Halim Efendi

97

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Mal müdürü refiki	Ahmed şevki Efendi		
Nüfus memuru	Ali Galib Efendi		
Nüfus katibi	Hasan Tahsin Efendi		
Sandık emini	Mustafa Efendi		
Bidayet başkatibi	Mehmed Cemal Efendi		
Bidayet ikinci katibi	Mustafa Arif Efendi		
Müstantık	Ali Bey		
Müstantık muavini	Mehmed Nazım Bey		
Bidayet azasından	Yuvaço Ağa		
Mukavelat	Ömer Fevzi Efendi		
Posta ve telgraf memuru	Ali Rıza Efendi		
Musel-i muharrirat	Mustafa Nuri Efendi		
Hat çavuşu	Said Ağa		
Ziraat sandığı muhasebe katibi	Ali Sabri Efendi		
Tapu katibi	İsmail Hakkı Efendi		
Zabıta memuru	Malik Efendi	mülazım-ı evvel	
Polis komiseri	Salim Sırrı Efendi		
Polis	Ali Rıza Efendi		
Polis	Müslim Naci Efendi		
Belediye reisi	Ömer Bey		

98

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Belediye katibi	İbrahim Efendi		
Duyun-u umumiye memuru	Mehmed Tevfik Efendi		
"" "" katibi	Mehmed Arif Efendi		
"" "" süvari kolcusu	Hasan Ağa		

""	""	piyade kolcusu	Ali Ağa
Rüşdiye		muallimi	Hacı Şerif Efendi
""	rıka	""	Hafız Mehmed Efendi
İbtidaiye		muallimi evveli	Mehmed Hilmi Efendi
			bursa
""	""	sanisi	Mahmud Efendi
""	""	salis	Mehmed Efendi

Toyran Kazası

Kaymakam	Mustafa Nuri Bey	salise
Naib	Hacı Sadık Efendi	

İdare Meclisi

Kaymakam	Mustafa Nuri Bey
Naib	Hacı Sadık Efendi
Piskopos	Eboyakim Efendi
Mal müdürü	Şemsi Efendi

99

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Tahrirat katibi	Hasan Hayri Efendi		
Aza-yı müntehave	Hacı Ahmed Bey		
""	Hacı Halil Ağa		
""	Kiruanpo Ağa		
""	Münhal		

Mal kalemi

Mal müdürü	Şemsi Efendi
Mal müdür muavini	Cavid Efendi
Mal müdür refiki	Halil rahmi Efendi
Sandık emini	S Alim Efendi

Tahrirat kalemi

Tahrirat katibi	Hasan Hayri Efendi
Tahrirat mülazımı	Ali Haydar Bey
""	Hüseyin Hüsni Efendi
""	İbrahim Raci Efendi

Nüfus kalemi

Nüfus memuru	Hasan Efendi
Nüfus katibi	Fettah Efendi

100

Memurin-i müteferrika

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Tapu katibi	Celaleddin Efendi		
Zabıta katibi	Mülazım Halil Efendi		
Evkaf muhasebecisi	Hacı Hafız İbrahim Efendi		
Mahkeme-i şer'ıye katibi	Ziya Efendi		
Polis komiseri	Ali Rıza Efendi		
""	Kemal Efendi		

Mahkeme-i bidayet dairesi

Reis	Naib Efendi
Aza	Ahmed Bey
""	Kiropapa Kosta Efendi
Başkatip	Ahmed Efendi
İkinci katip	Eşref Bey

İstintak dairesi

Müstantık	mahkeme azasından
	Kiropapa Kosta Efendi

Katib	Fuad Efendi
adliye mübaşıri	Abdül Bey
""	""
	Eyboş Ağa

101

Belediye heyeti

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Reis	Hacı Salih Bey		
Katib	Ahmed Efendi		
Aza	Tüccar İbrahim Ağa		
""	Hacı Mustafa Ağa		
""	Mito Nano Ağa		
""	Patribyot Gorki Ağa		
""	Şekerci Rasto Ağa		
Komiser	Ali Efendi		

Ziraat Banka şubesinin heyeti

Reis	Hacı Edhem Ağa
Kâtip	Banka muhasebe katibi
	Muhyiddin Bey
Aza	Hacı Halil Ağa
""	Hacı Hafız Mustafa Efendi
""	Kiro Etpo Ağa
""	Gorki Eşmen Ağa
""	Şekerci Hırsto Ağa

102

Ortahisar Kazası

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Kaymakam	Vasaf Efendi	saniye	
Naib	Şahin Efendi		

Mal müdürü	Memhmed Şükrü Efendi
Mal müdürü muavini	Hakkı Efendi
Mal müdürü refiki	Ali Efendi
Tahrirat katibi	Necib Efendi
Nüfus memuru	Rıfat Efendi
Tapu katibi	İsmail Efendi
Jandarma mülazımı	İbrahim Ağa
Polis komiseri	Tosun Efendi

Adliye dairesi

Reis	Naib Efendi
Baş katib	Mehmed Efendi
Katib refiki	Kadri Efendi
Müstantık muavini	Mustafa Efendi

Belediye dairesi

Reis	Hacı İbrahim Efendi
Katib	Hakkı Efendi

103

Ziraat Bank şubesi

Memuriyet	İsim
Şube reisi	Kadri Efendi
Muhasebe memuru	Rıfat Efendi

Karadağ nahiyesi

Müdür İbrahim Sıdkı Efendi

Katrin kazası

Kaymakam	Ömer Hüsameddin Efendi
Naib	Mehmed Atullah Efendi

Mal müdürü	Salih Hamdi Efendi
Despot	Leunidi Efendi
Tahrirat katibi	İbrahim Edhem Efendi
Zabıta memuru	Yüzbaşı Talib Efendi
Polis memuru	Derviş Efendi
Tapu katibi	Ahmed Edendi

Meclis idare heyeti

Reis	Kaymakam Efendi
Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehave
Naib Efendi	Süleyman Efendi
Mal müdürü ""	Behlül Efendi
Despot ""	Dola Cibhalara Efenfi

104

Adliye dairesi

Memuriyet	İsim
Reis	Naib Efendi
Aza	Ahmed Ağa
""	Dimo Ağa
Baş katip	Agah Bey
Katib-i sani	Hüseyin Efendi
Müstantık muavini	Nuri Efendi
Mukavelat muharriri	Süleyman Efendi

Mal kalemi

Mal müdürü	Salih Efendi
"" "" muavini	Ali Fevzi Efendi
"" "" refiki	Hasan Efendi
Sandık emini	Hasan Bey
Bank muhasebe katibi	Hasan Efendi

Nüfus dairesi

Memur	Süleyman Efendi
Katip	Yusuf Efendi

Memurin-i telgraf

Katrin telgraf memuru	Sami Efendi
Lenhor telgraf memuru	Sabri Efendi

105

Belediye dairesi

Memuriyet	İsim
Reis	Rüşdü Efendi
Aza	İsmail Ağa
""	Selim Ağa
""	Vasbil Kriyai Ağa
""	Dola Lara Ağa
Katib	Vehbi Efendi

Maarif komisyonu

Reis	Agâh Bey
Aza	Ali Fevzi Efendi
""	Rüşdü Efendi
""	Hasan Efendi
""	İbrahim Efendi

Evkaf komisyonu

Evkaf vekili	Ömer Bey	rütbe-i salise
Komisyon reisi	İsmail Ağa	
"" azası	Süleyman Efendi	
"" ""	Rüşdü Efendi	

""	""	Behlül Ağa
----	----	------------

106

Orman idaresi

Memuriyet	İsim
Süvari memuru	Hacı Abdi Efendi
Katrin ondalık memuru	Hacı Bayram Efendi
Katrin iskelesi ondalık memuru	İbrahim Efendi
Papas köprüsü tezkere muharriri	Takiyyüddin Efendi
Lefthor tezkere muharriri	Mehmed Efendi

Rüsumat idareleri

Katrin idaresi rüsumat memuru Orhan Efendi				
""	""	""	katibi	Yakup Efendi
Platmona rüsumat memuru		Halil Efendi		
Papas köprüsü rüsumat ""		Mehmed Efendi		
""	""	""	katibi	Mehmed Efendi
Lefthor rüsumat memuru		Hasan Efendi		

Duyun-u umumi idareleri

Katrin duyun-u umumiye memuru	Ali Rıza Efendi		
Çitros ..... memuru	Hüseyin Efendi		
""	""	baş katip	Hasan Efendi
""	""	katib-i sani	Ahmed Efendi
""	""	katib-i salis	İbrahim Efendi

107

Gelendir nahiyesi

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Müdür	Habib Efendi		

Tahrirat katibi	Hasan Efendi	
Zabıta memuru	Mustafa Ağa	mülazım-ı sani

Lethor nahiyesi

Müdür	İbrahim Efendi	
Tahrirat katibi	Mehmed Efendi	
Zabıta memuru	Hayrettin Efendi	mülazım-ı evvel

Karaferya kazası

Kaymakam	Mehmed Rüşdü Efendi	kibar-ı müderris
Naib	Süleyman Fehmi Efendi	
Müftü	Mustafa Efendi	
Metropolid vekili	Penartos Efendi	

108

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Hahambaşı vekili	Merdehay Efendi		
Mal müdürü	Said Efendi		
Tahrirat katibi	Faik Efendi	rabia	
Reji memuru	Mustafa Efendi		
Mal müdürü muavini	Lütfi Efendi		
Mal müdürü refiki	Mahmud Efendi		
Sandık emini	Veliyüddin Efendi		
Tapu katibi ve evkaf vekili	Ali Efendi		
Nüfus memuru	Zeynelabidin Efendi		
Nüfus katibi	Salih Efendi		
Mahkeme-i şer'iyye katibi	Rasim Efendi		
Telgraf ve posta memuru	Ali Efendi		
Duyun-u umumiye muhafaza memuru	İsmail Efendi		
Orman memuru	Mehmed Bey		
Zabıta memuru	Şefik Bey	yüzbaşı	5
""	""	Ahmed Efendi	mülazım

Polis komiseri	Hasan Efendi	
""	Osman Bey	
""	Gorki am Efendi	5

109

Meclis idare-i kaza

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Reis	Kaymakam Efendi		
Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehave		
Naib	Şekib Bey	saniye	5
Müftü	SüleymanBey	salise	
Metropolid vekili	Kipacı İnstaş Ağa		
Haham başı vekili	Endon Hacimocu Ağa		
Mal müdürü			
Tahrirat katibi			

Mahkeme-i bidayet

Reis	Naib Efendi	
Aza	Selim Bey	rabia
""	Tom Ağa	
Baş katib	Şakir Bey	
Katib-i sani	Şahin Efendi	
Mukavelat muharriri	Mümin Efendi	
Müstantık muavini	Reşad Efendi	
Mubaşir	Fuad Efendi	
""	Mehmed Ağa	
Odacı	Mehmed Emin Ağa	

110

Daire-i belediye

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Reis	Rağıb Bey		
Aza	Reşid Efendi		
""	Said Efendi		
""	Andon Perdika Ağa		
""	Tomaçrak Oğlu Ağa		
Katip	Nedim Efendi	rabia	
Tabib	Dimitri Efendi		
Komiser	Asaf Efendi		
Tanzifat memuru	İstefani		

Ziraat bank şubesi

Reis	Ali Bey	salise	
Aza	Neşet Efendi	rabia	
""	Kostaki Ağa		
""	Enstaş Manolaki Ağa		5
""	Merdihay Sarfati Ağa		
Muhasebe katibi	Ziya Efendi		

Maarif meclisi

Reis	Müftü Mustafa Efendi		
Aza	Süleyman Bey	salise	

111

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Aza	Ömer Efendi		
""	Said Efendi		
Katip	Said Efendi		
Rüşdiye muallim-i evveli	Salih Efendi		

Rüşdiye muallim-i sanisi	Abdullah Efendi
.....	Musa Efendi

Ağustos nahiyesi

Nahiye müdürü	İdris Efendi	
Nahiye katibi	Sabit Efendi	
Vergi katibi	Zekeriya Efendi	
Zabıta memuru	Hasan Ağa	mülazım
Duyun-u umumiye memuru	Ahmed Salih Efendi	

Nahiye meclisi

Reis	Müdür Efendi
Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehabe
Naib Kahraman Efendi	Hasan Efendi
Katib Sabit Efendi	Seyyid Ağa
	Enstaş Goda Ağa
	Haci Yinaki Ağa

112

Daire-i belediye

Memuriyet	İsim
Reis	Dimitri Lonko Ağa
Aza	Müslih Ağa
""	Hacı Timurşah Ağa
""	Mandi Bili Ağa
""	Hristo Nikola Ağa
""	Gorki Karaca Ağa
Kâtip	Hasan Efendi
Tabib	Haci Yanoşi Ağa
Komiser	Harşo Vaşili Ağa

Kesendire kazası

Kaymakam	Ni'meti Haydar Bey	mütemeyiz	Osmani 3
Naib	Abdullah Hilmi Efendi		
Mal müdürü	Yusuf Kenan Efendi		
Tahrirat katibi	Kemaleddin Efendi		
Mahkeme-i bidayet baş katibi	Ahmed Efendi		
Mal müdürü muavini	Mehmed Ali Efendi		
Müstantık muavini	Ahmed Efendi		
Nüfus memuru	İsmail Efendi		
Ziraat katibi	Hüseyin Hüsnü Efendi		

113

Tapu katibi	Mustafa Efendi		
Nüfus katibi	Yakub Efendi		
Mal müdürü refiki	Ali Efendi		
Refiki diğeri	Hurşid Efendi		
Lisan-ı rumi katibi	Gorki Liyoniş Efendi		
Mahkeme-i bidayet katib-i sanisi	Hüsnü Efendi		
Sandık emini	Abdülhamid Efendi		
Mukavelat muharriri	Salih Niyazi Efendi		
Telgraf memuru	Şevket Efendi		
Düyun-u umumiye memuru	Mehmed Efendi		
Düyun-u umumiye katibi	İbrahim Efendi		
Reji memuru	Ömer Efendi		
Orman memuru	Mehmed Şükrü Efendi		
Larigva orman memuru	Tahir Efendi		
Zabıta memuru	Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey		
Polis komiseri	Mehmed Rifat Efendi		
Belediye katibi	Talha Efendi		
Şikarsomat memuru vekili	İbrahim Efendi		
Şikarsomat katibi	Hasan Efendi		
Ayanikola tezkere muharriri	Mehmed Efendi		
Kilyora orman tezkere muharriri	Muharrem Efendi		
Ayadimitri orman tezkere muharriri	Halid Efendi		

Kesendire nahiyesi

Memuriyet	İsim
Müdür	Mehmed Nail Efendi
Katib	Ahmed faik Efendi
Zabıta memuru	Mülazım-ı sani Mehmed Efendi
Polis memuru	Atnaş Efendi
Rusumat memuru vekili	Mehmed Efendi
Orman tezhere muharriri	Tuduru Efendi

Köprülü kazası

Kaymakam	Süleyman Hıfzı Efendi	rütbe-i salise
Naib	Muharrem Sıdkı Efendi	bilad-ı hamse
Müftü	Osman Remzi Efendi	
Köprülü debre metropolidi	.....Efendi	
Mal müdürü	Abdülkadir Efendi	rabia
Tahrirat katibi	Mehmed Necib Efendi	
Meclis idare azasından	Hacı Mustafa Efendi	
"" "" ""	Hamdi Şükrü Efendi	
"" "" ""	Sarrafi Toda Ağa	
"" "" ""	Kosta Rizo Ağa	
Bidayet mahkemesi başkatibi	Mustafa Muharrem Efendi	

Memuriyet	İsim
Müstantık	Hamza Efendi
Bidayet azası	Boğdan Oğlu Yuan Ağa
Bidayet katib-i sanisi	Halil Efendi
Mukavelat muharriri	Hasan Efendi
Müstantık muavini	Mehmed Efendi
Mahkeme-i şeriye katibi	Hafız Şakir Efendi
Eytam müdürü	Mehmed Tevfik Efendi

Emlak katibi ve mal müdürü muavini Hasan Efendi			
Emlak katibi ve mal müdürü refiki Şakir Efendi			
Sandık emini	Hüseyin Avni Efendi		
Tapu katibi	Cemil Efendi		
Jandarma yüzbaşısı	Yusuf Ağa	mecidi	5
Polis komiseri	İsmail Efendi		
Polis	Hüseyin Efendi		
""	Hafız Efendi		
""	Hüsnü Efendi		
Nüfus memuru	Sami Efendi		
"" katibi	Mustafa Efendi		
Pasaport memuru	İsmail Efendi		
Telgraf ve posta memuru	Manok Efendi		
"" muhabere memuru	Şevket Efendi		
Orman ondalık memuru	Ahmed Bey		

116

Belediye dairesi

Memuriyet	İsim		
Reis	Ali Bey		
Aza	Tabib Cafer Efendi	rütbe-i salise	
""	Bekir Efendi		
""	Ahmed Efendi		
""	Emin Bey		
""	Koşo Ladikoç Ağa		
""	Guru Ağa		
""	Mihail Ağa		
""	Dinko Çukal Ağa		
Katip ve sandık emini	Mahmud Nedim Efendi		

Ziraat Banka sandığı memurini

Reis	Şeyh Süleyman Bey		
Katib	Mehmed Zeki Efendi		

Aza	Emin Bey
Aza	Guru Ağa
""	Espero ..... Ağa

Maarif encümeni

Reis	Şeyh Hacı Mustafa Efendi
Aza	Hafız Şakir Efendi

117

Memuriyet	İsim
Aza	Mehmed Şükrü Efendi
""	Hacı Hüseyin Efendi
""	Ahmed Efendi
""	Abdüfettah Efendi
Katib ve sandık emini	Necib Efendi

Evkaf komisyonu

Reis	Müftü Osman Efendi
Evkaf muhasebecisi vekili	Ahmed Kamil Efendi
Aza	Veliüddin Efendi
""	Hacı İsmail Efendi
""	Mahmud Nedim Efendi

Ziraat ticaret sanayi odası

Reis	Hacı Hüseyin Efendi
Katib	Ahmed Kamil Efendi
Aza	Emin Bey
""	Espero Ağa

Duyun-u umumiye idaresi

Memur	Tahsin Bey
Katip	Ali Rıza Efendi

118

Memuriyet	İsim
Reji memuru	Ahmed Bey
Katibi	Ali Efendi

İskân-ı muhacirin komisyonu

Reis	Müftü Osman Efendi
Aza	İdare Azasından Ahmed Şükrü Efendi
""	Tapu Katibi Cemil Efendi
""	Sarrafa Tuda Efendi

Rüşdiye mektebi

Muallim-ievvel	Süleyman Rüşdü Efendi
Muallim-i sani	Ahmed Rifat Efendi
Rıka muallimi	Necib Efendi

Boğomil nahiyesi

Müdür	Mehmed Vasfi Efendi
Tahrirat katibi	Ahmed Hamdi Efendi
Zabıta katibi	Mülazım İbrahim Efendi

Nikodim nahiyesi

Müdür	Mehmed İsmet Efendi
Tahrirat katibi	İsmail Efendi
Zabıta memuru	Kurtiş Onbaşı

Gökili kazası

Memuriyet	İsim		
Kaymakam	Hasan Avni Efendi	rütbe-i saniye	
Naib	Kasım Tefvik Efendi	müderis	
Müftü	Hacı Mustafa Efendi	mecidi	5
Mal müdürü	Mehmed Tefvik Efendi		
Tahrirat katibi	Fettah Efendi	rabia	
Mal müdürü muavini	Aziz Efendi		
Refiki	Mehmed Efendi		
Sandık emini	Hafız Efendi		
Bidayet baş katibi	Nuri Efendi		
Bidayet ikinci katibi	Ömer Efendi		
Müstantık	Hasan Efendi		
Müstantık muavini	Mustafa Efendi		
Bank şubesi muhasebe katibi	Mustafa Efendi		
Maarif katibi	Ali Rıza Efendi		
Mukavelat muharriri	Hasan Tahsin Efendi		
Tapu katibi	İsmail hakkı Efendi		
Nüfus memuru	Mustafa Efendi		
Nüfus katibi	Ahmed Efendi		
Polis	Hamid Efendi		
Polis	Mehmed Efendi		

Memuriyet	İsim
Telgraf memuru	Ramiz Efendi
Zabıta memuru	Mustafa Efendi
Reji müdürü	Ali Bey
Sandık emini ve muhasebeci	Lalesidi Efendi
Katibi	Abdurrahman Efendi
Belediye reisi	Hacı Ömer Efendi
Katibi	İbrahim Efendi

Linoğza kazası

Kaymakam	Cemil Efendi		
Naib	Asım Efendi	İstanbul ruusu	A4 M4
Mal müdürü	Hüseyin Efendi		
Tahrirat katibi	Ahmed Refik Efendi		
Nüfus memuru	Ahmed Tevfik Efendi		
Mal müdürü muavini	Şerif Efendi		
Mal müdürü refiki	Mustafa Efendi		
Sandık emini	Hüseyin Hüsnü Efendi		
Mahkeme-i şer'iyeye katibi	Ahmed Nazif Efendi		
Mahkeme-i bidayet baş katibi	Şükrü Efendi		
Mahkeme-i bidayet ikinci katibi	Mehmed Aziz Efendi		
Eytam müdürü	Ahmed Efendi		
Müstantık muavini	Fettah Bey		

121

Memuriyet

İsim

Tapu katibi	Abduh Efendi		
Duyun-u umumiye memuru	Ziya Efendi		
Duyun-u umumiye katibi	Hafız Efendi		
Duyun-u umumiye kolcusu	Salih Efendi		
Zabıta memuru	Yüzbaşı Celil Efendi	mecidiye	5
Polis komiseri vekili	Haşmet Efendi		
Polis memuru	İslam Efendi		
""	İrakli Efendi		
Reji memuru	Yinaki Sidri Efendi		
Reji katibi	İsmail Efendi		

Meclis-i idare-i kaza

Reis	Kaymakam Cemil Efendi		
Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehave		
Naib Mustafa	Asım Efendi	Musa Efendi	

Mal müdürü	Hüseyin Efendi Emir Osman Ağa
Despot vekili	Papagorki Efendi Mita Ağa
Tahrirat katibi	Ahmed Refik Efendi Tola Ağa

Mahkeme-i bidayet heyeti

Reis	Mustafa Asım Efendi
Aza	İbrahim Efendi

122

Memuriyet	İsim
Aza	Kostandin Ağa
Baş katip	Şükrü Efendi

Ziraat sandığı heyeti

Reis	Musa Efendi
Muhasebe katibi	Hüsnü Bey
Aza	Ahmed Efendi
""	Hasan Ağa
""	Estavri Vilyot Ağa
""	Mita Ağa
""	Goğo Ağa

Belediye dairesi

Reis	Hüseyin Ağa
Aza	Ömer Efendi
""	Arab Aço Ağa
""	Ahmed Efendi
""	Harşu Liğor Ağa
""	Estavri Vilyot Ağa
Katib	Ömer Efendi
Komiser	Süleyman Efendi
""	Manol Efendi

123

Evkaf komisyonu

Memuriyet	İsim
Reis	Ahmed Nazif Efendi
Aza	Osman Ağa
" "	Ahmed Efendi
""	Yumurtacı Mustafa Ağa
""	Muhtar Ahmed Ağa

Maarif komisyonu

Reis	Kaymakam Cemil Efendi
Aza	Naib Mustafa Asım Efendi
""	Mal Müdürü Hüseyin Efendi
""	Musa Efendi
""	Hüseyin Ağa
""	Mita Ağa
""	Andria Ağa

Tedarik-i vesaiti nakliye-i askeriye komisyonu

Reis	Kaymakam Cemil Efendi
Aza	Musa Efendi
""	Ahmed Efendi
""	Hasan Ağa
""	Yüzbaşı Hilmi Efendi

124

Ticaret ve ziraat sanai odası

Memuriyet	İsim
Reis	Musa Efendi
Katib	Ömer Efendi
Aza	Hancı Mustafa Ağa

'''	Ahmed Efendi
'''	Andria Ağa
'''	Mita Ağa

Vidina kazası

Kaymakam	Rüşdü Efendi	
Naib	Mehmed Selim Bey	musele-selimaniye
Metropolid	Abratus Efendi	mecidiye 3

Meclis idare heyeti

Reis	Kaymakam Efendi
Azayı tabiiye	Aza-yı müntehave
Naib Efendi	Hasan Bey
Metropolid Efendi	Hüseyin Bey
Mal Müdürü Efendi	Risto Biyo Ağa
	Hristo Dola Bilasi Ağa

125

Mahkeme-i bidayet heyeti

Memuriyet	İsim
Reis	Mehmed Selim Bey
Aza	Mustafa Bey
'''	Hristo Dola Ğoğuş Ağa
Baş katib	H Alil Efendi
İkinci katib	Abdi Efendi
Müstantık	Mustafa Bey
''' muavini	Haşim Bey
Mübaşir	Ali Ağa

Memurin

Mal müdürü	Osman Efendi
------------	--------------

Tahrirat katibi	Rasim Efendi
Mahkeme-i şer'iyeye katibi	Edhem Efendi
Mal müdürü muavini	Mustafa Efendi
Mal müdürü refiki	Raşid Efendi
Evkaf muhasebecisi vekili	Mustafa Efendi
Telgraf ve posta memuru	Niyazi Efendi
Telgraf-ı ecnebi memuru	Amden Efendi
Sandık emini	Süleyman Efendi
Etyam müdürü	Ahmed Efendi

126

Memuriyet	İsim
Nüfus memuru	Ali Bey
Nüfus katibi	Hafız Ali Efendi
Tapu katibi	Mehmed Efendi
Duyun-u umumiye memuru	İsmail Efendi
Jandarma yüzbaşısı	Hıfzı Bey

Belediye dairesi

Reis	Ömer Efendi
Aza	Hüseyin Bey
""	Mehmed Ağa
""	Noşı ota Ağa
""	Hristo Tokça Ağa
Katib	Selim Efendi
Sandık emini	Abdullah Bey
Tabib	Nikola Efendi

Maarif komisyonu

Reis	Rıfat Efendi	mecidiye	5
Aza	Tevfik Efendi		
""	Süleyman Efendi		

'''	Hacı Mehmed Ağa
Katib	Yusuf Efendi

127

Ziraat Banka komisyonu

Memuriyet	İsim		
Reis	Vankil Ağa	mecidi	5
Aza	Mehmed Ağa		
'''	Yusuf Ağa		
'''	Hüseyin Bey		
'''	Vankil Pitço Ağa		
'''	Taşko Bivan Ağa		
Muhasebe katibi	Kadri Bey		

Rüşdiye mektebi

Muallim-i evvel	Mustafa Kaşif Efendi
Rıka muallimi	Rasim Efendi
Bevvab	Halil Hoca

Polis dairesi

İkinci komiser	Edhem Efendi
Polis memuru	Halil Efendi
'''	Hafız Tevfik Efendi
'''	Halil Efendi
'''	Menteş Efendi

128

Vidina Karaca Abad Nahiyesi

Memuriyet

İsim

Müdür	Kâmil Efendi
-------	--------------

Tahrirat katip vekili	Süleyman Efendi
Vergi katibi	Ali Efendi
Jandarma mülazımı	Ali Ağa

Meclis heyeti

Reis	Müdür Kamil Efendi
Aza	Süleyman Bey
""	Molla Ağoş
""	Petra Ağa

Ustruva nahiyesi

Müdür	İbrahim Bey
Tahrirat katibi	Timur Efendi
Jandarma mülazımı	Hasan Efendi

Meclis heyeti

Reis	Müdür İbrahim Bey
Aza	Rüstem Ağa
""	Nabi Ağa
""	İço Hariş Ağa

129

Yenice-i Vardar Kazası

Memuriyet	İsim	
Kaymakam	Mehmed Mesud Efendi	
Naib	Ali Himmet Efendi	Ruus-u Edirne
Metropolit	İrusyus Efendi	

Meclis-i idare heyeti

Reis	Kaymakam Efendi
------	-----------------

Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehabe
Naib Efendi	Hacı Beyzade Mustafa Bey
Müftü Efendi	Ahmed Beyzade Ali Bey
Metropolid Efendi	Rista Hacı Dimitri Ağa
Mal Müdürü Efendi	Yuan Doyçen Ağa

Memurin

Mal müdürü	Hasan Efendi
Mal müdürü muavini	Hüsnü Efendi
Refiki	Mehmed Bey
Sandık emini	Mahmud emini
Tapu katibi	Abdurrahman Efendi
Tahrirat katibi	Ali Efendi

Memuriyet	İsim
Mukavelat muharriri	menhul
Karaca Abad vergi katibi	İbrahim Efendi
Nüfus memuru	Abdi Efendi
Nüfus katibi	Hasan Efendi

Telgraf dairesi

Telgraf dairesi	Sıdkı Efendi
Musel-i muharrirat	Mustafa Ağa
Telgraf hat çavuşu	Mustafa Ağa

Duyun-u umumiye idaresi

Memur	Ali Efendi
Katib	Servet Efendi
Kolcu	Ahmed Ağa

Reji idaresi

Memur	Petraki Efendi
Katip	Rasim Efendi
Süvari kolcusu	4
Piyade "	10

131

Mahkeme-i şer'ie dairesi

Memuriyet	İsim
Naib	Ali Himmet Efendi
Katib	Mehmed Efendi
Eytam müdürü	Şevki Efendi
.....	Abdi Çavuş

Mahkeme-i bidayet heyeti

Reis	Ali Himmet Efendi
Başkatip	Şakir Efendi
İkinci katib	Ali Bey
Aza	Akif Bey
Aza	Tano Ağa
Müstantık muavini	Mustafa Efendi
Mübaşir	Mehmed Ağa
" "	İbrahim Ağa ve Estamko Ağa

Belediye dairesi

Reis	Naşid Bey
Aza	Ali Efendi
""	Neccar Hüseyin Ağa
""	Diyoniş Ağa
""	Şekerci Toda Ağa

Memuriyet**İsim**

Katib	İbrahim Efendi
Sandık emini	Hüsnü Bey
Komiser	Hasan Bey
Tanzifat memuru	Hasro Ağa
Kontrato memuru	Hafız Mehmed Efendi

Jandarma ve polis idaresi

Yüzbaşı	İbrahim Ağa	mecidiye	5
Polis komiseri	M Ahmed h Alid Efendi		
Polis	Mehmed Efendi		
Mülazım-ı evvel	Hüseyin Ağa		
Kumanca muhafızı	Mülazım-ı sani Seyfüddin Efendi		
Bölük emini	Ali Efendi		

Mahkeme-i bidayet ticaret heyeti

Aza	Mustafa Ağa
Aza	Tüccar Ali Molla

Maarif idaresi

Reis	Müftüzade İbrahim Efendi
Aza	Şeyh Ali Efendizade Yusuf Efendi

Memuriyet**İsim**

Aza	Mal Müdürü Muavini Hüsnü Efendi
""	Ahmed Beyzade Ali Bey
""	Hacı Ali Efendi
""	Hacı Mustafa Efendi

'''	Kurra Hafız Hüseyin Efendi
Katib	Nuri Efendi

Maarif memurları

Mekteb-i Rüşdiye muallim-i evveli	Hüseyin Efendi
Muallim-i sani	Osman Efendi
Bevvab	Mehmed Ağa

Ziraat bank heyeti

Reis	Yakub Bey
Muhasebe katibi	Mehmed Efendi
Aza	Süleyman Efendi
'''	Tüccar Hüseyin Ağa
'''	Risto Hacı Dimitri Ağa

Ticaret ve ziraat ve sanayi odası

Reis	Şeyh Ali Efendizade Yusuf Efendi
Katib	Şefik Beyzade Ragıp Bey

134

Memuriyet

İsim

Aza	Akif Bey
Aza	Lista Hacı Dimitri Ağa

Oda-i mezkurenin istatistik heyeti

Mal müdürü muavini	Hüsnü Efendi
Tapu katibi	Abdurrahman Efendi
Tahrirat katibi	Ali Efendi
Ziraat katibi	Mehmed Efendi

Evkaf komisyonu heyeti

Reis	Ahmed Beyzade Ali Bey
Aza	Evkaf vekili Kerim Efendi
""	Hancı Yunus Ağa
""	Ahmed Ağazade Selim Efendi
""	Sirrac Ameş Ağa

İskân-ı muhacirin komisyonu

Reis	Şeyh Ali Efendizade Yusuf Efendi
Aza	Müftüzade İsmail Efendi
""	Katibzade Süleyman Efendi
""	Hacı Mustafa Efendi

135

Karaca Abad nahiyesi

Memuriyet	İsim
Müdür	Abdülvahid Efendi
Tahrirat katibi	İbrahim Efendi
Aza	Ali Vazfi Efendi
""	Mehmed Ağa
""	Hüseyin Bey
Polis	İsmail Efendi

136

SİROZ SANCAĞI

Erkan-ı Liva

Memuriyet	İsim	Rütbe	M
Mutasarrıf evvel-i evvel	Hamdi Bey		
Naib	Osman Nuri Efendi	mevaliden	
Muhasebeci	Makbul Efendi	rabia	

Tahrirat müdürü	Ziya Bey
Müftü	Hacı Fethullah Efendi İzmir paye-i mücerredî 4
Metropolid	Grigoryos Efendi

Meclis-i idare

Reis: Mutasarrıf

Aza-yı tabiiye:	Aza-yı müntehabe
Naib	Ali Rıza Bey mütamayız
Muhasebeci	Hacı Şükrü Efendi
Tahrirat müdürü	Tnasaki Kondu Efendi
Müftü	Nuşka Efendi
Metropolid	

137

Tahrirat kalemi

Memuriyet	İsim
Tahrirat müdürü muavini	İbrahim Fevzi Efendi rütbe-i salise
"" müsevvedi	Rıza Efendi
"" mukayyidi	Şevket Efendi
"" mübeyyizi	Akif Efendi rabia
"" mübeyyizi	Hakkı Efendi
Nekrita müdürü	Ali Haydar Bey
Katibi	Rahmi Efendi

Muhasebe kalemi

Varidat mukayyidi	Hacı Ali Efendi
Mesalih-i cariye mukayyidi	Nuri Efendi rütbe-i salise
Mesarifat mukayyidi	Rauf Efendi
Ruznameci mukayyidi	Ahmed latif Efendi
Varidat ve mesarifat mukayyedleri refiki	Sakıb Efendi
Havalat mukayyidi	Hasan Efendi

Ruznameci mukayyidi refiki	Süleyman Efendi
Sandık emini	Cafer Efendi

138

Meattahrir vergi kalemi

Memuriyet	İsim
Vergi memuru	Halil Bey
Vergi baş katibi	Muhyiddin Efendi
Vergi ikinci katibi	Mehmed Efendi
"" refiki	Halil Efendi
Nekrita katibi	Osman Efendi

Komisyon heyeti

Reis	Vergi memuru
Aza	Hacı Said Ağa
""	Hacı Tahir Ağa
""	Çerci Anastaş Ağa
""	Hristaki Ağa

Defter-i Hakani kalemi

Defter-i hakani memuru	Nuri Efendi
Defter-i hakani baş katibi	Salih Efendi
İkinci katib	Ali Efendi
Tapu katibi	İbrahim Efendi
Evkaf müdürü	Saadeddin Efendi

139

Nüfus kalemi

Memuriyet	İsim
Nüfus memuru	Hafız Hasan Efendi

Nüfus katibi	Ahmed Efendi
--------------	--------------

Müteferrika

Orman memuru	Vasıf Bey
nafia mühendisi	Postil Efendi

Telgraf ve posta dairesi

telgraf ve posta müdürü	Hüsnü Efendi	rütbe-i salise
telgraf muhabere memuru	Rıza Efendi	
""	""	""
""	""	""
fransızca muhabere memuru	Antuan Efendi	

Ziraat bank şubesi

Şube reisi	Faik Efendi
Şube memuru	Hilmi Efendi
Şube katibi	Halil Kamil Efendi

140

Adliye dairesi

Memuriyet	İsim	
Ceza reisi	Hüseyin Fehmi Efendi	
Müdde-i umumi muavini	Aragil Efendi	
Müstantık	Caki Efendi	
Baş katib	Akif Efendi	
Hukuk mahkemesi azası	Hacı Abduş Efendi	
""	""	""
Ceza mahkemesi azası	Rıza Bey	rütbe-i salise
""	""	""
Hukuk mahkemesi aza mülazımı	Hacı Hüsnü Efendi	
Ceza mahkemesi aza mülazımı	Hacı Mustafa Efendi	

İcra memuru	Mehmed Salim Efendi
Mukavelat muharriri	Nurullah Bey
Hukuk muhakemesi zabıt katibi	Rıza Bey
"" "" diğer "" ""	Hakkı Efendi
ceza mahkemesi zabıtkatibi	Ziya Efendi
"" "" diğer "" ""	Faik Efendi
Mübaşir	Mehmed Ağa
""	Salih Efendi

141

Mahkeme-i şer'îye dairesi

Memuriyet	İsim
Baş katib	Hasan Efendi
Mukayyed	Hacı Timur Efendi
Eytam müdürü	Mehmed Vecihi Efendi
Nahiye naibi	Hacı Edhem Efendi
Mahzar başı	Hasan Ağa

Ticaret mahkemesi heyeti

Reis	Ahmed Fuad Efendi
Aza-yı daime	Tevfik Bey
"" ""	Nasto Efendi
"" muvakkite	Yusuf Bey
"" ""	Şamlı İbrahim Efendi
"" ""	Yinaki Efendi
"" ""	Dimitri Peşa Giro Efendi
Baş katib	Mehmed Hilmi Efendi
Zabıt katibi	Hafız Nazif Efendi
"" ""	Aziz Bey

Ticaret ve ziraat odası

Reis-i evvel	Akil Bey	rütbe-i saniye
--------------	----------	----------------

""	sani	İbrahim Fevzi Efendi	salise
----	------	----------------------	--------

142

Memuriyet	İsim
Aza	İsmail Efendi
""	Hacı Mehmed Ağa
""	Hristo Tuğucuk Efendi
""	Dimitruş Efendi
""	Ergiryadi Efendi
""	Oram Simanto Efendi
""	Katib Aziz Bey

Maarif komisyonu

Reis	Hacı Ahmed Efendi
Aza	İbrahim Fevzi Efendi
""	Halil Bey
""	Faik Bey
""	Nurah Bey
""	Tevfik Bey
""	Hilmi Efendi
Katib	Halil Efendi

Mekteb-i idadi-i mülki heyeti idare ve talimiyesi

Müdür	Reşid Bey	
Ulum-u diniye muallimi	Abdullah Efendi	
Arabi	""	Hasan Rağıb Efendi

143

Memuriyet	İsim
Farisi muallimi	Hasan Rağıb Efendi
Türkçe kavaid lügat imla ve	Tahir Efendi

Kıraat muallimi	
Fransızca muallimi	Reşid Bey
Hesab muallimi	Mehmed Efendi
Hendese ""	Mehmed Efendi
Tarih ""	Tahir Efendi
Coğrafya ""	Abduh Efendi
Malumat-ı fenniye ve mebadi-i ulum-u tabiiyye muallimi Reşid Bey	
Usul defteri muallimi	Reşid Bey
İnşa ve kitabet ""	Reşid Bey
Hüsn-ü hat ""	Menhuldür
Resim ""	Yantavi Nikolagi Efendi
Bir mubassir ve iki hademesi vardır	

Belediye dairesi

Reis	Hacı Abduh Efendi
Aza	Hafız Hüseyin Efendi
""	Mustafa Bey
""	Nikola Möske
""	Dimitruş Aleksandri Ağa

144

Memuriyet	İsim
Aza	Uncu Hcaci Koti Ağa
""	Çerçi İştıbo Faka Ağa
Katib	Raşid Efendi
Sandık emini	Tevfik Bey
Mühendis	Diğer Raşid Efendi
Belediye tabibi	Avadis Karakoç Efendi
çend nefer komiser dahi müstahdimdir.	

Jandarma dairesi

Binbaşı	Abduh Fehmi Bey
---------	-----------------

Hesap emini	Tahir Efendi
Süvari yüzbaşı	Rüstem Efendi
Piyade yüzbaşı	Necib Efendi
"" mülazım-ı evvel	Osman Efendi
"" "" sanisi	Abdi Ağa
"" "" ""	Abduh Ağa
Süvari mülazım-ı evveli	Ahmed Efendi
"" "" ""	Tahir Efendi
"" "" sanisi	Ali Efendi
"" tahsildar mülazım-ı sanisi	Ahmed Efendi

145

Polis dairesi

Memuriyet	İsim	
Polis komiseri	İzzet Efendi	A 4 : M 5
Onbir nefer polis efradı müstahdimdir.		

Duyun-u umumiye idaresi

Müdür	Hüsnü Efendi
Baş katib	Sami Efendi
Katib-i sani	Mustafa Cemal Efendi
.....aşri katibi	Mehmed Efendi
Tezkere katibi	Ziya Efendi
Sandık emini	Hüseyin Emini
Süvari katibi	Hüseyin Efendi

Reji idaresi

Müdür	Bertran Efendi
Umur-u türkiye katibi	Şevket Bey
Muhasebe memuru	Mösyö Favri
Ambar memuru	Mösyö Yuanidi

Zeyhana Kazası

Memuriyet	İsim	
Kaymakam	Mesud Bey	rütbe-i saniye
Naib	Kasım Tefvik Efendi	
Mal müdürü	Hasan Efendi	
Müftü	Selim Efendi	
Meclis-i idare müstantığı	İbrahim Ağa	
"" ""müdde-i umumisi	Pamnonda Efendi	
Tahrirat katibi	Said Efendi	
Metropolid vekili	Yuanikyüz Efendi	

Meclis-i idare heyeti

Reis kaymakam Bey

Aza-yı daime	Aza-yı müntehabe
Naib	İbrahim Efendi
Mal müdürü	İbrahim Ağa
Tahrirat katibi	Ğaki Ağa
Müftü	Pamnonda Efendi
Metropolid vekili	

Mal kalemi

Mal müdürü muavini	Mehmed Efendi
Mal müdürü refiki	Abduh Efendi
Sandık emini	Ali Akif Efendi

Nüfus kalemi

Nüfus memuru	Nuri Efendi
Nüfus katibi	Ali Rasim Efendi

Tapu kalemi

Tapu katibi	Mehmed Efendi
Tapu tahsildarı	Fehim Efendi
""	Hasan Ağa

Mahkeme-i bidayet heyeti

Reis	Naib Efendi
Aza	celal Efendi
""	Koço Ağa
..... azası	Mehmed Ağa
""	Mitroş Moza Ağa
"" aza mülazımı	İsmail Efendi
""	Taşko Efendi

148

Memuriyet	İsim
Baş katib	Mehmed Bey
İkinci katib	Ahmed Efendi
Müstantik muavini	Hacı Mustafa Bey
Mukavelat muharriri	Ömer Efendi
Mübaşir	Abduş Ağa
""	Emin Ağa
Odacı	Hüseyin Ağa

Mahkeme-i şer'ie dairesi

Şer'ie katibi	Şevki Efendi
Eytam müdürü	Ömer Efendi

Rüşdiye mektebi

Muallim	Abdülh Alim Efendi
Rıka muallimi	Said Efendi

Bevvab	Ali Ağa
--------	---------

Polis idaresi

Polis komiseri	Salih Efendi
Polis neferi	Mahmud Efendi

149

Zabıta dairesi

Memuriyet

İsim

Mülazım	Eyüb Efendi
Çavuş	Şerif Ağa
Bölük emini vekili	Salih Efendi

Fırka-i tahsiliye

Süvari tahsildarı	Rauf Bey
""	Mustafa Çavuş
""	Selim Ağa
Piyade ""	Ali Efendi

Telgraf ve posta dairesi

Memur	Rafet Efendi
Çavuş	Mustafa Ağa
Mevzu	.....

Duyun-u umumiye idaresi

Memur	Hamdi Efendi
Katib	Ahmed Efendi
İhserat kol muhafızı	Ali Efendi
Odacı	Mustafa Çavuş

Memuriyet	İsim
Memur	Tahir Efendi
Kolcu	Tahir Ağa

Belediye heyeti

Reis	Abbas Ağa
Aza	Ali Münib Bey
""	Rıza Efendi
""	Mehmed Hilmi Efendi
""	Metroş Moza Ağa
""	Nikoloş Ağa
""	Filib Ağa
Katib ve sandık emini	Mehmed Efendi
Tabib	Behor Efendi

Ziraat Bankası

Reis	Hafız nazif Efendi
Muhasebe katibi	Salih Efendi
Aza	Mehmed Efendi
""	Mehmed Ağa
""	Rıza Efendi
""	Taşko Efendi

Memuriyet	İsim
Aza	Filib Ağa
""	Nikoloş Ağa

Ticaret ve Ziraat ve Sanayi odası

Reis	İbrahim Ağa
------	-------------

Aza	Mehmed Ağa
""	Pamnonda Efendi
""	Taşko Efendi
Katib	Said Efendi

Evkaf komisyonu heyeti

Reis	Hasan Efendi
Aza	Mehmed Efendi
""	Şevki Efendi
""	Şerif Efendi
""	Hafız Mehmed Ali Efendi

Maarif komisyonu

Reis	Celaleddin Bey
Aza	Said Efendi
""	Celal Efendi
""	Mehmed Ağa

152

Vergi komisyonu

Memuriyet	İsim
Reis	Mal Müdürü Muavini Mehmed Efendi
Aza	Celal Efendi
""	Şerif Efendi
""	Dimitri Silon Ağa
""	Yinaki Ağa

Vesait-i nakliye-i askeriye komisyonu

Reis	Kaymakam Bey
Aza	İbrahim Ağa
Aza	Ömer Ağa

Aza	Dimitri Ağa
-----	-------------

Tarik komisyonu

Reis	Kaymakam Bey
Aza	Ali Münib Bey
""	Yesni Efendi
""	Ömer Ağa
""	Şerif Efendi
""	Dimitri Efendi

153

Timur Hisar Kazası

Meclis-i idare

Memuriyet	İsim	
Kaymakam	Hayri Bey	rütbe-i salise
Naib	İsmet Efendi	
Mal müdürü	Ziya Efendi	
Müftü	Hacı İsmail Efendi	müderris
Aza	Ömer Fevzi Efendi	
""	Hacı Ali Ağa	
Tahrirat katibi	Abduh Refet Efendi	
Metropolid vekili	Papa Yenaki Efendi	
Aza	Dimitri İlo Ağa	
""	Erstotil Efendi	

Mal kalemi

Mal müdürü	Ziya Efendi
Sandık emini	Rauf Efendi
Mal müdürü muavini	Vasfi Efendi
Mal müdürü refiki	İsmail Efendi
Tapu katibi	Hacı Hasan Efendi

Nüfus dairesi

Memuriyet	İsim
Nüfus memuru	Ömer Efendi
Nüfus katibi	Bekir Sıdkı Efendi

Adliye dairesi

Reis	Naib Efendi
Aza	Mehmed Bey
Baş katib	Osman Efendi
Mustantık muavini	Hacı Tefvik Efendi
Katib-i sani	Şem'i Efendi
Şer'iyeye katibi	İbrahim Efendi
Eytam müdürü	..... Efendi
Mukavelat muharriri	Salih Efendi
Mübaşir	Hüseyin Ağa
""	Recep Ağa
Odacı	Said Ağa

Bank sandığı heyeti

Reis	Hacı Ali	
Muhasebe katibi	Receb Efendi	
Aza	İbrahim Hakkı Efendi	müderris
""	Hacı İbrahim Efendi	

Memuriyet	İsim
Aza	Nikola Simaço Ağa
""	Dinail Efendi

Telgraf ve posta dairesi

Telgraf ve posta memuru	Nuri Efendi
-------------------------	-------------

Mevzu	Ömer Ağa
-------	----------

Belediye dairesi

Reis	Hacı İbrahim Ağa
Aza	Hüseyin Ağa
Katib	Hasan Efendi
Tabib	Aristotil Efendi
Aza	İştiryö Ağa
""	Tasa Ağa
Komiser	Mustafa Ağa

Duyun-u umumiye dairesi

Memur	Salih Efendi
Kolcu	Receb Efendi

Maarif idaresi

Reis	Müftü Efendi
Aza	Hacı Ali Ağa

156

Memuriyet	İsim
Aza	Fevzi Efendi
""	Rafet Efendi
""	Osman Efendi
""	Hacı Hasan Efendi

Evkaf komisyonu

Reis	Müftü Efendi
Evkaf müdürü vekili	Derviş Bey
Aza	Sirozi Ahmed Ağa
""	Fevzi Efendi
""	Hacı Ali Ağa

""	Abduh Efendi
""	Osman Efendi

Reji dairesi

Reji memuru	Hüsnü Efendi
"" gardiyanı	Hacı Hüseyin Efendi
"" kolcusu	Edhem Ağa
"" ""	Yahya Ağa
"" ""	.....

157

Rüşdiye mektebi

Memuriyet	İsim
Muallim-i sani	Mustafa Tefvik Efendi
Bevvab	Mehmed Efendi

İbtidai mektebi

Muallim-i evvel	Ahmed Hamdi Efendi
Muallim-i sani	Hafız Mehmed Efendi
Bevvab	İbrahim Efendi

Petriç Kazası

Kaymakam	Mehmed Nafiz Efendi
Mal müdürü	Emin Bey
Tahrirat katibi	İbrahim Hakkı Efendi
Yüzbaşı	Ahmed Hamdi Efendi
Polis komiseri	Abdülvahid Efendi
Polis neferi	Süleyman Efendi
Nüfus memuru	İshak Efendi
Nüfus katibi	Halil Efendi
Mal müdürü muavini	Hafız Mustafa Efendi

"" "" refiki	Şefik Efendi
Sandık emini	Hakkı Bey

158

Memuriyet	İsim
Bank muhasebe katibi	Süleyman Efendi
Tapu katibi	Ömer Fikri Efendi
Mahkeme-i bidayet reisi	Bekir Sıdkı Efendi
"" "" "" baş katibi	Şaban Efendi
"" "" "" ikinci katibi	Hacı Vehbi Efendi
Müstantık	Mehmed Akif Efendi
"" muavini	Mahmud Efendi
Belediye reisi	Ahmed Naim Efendi
"" katibi	İsmail Hakkı Efendi
"" azası	Ağuş Bey
"" ""	Mustafa Ağa
"" ""	Hafız Emin Efendi
"" ""	Çerci Ali Efendi
"" ""	Abacı Andon
"" ""	Timurcu Nikola
Maarif komisyonu reisi	Hakkı Bey Efendi
"" "" azası	Hacı Timur Bey
"" "" ""	Müezzin Osman Efendi
"" "" ""	Hatib Emrullah Efendi
"" "" ""	Faik Efendi
Telgraf memuru	Rüşdü Efendi
Duyun-u umumiye memuru	Halil Efendi

159

Menlik Kazası

Memuriyet	İsim		
Kaymakam	Vehbi Efendi	mecidiye	3
Naib	İsmail Hakkı Efendi	müderris	

Metropolit	Aleksandrus Efendi
------------	--------------------

Meclis-i idare heyeti

Reis Kaymakam Efendi

Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehabe
Naib	Isklavlı Ahmed Ağa
Mal müdürü	Receb Ağa
Metropolit	Deko Efendi
	Alko Efendi

Memurin

Mal müdürü	Aler Reşadi Efendi
Tahrirat katibi	Mustafa Hilmi Efendi
Evkaf muhasebecisi vekili	Hüseyin Faik Efendi
Eytam müdürü	Hacı Muhsin Bey

160

Memuriyet	İsim
Şeriye katibi	Mehmed Efendi
Meattahrir vergi katibi	Osman Efendi
"" "" refiki	Mustafa Efendi
Tapu katibi	Hacı muhsin Bey
Nüfus memuru	Hacı Mustafa Efendi
"" katibi	İsmail Efendi
Sandık Efendi	Dimitri Efendi
Zabıta memuru	Hasan Ağa
Orman ondalık memur vekili	Cemal Efendi
"" "" korucusu	Ahmed Ağa

Polis dairesi

Polis komiseri	Salih Efendi
----------------	--------------

""	neferi	Mehmed Efendi
""	""	Salih Efendi

Duyun-u umumiye idaresi

Memur	Ahmed Efendi
Katib	Ahmed Efendi
Kolcu	Mehmed Ağa

161

Telgraf idaresi

Memuriyet	İsim
Memur	Hamdi Efendi
Çavuş	Süleyman Ağa
Kavvas	Cafer Ağa

Tahrir-i emlak komisyonu

Reis	Osman Efendi
Aza	Ahmed Ağa
""	Hacı Bekir Efendi
""	Dimitri Daskal Ağa
""	Dimitri Canlı Ağa

Belediye heyeti

Reis	Mehmed Efendi
Aza	Receb Ağa
""	Hacı Bekir Efendi
""	Dimitri Daskal Ağa
""	Dimitri Canlı Ağa
""	Vanca Gorki Ağa
""	Yınako Hacı Mihalak Ağa
Katib	Kadri Ağa

Komiser	Selim Ağa
---------	-----------

162

Mahkeme-i bidayet heyeti

Memuriyet	İsim
Reis	İsmail Hakkı Efendi
Aza	İbrahim Bey
""	Dimitri Laskar Efendi
Katib-i evvel	Edhem Efendi
"" sani	Ahmed Efendi
Müstantık muavini	Mahmud Efendi

Mahkeme-i bidayet ticaret heyeti

Aza	Torur Andria Ağa
""	Tufan Hacı Dimitri Ağa

Ziraat bank heyeti

Reis	Ragıp Bey
Aza	Hacı şükrü Efendi
""	Hayri Bey
""	Pandili Hacı ..... Ağa
""	Koço Bonzo Ağa
""	Dimitri Canlı Ağa
Katib	Neşad Efendi

163

Maarif komisyonu

Memuriyet	İsim
Reis	Ahmed Bey
Aza	Hacı Muhsin Bey

'''	Mustafa Efendi
'''	Isklavlı Mustafa Ağa
'''	Zehrab Efendi

Evkaf komisyonu heyeti

Müdür vekili	Hüseyin Efendi
Aza	Hacı Muhsin Bey
'''	Receb Ağa
'''	Hacı Bekir Efendi

Mekteb-i ibtidaiye

Muallim	İbrahim Efendi
Bevvab	Molla İbrahim

Reji idaresi

Memur	Tevfik Efendi
Kolcu	Elmas Ağa

164

Cuma-i bila Kazası

Memuriyet	İsim
Kaymakam	Ali Seyid Bey
Tahrirat katibi	Adem Sami Efendi
Nüfus memuru	Hamid Efendi
Nüfus katibi	Şehsuvar Efendi

Mahkeme-i bidayet heyeti

Naib	Mahmud Hamdi Efendi	Bursa ruusu	
Müstantık ve aza	Hasmen Ağa	rütbe-i saniye mecdiye	4
Baş katib	Tevfik Bey		

İkinci katib	İzzet Efendi
--------------	--------------

Mal kalemi

Mal müdürü	Hacı Halil Efendi
Mal müdürü muavini	Necib Efendi
Mal müdürü refiki	Emin Efendi

Tapu kalemi

Katib	Hasman Efendi
Tapu kalemi tahsildarı	Bekir Efendi

165

Ziraat bankası

Memuriyet	İsim
Reis	Rafet Efendi
Muhasebe katibi	Nevzad Efendi

Ticaret ve ziraat ve sanayi odası

Reis	Mehmed Efendi
Katib	Vehbi Efendi

Zabıta dairesi

Mülazım	Osman Efendi
Bölük emini	Mustafa Efendi

Belediye heyeti

Reis	Mehmed fevzi Efendi
Katib ve sandık emini	Edhem Efendi

Rüsumat dairesi

Müdür	Salih Efendi
Baş katib	Şakir Efendi
Katib-i sani	Emin Efendi

166

Telgraf ve posta dairesi

Memuriyet	İsim
Posta ve telgraf memuru	Mehmed Nuri Efendi

Divan-ı umumiye idaresi

Memur	Emin Efendi
Süvari katibi	Emin Efendi

Razlık Kazası

Memuriyet	İsim	
Kaymakam	Şemseddin Bey	rabia
Naib	Ali Rıza Efendi	
Mal müdürü	Mustafa Nuri Efendi	
Tahrirat katibi	Tevfik Efendi	
Malmüdürü muavini	Abdülkadir Efendi	
Duyun-u umumiye memuru	Ahmed Hamdi Efendi	
Mahkeme baş katibi	Baki Efendi	
Telgraf ve posta memuru	Ahmed Ziya Efendi	
Nüfus memuru	Hüseyin Efendi	
Tapu katibi	Yusuf Efendi	

167

Memuriyet	İsim
Mahkeme-i şer'iyeye katibi	Hasan Efendi

Müstantik muavini	Mustafa Efendi
Polis komiseri	Abdülvahid Efendi
Jandarma mülazımı	Hamid Efendi

Meclis-i idare-i kaza

Reis Kaymakam Bey

Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehabe		
Naib	Mehmed Necib Efendi	mecidiye	5
Mal müdürü	Ahmed Efendi		
Tahrirat katibi	Nikola Ağa		
	Yani Ağa		

Mahkeme-i bidayet

Reis	Naib Efendi
Aza	Salih Ağa
""	Tasa Ağa

Daire-i belediye

Reis	Mestan Ağa
Katib	Mustafa Efendi

168

Nurakob Kazası

Memuriyet	İsim		
Kaymakam	Nuri Efendi	mütemayiz	A 4 M 4
Naib	Halil Fahri Efendi		

Meclis-i idare heyeti

Reis

Kaymakam Efendi

Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehave
Naib	Hüseyin Hamid Efendi rütbe-i saniye
Mal müdürü	Mehmed Bey
	Naşko Efendi
	Dina Ağa

Memurin

Mal müdürü	İbrahim Efendi
Tahrirat katibi	Tevfik Efendi
Mal müdürü muavini	Vasıf Efendi
Mal müdürü refiki	Hasan Efendi
Telgraf ve posta memuru	Hafız Salih Efendi
"" "" muavini	Salih Efendi
Mahkeme-i şer'iyeye katibi	Mehmed Vehbi Efendi
Eytam müdürü	Vehbi Efendi

169

Memuriyet	İsim
Tapu katibi	Mustafa Efendi
Nüfus memuru	Ali Efendi
Refiki	Şakir Efendi
Sandık Efendi	Halil Efendi

Mahkeme-i bidayet heyeti

Reis	Naib Efendi
Aza	Muhyiddin Efendi
""""	Ğramatik Nikola Ağa
Birinci katib	Salih Efendi
İkinci katib	Ahmed Efendi

Müstantık muavini	Mustafa Efendi
-------------------	----------------

Belediye heyeti

Reis	Tevfik Bey	müderris
Aza	Tevfik Bey	
Aza	Rifat Bey	
""	Uzun İbrahim Ağa	
""	Gorki Yuanidi Efendi	
""	Hacı Vangel Ağa	
Katib	Mehmed Efendi	

170

Ticaret ve ziraat odası

Memuriyet	İsim
Reis	Hüseyin Hamid Efendi
Aza	Ali Bey
""	Akif Ağa
""	Lamboragi Ağa
""	İsrail Frango Ağa

Ziraat bank odası

Reis	Ali Bey
Aza	Salih Ağa
""	Emin Efendi
""	Hacı Vangel Ağa
""	İsrail Frango Ağa
Muhasebeci katib	Emin Bey

Zabıta dairesi

Yüzbaşı	Ali Ağa	mecidiye	4
Mülazım	Davud Ağa		

171

Polis dairesi

Memuriyet	İsim
Komiser	Ahmed Niyazi Efendi
Polis	Mustafa Efendi
""	Faik Efendi

Duyun-u umumiye idaresi

Memur	Tevfik Efendi
Süvari katibi	Zekeriya Efendi
Kolcu	Cemal Efendi

Reji idaresi

Müdür	Redğıran Efendi
Muhasebeci	Lünidi Efendi
Katib	Mehmed Efendi
Mübayaa memuru	Gorki Efendi

Maarif komisyonu

Reis	Hüseyin Hamid Efendi
Aza	Hacı Şakir Efendi
""	Emin Efendi

172

Memuriyet	İsim
Aza	Aşkı Süleyman Ağa
""	Debbağ Molla İbrahim Ağa

Tahrir-i emlak idaresi

Muhammen	Hüseyin Bey
""	Mustafa Ağa
""	İbrahim Ağa
""	Nikola Ağa
Katib	Vasıf Efendi

Tedarik-i vesait-i nakliye komisyonu

Reis	Kaymakam Efendi
Aza	Mehmed Bey
""	Mehmed Ağa
""	Rıfat Bey
""	Nikola Ağa

173

DRAMA SANCAĞI

Erkan-ı Liva

Memuriyet	İsim	rütbe	M
Mutasarrıf	Hurşid Bey	evveli sınıf sanisi	2
Naib	Abdurrahman Hıfzı Efendi	Bursa müderrisi	
Muhasebeci	Şükrü Efendi	salise	
Tahrirat müdürü	İsmail Efendi		
Müfti	Menhul		
Evkaf müdürü	Hüseyin Zühdü Efendi	İzmir paye-i mücerred	4

Meclis-i idare

Reis: Mutasarrıf

Aza-yı tabiiyye	Azayı müntehave
naib	Hacı Mahmud Bey
Muhasebeci	Mehmed Bey

Tahrirat müdürü	Dola Ağa
Metropolid Vekili Hiralambo Efendi	Davla Kostantin Ağa
Meclis idare-i liva kitabeti tahrirat müdürü muavinliği tarafından ifa kılınmaktadır.	

174

Tahrirat kalemi

Memuriyet	İsim
Tahrirat müdür	İsmail hakkı Efendi
Müdür muavini	Bahaeddin Raci Efendi
Müsevvid	Mehmed Efendi
Mübeyyiz	Said Efendi
Dört nefer mülazım vardır	

Muhasebe kalemi

Varidat mukayyidi	Asım Efendi
Masarifat mukayyidi	Mehmed Ata.. Efendi
Mesalih-i cariyeye katibi	Ali Efendi
Evrak mukayyidi	Şevket Efendi
Sandık emini	Ziya Efendi

Vergi kalemi

Vergi memuru	Ali rıza Efendi
Merkez vergi katibi	Hasan Hilmi Efendi
Refiki	İzzet Efendi
Defterci	Mustafa Rükneddin Efendi
İki nefer mülazım vardır	

175

Nüfus idaresi

Memuriyet	İsim
Nüfus memuru	Neşet Bey rütbe-i salise
Katib	Yusuf Ziya Efendi

Defter-i hakani idaresi

Defteri Hakani memuru	Süleyman Efendi rütbe-i salise
Baş katib	Abdüllatif Efendi
Refiki	Mustafa Tevfik Efendi
Merkez kaza tapu katibi	Abdülaziz Efendi
Üç nefer mülazım vardır	

Duyun-u umumiye idaresi

Duyun-u umumiye memuru	Mehmed Nuri Efendi
Katib-i evvel	Ali Efendi
Katib-i sani	Diğer Ali Efendi
Hisse-i iane katibi	Ahmed Efendi
Kolcu	Zeynel Ağa
Muhammen	Molla Nuri

Mahkeme-i şer'iyeye dairesi

Reis	Naib Efendi
Baş katib	Mahmud Efendi

176

Memuriyet	İsim
Katib-i sani	Ahmed Efendi
Eytam müdürü	Mahmud Efendi

Mahkeme-i bidayet heyeti

Reis	Naib Efendi
Aza	Şemseddin Efendi
""	Atnaş Simon Efendi
Aza mülazımı	Muharrem Hilmi Efendi

Mahkeme-i ceza heyeti

Reis	Mahmud aziz Bey
Müdde-i umumi muavini	Hasan Fehmi Efendi
Aza	Bayramlızade Mehmed Efendi
""	Menhul
Aza mülazımı	Osman Efendi
Müstantık	Rıza Bey

Mahkeme-i bidayet kalemi

Baş katib	İbrahim Bey
Hukuk zabıt katibi	İlyas Bahri Efendi
Ceza zabıt katibi	Süleyman sadi Efendi
İstintak zabıt katibi	Rüşdü Bey
Mukavelat muharriri	Ali Efendi

177

Memuriyet	İsim
İcra memuru	Hasan Efendi
Mübaşir	Abdülvehhab Ağa
""	Koça Ağa

Mekteb-i idadi mülki heyeti idare ve talimiyesi

Müdür	Sadık Efendi
Ulum-u diniye muallimi	İbrahim Efendi
Arabi	"" "" ""

Farisi ""	Rasim Efendi
Türkçe Kavaid lügat İmla ve Kıraat muallimi Rasim Efendi	
Fransızca muallimi	Sadık Efendi
Hesab muallimi	Bahaeddin Efendi
Hendese ""	Bahaeddin Efendi
Tarih ""	Ömer Lütfi Efendi
Coğrafya ""	Ömer Lütfi Efendi
Malumat-ı fenniye ve mebadi-i Ulum-u tabiiyye muallimi Sadık Efendi	
Usul defteri muallimi	İbrahim Efendi
İnşa ve kitabet ""	Sadık Efendi
Hüsn-ü hat ""	Ataullah Efendi
Resim ""	Hristos Efendi
Bir mübassir ve iki hademesi vardır	

178

Telgraf ve posta idaresi

Memuriyet	İsim		
Telgraf ve posta müdürü	Akif Efendi	rütbe-i saniye: mecdi	5
Muhabere memuru	Muhittin Efendi		
Mevzu-u muharrirat	Derviş Ağa		
Zilhoh hattı çavuşu	Mustafa Ağa		
Kavala " " " "	Reyhan Ağa		

Orman idaresi

Orman süvari memuru	Ömer Cemal Efendi
Ondalık memuru	Aslan Efendi
İdare-i mezkurede iki nefer kolcu vardır	

Muhacirin komisyonu

Reis	Hacı Salih Ağa		
Aza	Muharrem Sabri Efendi	Bursa müderrisi	A 4
Aza	Hacı Rıza Molla		

Katip	Mehmet Efendi
-------	---------------

Belediye heyeti

Reis	Muharrem Sabri Efendi
Aza	Hacı Salih Ağa

179

Memuriyet	İsim
Aza	Hacı Rıza Molla
'''	Ethem Efendi
''''	Hacı Yorgi Seyder Ağa
'''	Kara Yorgi Ağa
Katip	Mümin Efendi
Sandık emini	Abidin Efendi
Belediye tabibi	Yakola Efendi
Mühendis	Hristaki Efendi
Aşı memuru	Vasilaki Efendi
Komiser	Zeynel Ağa

Ma'arif encümeni

Reis-i ewel	Muharrem sabri Efendi		
Sani	Agah Bey	rütbe-i salise:mecdi	4
Aza	Rıza Bey		
'''	Hacı Salih Ağa		
'''	Ethem Efendi		
'''	Mustafa Yazıcının Hüseyin Efendi		
'''	Şadırvan İmamı Mehmet Efendi		
'''	Kereste Tüccarından Aziz Efendi		
Katip	Mümin Efendi		

Ticaret ve ziraat ve sanayi odası

Memuriyet	İsim	
Reis	Hüseyin Efendi	rabia
Aza	Muharrem Sabri Efendi	
""	Rıza Bey	
""	Hacı Salih Ağa	
""	Yanko Anastasiyadi Efendi	
""	Simo Atnaş Efendi	
""	Nikolaki Sidar Ağa	
""	Çoğa Yuan Efendi	
Katip ve sandık emini	Mehmet Ali Efendi	

Reji idaresi

Müdür	Eğisinikon Dimitri Piyadis Efendi
Muhasebeci	Fransuva Dozara Efendi
Muavin	Aleksandır İngilyus Efendi
Sandık emini	Eduar Arnol Efendi

Mübayaa dairesi

Mübayaa memuru	Nikita Parmanidi Efendi
Muavini	Gorki Menasya Efendi
Refiki	Yorgi Papa Dimitri Efendi

Anbar dairesi

Anbar memuru	Nikolaki Suyanoviç Efendi
Muavini	Turuti İstuyani Efendi
Refiki	Yanko Engelidi

Osmanlı ve ziraat kalemi

Lisan-ı türki baş katibi	Mehmed Ali Efendi
Kantar katibi	Kamil Efendi
Refiki	Mehmed Emin Efendi
Mağaza katibi	İliya Biço Efendi
Kantarıcı	Espiro Menh Aligi Efendi

Tedarik-i vesait-i nakliye-i askeriye

Reis	Muharrem Sabri Efendi
Aza	Hacı Mahmud Bey
""	Redif Kolağası Hüseyin Efendi
""	Aziz Efendizade Ahmed Efendi
""	Yanko Anstaşyadi Efendi

182

Dördüncü Drama jandarma taburu heyeti

Memuriyet	İsim		
Binbaşı	Süleyman Ağa	mecidiye	4
Tabur katibi	Refik Efendi		
Yüzbaşı	Hacı Ahmed Ağa		
Mülazım evvel	Mustafa Ağa		
Mülazım-ı sani	Receb Ağa	mecidiye	5
Yüzbaşı	Şakir Ağa		
Mülazım-ı evvel	Mehmed Ağa		
Mülazım-ı sani	Tevfik Efendi		
Süvari yüzbaşısı	Menhul		
"" mülazım-ı evveli	Rıza Efendi		
"" "" sanisi	Ahmed Ağa		
"" fırka tahsiliye	Yahya Efendi		
Mülazım-ı evveli			

Polis idaresi

İkinci sınıf komiser	Hasan Efendi	rütbe-i salise: mecdiye	4
Nefer	Ali Efendi		
""	Mustafa Efendi		
""	Nazif Efendi		
""	Arif hikmet Efendi		

183

Ziraat bankası

Memuriyet	İsim
Memur	Ziya Efendi
Katib	Rasim Efendi

Ziraat bankası komisyonu

Reis	Şadırvan İmamı Mehmed Efendi
Aza	Hacı Salih Ağa
""	Yanko Anstaşyadı Efendi
""	Çuka Efendi

184

Kavala Kazası

Memuriyet	İsim		
Kaymakam	Said Efendi	rütbe-i salise: mecdiye	4
Naib	Musa kazım Efendi		
Müftü	Osman Efendi	İzmir paye-i mücerredi	
Metropolid vekili	Papa Yorgi Efendi		

Meclis İdare heyeti

Reis

Kaymakam Efendi

Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehave
Naib	Hacı Ahmed Efendi rütbe-i salise
Mal müdürü	Said Efendi
Tahrirat katibi	Marğrid Yuano Efendi
Müftü	Kaba Sakal Davi Efendi
Metropolid vekili	

Memurin

Mal müdürü	Sami Efendi
Tahrirat katibi	Mehmed Bey
Mal müdürü muavini	Mehmed Behçet Efendi
Sandık emini	İhsan Efendi
Nüfus müfdürü	Mehmed Şükrü Efendi

185

Memuriyet	İsim
Refiki	Ali Galip Efendi
tapu katibi	Mehmed Şükrü Efendi

Ziraat bankası

Reis	Ali Vasfi Efendi
Katip	Ahmed mümtaz Efendi
Aza	Ahmed Ağa
""	Abdülbaki Efendi
""	İşterbu Dimitri Ağa
""	Tulu Vaşo Ağa

Mahkeme-i bidayet heyeti

Baş katib	Mustafa Nuri Efendi
Refiki	Osman Bey
Aza	Köselerli Mehmed Efendi
""	Kocabaşı Yınagi Ağa
Müstantık muavini	Şakir Efendi
Mübaşir	Murtaza Ağa

Mahkeme-i ticaret heyeti

Reis	Liğor Ğosi Efendi
Baş katib	İbrahim Adem Efendi
Katib-i sani	Mümin Süreyya Efendi

186

Memuriyet	İsim
Aza-yı daime	İsmail Zühdü Efendi
""	Nikola Paņço Efendi
"" muvakkat	Mehmed Efendi
""	Mustafa Efendi
""	Mesailidi Efendi
""	Natan Efendi

Emlak -ı seniye idaresi

Memur	İrfan Bey	rütbe-i salise
Süvari kolcusu	Mehmed Efendi	

Telgraf ve posta dairesi

Müdür	Azmi Efendi
Muhabere memuru	Mümtaz Efendi
""	Reşad Efendi
Muhaberat-ı ecnebiye memuru	Durfani Efendi

Duyun-u umumiye dairesi

Müdür	Mehmed Behçet Bey
Baş katip	Ali Rıza Efendi
Tahrirat katibi	Mehmed nuri Efendi
Muavini	Mehmed Efendi

187

Memuriyet	İsim
Aşr katibi	Mustafa Efendi
Refiki	Şükrü Efendi
Tezkere katibi	Ziya Efendi
Sandık emini	İbrahim Efendi

Ticaret ve ziraat ve sanayi odası

Reis-i evvel	Ahmed Efendi
Reis-i sani	Nikola Panço Efendi
Baş katip	Ali Lütfi Efendi
Aza	Abdülbaki Efendi
""	Mustafa Efendi
""	İbrahim Efendi
""	Nikola Pavli Efendi
""	Sarraff Haim Efendi

Rusumat idaresi

Müdür	Rağıb Bey	rütbe-i salise
Baş katip	Hafız Hüseyin Efendi	
İkinci katip	Fazıl Efendi	
Anbar memuru	Salim Efendi	
Manifesto ""	Tevfik Efendi	
Kapı ""	Hasib Bey	

Memuriyet	İsim
Tezkere katibi	Halid Efendi
Sandık emini	Ali Galip Efendi
Mübassir	Ömer Efendi

Belediye dairesi

Reis	Ahmed Faik Efendi
Aza	Hafız Hayrullah Efendi
""	Cafer Efendi
""	Hafız Mehmed Efendi
""	Dinoko Ağa
""	Nikola Panço Ağa
""	Tulu Vaşo Ağa
Katib	Mehmed Galip Efendi
Tabib	Kalancı Efendi
Sandık emini	Hafız Mehmed Efendi
Mühendis	Fahri Efendi
Ser komiser	Osman Efendi
Komiser	Timur Ağa
""	Hurşid Ağa
""	Ali Ağa
""	Ahmed Ağa

Mekteb-i rüşdiye

Muallim-i evvel Hüseyin Fehmi Efendi

Muallim-i sani İbrahim Efendi

Karantina idaresi

Tabib	İstefan Efendi
Gardiyan	Hafız Abdurrahman Efendi

Zabıta dairesi

Piyade yüzbaşı	Hacı Ahmed Ağa
Süvari mülazım-ı evveli	Rıza Efendi

Liman dairesi

Reis	Mustafa Efendi
------	----------------

Polis dairesi

Komiser	Arif Efendi
Nefer	Rağıp Efendi
""	İbrahim Hakkı Efendi
""	İbrahim Efendi

190

Sarı Şa'ban Kazası

Memuriyet	İsim	
Kaymakam	Ali Rıza Efendi	rütbe-i salise
Naib	El hac İbrahim Hakkı Efendi	
Mal müdürü	Mustafa Fevzi Efendi	
Tahrirat katibi	Mahmud Vefa Efendi	
Müftü	Ali Rıza Efendi	
Tapu katibi	Mehmed Efendi	

Meclis-i idare

Reis Kaymakam Efendi

Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehabe			
Naib	Ahmed Hamdi Efendi	rütbe-i salise	mecidiye	4
Mal müdürü	Halil Ağa			

Tahrirat katibi	Hasan Ağa
	Mehmed Ağa

Mal kalemi

Mal müdürü	Mustafa Fevzi Efendi
Mal müdürü muavini	İbrahim Efendi
Mal müdürü refiki	Mehmed Efendi
Sandık emini	Edhem Efendi

191

Mahkeme-i bidayet heyeti

Memuriyet	İsim
Reis	Naib Efendi
Aza	Hasan Efendi
""	Hüseyin Efendi

Mahkeme-i bidayet kalemi

Baş katib	Mehmed Alâeddin Efendi
Katib-i sani	Hasan Efendi
Müstantık	Hasan Efendi
Muavini	Ali kemal Efendi
Mübaşir	Hasan Efendi
""	Arif Efendi

Maarif encümeni

Reis	Ali Sezai Efendi
Aza	Ahmed Hamdi Efendi
""	Hasan Tahsin Efendi
""	Mümin Efendi

Nüfus idaresi

Nüfus memuru	İsmail Hakkı Efendi
Nüfus katibi	Mehmed Efendi

192

Ziraat bank heyeti

Memuriyet	İsim
Reis	Ali Sezai Efendi
Muhasebe katibi	Receb Efendi
Aza	Hasan Tahsin Efendi
""	İsmail Efendi
""	Mümin Efendi
""	Hacı İsmail Efendi
""	Receb Ağa

Muhacirin komisyonu

Reis	Ali Sezai Efendi
Aza	Bekir Efendi
""	Hasan Efendi
""	Mehmed Efendi

Belediye dairesi

Reis	Hasan Tahsin Efendi	rütbe-i rabia
Katib	İbrahim Efendi	
Aza	Mümin Efendi	
""	Yusuf Ağa	
""	Recep Pehlivan	

Memuriyet	İsim
Aza	Estillo Ağa
'''	Ziço Ağa

Telgraf ve posta idaresi

Memur	İskender Lamia Efendi
Mevzu-u muharrirat	Hidayet Efendi
Çavuş	Arab İbrahim Ağa

Duyun-u umumiye idaresi

Memur	Vehbi Efendi
Katib	Hasan Efendi

Kiremitli iskelesi rusumat idaresi

Memur	Hayrullah Efendi
-------	------------------

Reji idaresi

Memur	Ahmed Efendi
Kolcu	İbrahim Ağa

Mekteb-i ibtidaiye-i hamidiye

Muallim	İbrahim Fevzi Efendi
---------	----------------------

Zabıta dairesi

Zabıta memuru	Mustafa Ağa	mecidi	5
Polis	Osman Efendi		

PravaŖte Kazası

Memuriyet	İsim	
Kaymakam	Ahmed Ŗakir Efendi	rütbe-i rabia
Naib	İbrahim Edhem Efendi	müderris
Mal müdürü	Ali Remzi Bey	
Tahrirat katibi	Hayrullah Bey	
Metropolid	Diyonesyos Efendi	

Meclis idare heyeti

Reis Kaymakam Efendi

Aza-yı tabiiyye	Aza-yı müntehabe
Naib	Mehmed Ŗerif Efendi
Mal müdürü	Mustafa Nail Efendi
Tahrirat katibi	Mihail Bimandi Ağa
Metropolid	Zafir Dimitri Ağa

Memurin

Mal müdürü muavini	Rauf Bey
Sandık emini	Salih Efendi
Nüfus memuru	Nuri Efendi
Katib	Ahmed Ŗevki Efendi
Tapu katibi	Abdurrahman Efendi

Bidayet mahkemesi heyeti

Memuriyet	İsim
Reis	Naib Efendi
Aza	Mehmed Rüşdü Efendi
'''	Manol Kostantin Ağa

Baş katib	Ahmed Efendi
Müstantık	Mehmed Rüşdü Efendi
Muavini	Hüseyin Efendi
Mübaşir	İsmail Efendi
'''	Teofan Ağa

Zabıta dairesi

Zabıta memuru	Mülazım Ahmed Ağa	mecidiye	5
Polis	Yusuf Efendi		

Daire-i belediye

Reis	Hafız Hüseyin Efendi
Katib	İbrahim Hakkı Efendi
Aza	Halil Bey
'''	Hüseyin Ağa
'''	Petko Yuvano Ağa
'''	Roşman Kostantin Ağa

196

Memuriyet	İsim
Aza	Tolo Ağa
Sandık emini	Kitapda muhavvildir
Komiser	Hasan Efendi

Duyun-u umumiye idaresi

Memur	Süleyman Efendi
Katib	Osman Ramiz
Kolcu	Süleyman Ağa

Reji idaresi

Müdür	Baltacı Efendi
Sandık emini	Miltiyadi Efendi
Mübayaa memuru	Yınagi Ağa
Tezkere katibi	Ahmed Efendi
Refiki	Nezir Efendi

Persican Nahiyesi

Müdür	Melik Efendi
Tahrirat katibi	Ali Efendi

Çec Nahiyesi

Müdür	Lüfü Vehbi Efendi
Tahrirat katibi	Hacı Mehmed Efendi

197

Lefetra Nahiyesi

Memuriyet	İsim
Müdür	Remzi Bey
Tahrirat katibi	Hüseyin Efendi

198

İSTATİSTİKLER

Sene-i Maliye 1307

Maliye

Para	Kuruş
11,569,258 37	emlak ve akar vergisi
8,639,390 25	temettu vergisi
10,407896 30	bedel-i askeri

15,313,360		eğnam-ı resmi
296,220		cenavar-ı resmi
31,481,929	15	i'şar bedelâtı
681,111	30	orman ve maden hasılatı
2,319,414	7	tapu hasılatı
768,456	8	muhakeme harçları
1,671,970	36	hasılat-ı müteferrika
82,149,013	28	yekün

199

Rusumat

para	kuruş	
14,844,083	08	idhalat
1,345,627	35	ihracat
1,295,336	39	sarfıyat
206,875	39	prakende
17,291,927	01	yekün

200

Müşterek ..... İnhisarı

Varidat

Kuruş		
8,17,000	Selanik sancağı	
283,000	Siroz	""
385,000	Drama	""
8,838,000	yekün	

Tütün ihracatı

Kilogram

551,800	Selanik sancağı		
000	Siroz	""	resmi istihsal olunan mahallere
350,515	Drama	""	
902,315	yekün		

126,900	Selanik sancağı		
000	Siroz	""	resmi istihsal olunan mahallere
2,994,050	Drama	""	
4,023,265	yekün		

201

Ahz olunan rusum

Kuruş

1,251,800	Selanik sancağı		
000	Siroz	""	
64,075,600	Drama	""	
65,327,400	yekün		

İdhalat

Ahz olunan rusum yaprak sigara enfiye

Kuruş	Aded	Kilogram	
70.000	225.000	3060	Selanik sancağı

Tütün Mahsulatı

Mahsulat	Müzara'a	Ziraa	
Kilogram	dönüm	nefer	
140.000	2175	1776	Selanik sancağı
931,982	8588	5267	Siroz sancağı
4,150,152	41346	10809	Drama sancağı
5,222,134	52109	17852	yekün

202

Nüfus-u vilayet

Yerli

Selanik sancağı

	Zükür	Unes	Yekün
İslam	113,177	110,032	223,209
Rum	105,650	93,526	199,176
Ermeni	24	32	56
Katolik	1,138	113	2,251
Bulgar	49,988	45,104	95,092
Protestan	0	0	0
Yahudi	20,900	20,041	40,941
Kıpti-i	1,814	1,724	3,538
Gayr-ı Müslim			
	292,691	271,572	564,263

Siroz sancağı

İslam	67,374	65,724	133,098
Rum	35,672	34,890	70,562
Ermeni	0	0	0
Katolik	0	0	0

	Zükur	Unas	Yekün
Bulgar	65,894	61,355	127,249
Protestan	158	160	318
Yahudi	651	675	1,326
Kıpti-i gayr-ı Müslim	1,820	1,742	3,562
	171,569	164,546	336,115

Drama sancağı

İslam	40,325	40,370	80,695
Rum	7,288	6,871	14,159
Ermeni	0	0	0
Katolik	0	0	0
Bulgar	1,718	1,674	3,392
Protestan	0	0	0
Yahudi	173	204	377
Kıpti-i gayr-ı Müslim	0	0	0
	49,504	49,119	98,623

Yabancı**Selanik sancağı**

	Zükur	Unas	Yekün
İslam	6176	1862	8038
Rum	5690	1454	7144
Ermeni	98	43	141
Katolik	173	173	346
Bulgar	1804	245	2049
Protestan	0	0	0
Yahudi	283	140	423

Kıpti-i	32	38	70
Gayr-ı Müslim			
	14,256	3955	18,211

Siroz sancağı

İslam	2051	477	2528
Rum	1584	183	1767
Ermeni	5	0	5
Katolik	0	0	0

205

	Zükur	Unas	Yekün
Bulgar	912	264	1176
Protestan	0	0	0
Yahudi	17	0	17
Kıpti	1	0	1
	4570	924	5494

Drama sancağı

İslam	1607	417	2024
Rum	1732	437	2169
Ermeni	20	24	44
Katolik	0	0	0
Bulgar	226	0	226
Protestan	0	0	0
Yahudi	0	0	0
Kıpti-i gayr-ı Müslim	0	0	0
	3585	878	4463

Nüfus-u vilayetin mecmuu

	Zükur	Unas	Yekün
İslam	230,710	218,880	449,590
Rum	157,616	137,361	294,977
Ermeni	147	99	246
Katolik	1,311	1,307	2,618
Bulgar	120,542	108,642	229,184
Protestan	158	160	318
Yahudi	22,024	21,060	43,084
Kıpti-i gayr-ı Müslim	3,667	3,504	7,171
	536,175	491,013	1,027,188
Teb'a-i ecnebiye	697	492	1,189
	536,872	491,505	1,028,377

Selanik daire-i belediyesi**Varidat**

Kuruş	Para	
1217150		ihale olunan rusumat
1064352	20	varidat-ı mütenevvia
8275		emlak ve akar icar bedelatı
1402580		seneyn -i sabıka bekası
162177	20	emaneten alınan
8777		sene ibtidasında sandık mevcudu
3940512		yekün

Mesarifat

449255	20	maaşat ve müteferrika
337017	30	tanzifat

130083	25	tenvirat
57854	35	itfaiye
478392	35	tarik
161027	30	Manastır şosa tariki köprüleri
549900	15	mütenevvia
135339	15	hastahane

208

Kuruş	Para	
384610	5	duyun-u müdevvere
162177	20	reddiyat
52219	15	sene ğayesinde mevcut sandık
2897879	5	yekün

Selanik daire-i belediyesinin 307 senesi zarfındaki kaldırım tefrişatı

terbian metro

Aded	
06663	Hamidiye caddesi piyade yolları
68335	"" "" satı şusa suretiyle
2504	mevaki-i muhtelifede granit taşıyla suret-i muntazamada tefriş olunan
22002	muhtelif ..... yerli adi taşla tefrişat
99504	yekün

209

Devlet-i Aliye-i Osmaniye'nin Selanik'den berran gönderilen postaların yevm-i hareketlerini mübeyyendir.

Cumaertesi

Ğraçko tarikiyle Manastır ve Yanya cihetlerine yalnız evrak ve saire sevk olunur.

Pazar ertesi

Şimendifer ve Graçko tarihiyle Manastır, İşkodra, Yanya cihetlerine emanet ve numune-i mekatib ve evrak-ı saire kabul olunur.

Salı

Siroz Dedeagaç tarihiyle Dersaadete ve Karaferya tarihiyle Nasliç ve Yenice-i Vardar ve Vedina cihetine emanet ve numune ve mekatib ve evrak-ı saire Katrin Poliroz, Ortahisar, Leneğza kazalarına süvari-i mahsusla evrak çantası çıkarılır.

Pencişenbih

Ğraçko tarihiyle Manastır, Yanya ve İşkodra cihetlerine muntazam çanta ile emanet ve Siroz aralık çantasıyla evrak-ı saire kabul ve sevk olunur.

210

Hergün şimendiferle Zibifçeye kadar şimendifer güzergâhında bulunan istasyonlara emanet numune ve Mustafa Paşa seyyar merkeziyle Edirne, Galata, Dersaadet ve Avrupa'ya mekatib kabul ve sevk olunmakta bulunduğu gibi haftada üç defa cumaertesi pazarertesi, ciharşenbih günleri dahi Üsküp tarihiyle Üsküb'den ileri şimendifer güzergahında bulunan istasyonlar ile Mitreviçe cihetine emanet, numune ve mekatib ve saire kabul ve sevk olunur.

Devlet-i Aliye-i Osmaniyenin berran Selanik'e gelmekte olan postalarının yevm-i vurudlarını meş'urdur.

Cuma

Yenice, Vardar ve Vidina'dan mükeffil suvarici vasıtasıyla emanet numune ve mekatib ve evrak-ı saire ve sirozdan süvari-i mahsusla yalnız mekatib ve evraka müteallik aralık posta çantası ve Üsküb tarihiyle Mitreviçe ciheti postası gelmektedir.

Cumaertesi

Karaferya tarihiyle Nasliç cihetinden yine mükeffil suvarici vasıtasıyla ve Ğraçko tarihiyle dahi Manastır, İşkodra ve Yanya taraflarından muntazam çanta ile emanet ve numune ve mekatib

211

ve evrak-ı saire ve Katrin'den suvari vasıtasıyla evrak çantası vurun eder.

Pazar

Üsküb tarikiyle Mitreviçe ciheti postası ve Poliroz, Ortahisar evrak çantası gelir.

Pazar ertesi

Dede Ağaç tarikiyle Dersaadet ve Siroz ciheti postaları gelir.

Salı

Ğraçko tarikiyle manastır ve Yanya, İşkodra taraflarından muntazam çanta ile emanet ve numune, mekatib ve evrak-ı saire vurun eder.

Çiharşenbih

Üsküb tarikiyle Mitreviçe ciheti postaları gelir

Pencişenbih

Ğraçko tarikiyle manastır İşkodra Yanya tariklerinden yalnız evrak çantaları gelir. Her gün Zibifçe Üsküb tarikiyle Avrupa ve Dersaadet ve Mustafa Paşa seygar merkeziyle Ğalata ve Edirne posta çantaları vurun eder.

212

İlave ve Tashih

Osmani mecdi

Defterdar-ı vilayet Saadetlü Mustafa Nail Efendi Hazretleri 2

Telgraf müfettişi izzetlü Şükrü Efendi saniye 4

Tercüman-ı vilayet Ref'atlü Ahmed Kami Efendi 4

Duyun-u umumiye nezareti ketebesinden İzzetlü Ata Bey saniye

Selanik Mitroviçe ve iltisak demiryolları komiseri İzzetlü Hayreddin Bey mütemayiz

Mir-i mumileyhin tahvil-i memuriyetine binaen yerine Hürmüz Efendi tayin edilmiştir.

Selanik İngiltere General konsolosu Mösyö Bilinet Cenablarına Kosova ve Manastır
ve Yanya vilayet-i şahanesi İngiltere konsolos umuru dahi mevdu bulunmuştur.

.....

MUHARREM ÜL HARAM sene 1310 h.

Şuhur			Eyyam	Tulu'u....		Zuhur	Asr-ı evvel		İ'şa	İmsak		Eyyam-ı meşhure Ruz-i hızır		
Arabiye Rumiye Frengiye				saat dakika	saat dakika		saat dakika	saat dakika		saat dakika				
1	13	25	Pazarertesi	9	21	4	48	8	45	1	53	7	12	82
2	14	26	Salı		23		49		46		52		14	83
3	15	27	Çarşenbih		25		50		47		51		18	84
4	16	28	Pencişenbih		27		51		47		50		21	85
5	17	29	Cuma		29		52		48		49		23	86
6	18	30	Cumaertesi		31		53		48		48		26	87
7	19	31	Pazar		33		54		49		48	29		Evvel eyyam-ı yahud 88
8	20	1	Pazarertesi		36		55		50		47	31		Ağustos frengi 31 89
9	21	2	Salı		38		56		50		46	34		90
10	22	3	Çarşenbih		40		57		51		46	37		91
11	23	4	Pencişenbih		42		58		52		45	38		92
12	24	5	Cuma		44		59		53		45	42		93
13	25	6	Cumaertesi		47	5	1		53		44	45		Ahir Eyyam yahud 94
14	26	7	Pazar		49		2		54		44	45		95
15	27	8	Pazarertesi		51		4		55		43	51		96
16	28	9	Salı		53		4		56		43	54		97
17	29	10	Çarşenbih		55		5		57		43	7	57	98
18	30	11	Pencişenbih	9	57		6		58		43	8	4	99
19	31	12	Cuma	10	0		8		59		42	2		100

20	1	13	Cumaertesi	2	9	8	0	41	5	Ağustos Rumi 31	101			
21	2	14	Pazar	4	10	9	1	40	8		102			
22	3	15	Pazarertesi	6	11		2	40	11		103			
23	4	16	Salı	9	12		2	40	14		104			
24	5	17	Çarşenbih	12	13		4	39	17		105			
25	6	18	Pencişenbih	14	14		4	39	20		106			
26	7	19	Cuma	16	15		5	39	23		107			
27	8	20	Cumaertesi	18	16		5	38	26		108			
28	9	21	Pazar	20	17		5	38	29		109			
29	10	22	Pazarertesi	23	19		6	38	32		110			
30	11	23	Salı	10	25	5	20	9	7	1	38	8	35	111

2

SAFER ÜL HAYR

Şudur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i hızır						
Arabiye Rumiye Frengiye		saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika								
1	12	24	Çarşenbih	10	29	5	23	9	8	1	38	8	42	112
2	13	25	Pencişenbih	31		24		8		37		45		113
3	14	26	Cuma	34		26		9		36		47		114
4	15	27	Cumaertesi	36		27		10		36		50		115

5	16	28	Pazar	39	28	11	36	53	116
6	17	29	Pazarertesi	42	30	11	35	56	117
7	18	30	Salı	44	31	12	35	59	118
8	19	31	Çarşenbih	46	32	13	35	9 2 Eylül frengi 30	119
9	20	1	Pencişenbih	48	33	14	34	9 5	120
10	21	2	Cuma	51	34	15	34	8	121
11	22	3	Cumaertesi	54	36	15	34	10	122
12	23	4	Pazar	56	37	16	33	12	123
13	24	5	Pazarertesi	57	38	16	33	15	124
14	25	6	Salı	11 1	39	17	33	17	125
15	26	7	Çarşenbih	4	41	17	33	20	126
16	27	8	Pencişenbih	6	42	18	33	22	127
17	28	9	Cuma	9	43	19	32	25	128
18	29	10	Cumaertesi	12	45	20	32	28	129
19	30	11	Pazar	15	46	21	32	31	130
20	31	12	Pazarertesi	18	47	21	32	32	131
21	1	13	Salı	20	49	22	32	36 Eylül Rumi 30	132
22	2	14	Çarşenbih	22	50	22	31	39	133
23	3	15	Pencişenbih	25	51	23	31	42	134
24	4	16	Cuma	27	52	23	31	45	135
25	5	17	Cumaertesi	30	54	24	31	48	136

26	6	18	Pazar	33	55	24	31	51	137
27	7	19	Pazarertesi	36	58	25	31	54	138
28	8	20	Salı	39	58	25	30	57	139
29	9	21	Çarşenbih	11 42	6 <	9 26	1 30	9 <	140

3

REBİ-ÜL EVVEL

Şuhur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i hızır
Arabiye Rumiye	Frengiye	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika		
1	10 22	Pencişenbih	11 45	2 1	9 26	1 30	10 2	141
2	11 23	Cuma	47	2	27	30	5	142
3	12 24	Cumaertesi	50	4	27	30	8	143
4	13 25	Pazar	53	5	28	30	11	144
5	14 26	Pazarertesi	56	7	28	30	14	145
6	15 27	Salı	58	8	29	30	17	146
7	16 28	Çarşenbih	12 1	9	29	30	19	147
8	17 29	Pencişenbih	4	11	30	30	21	148
9	18 30	Cuma	6	12	30	30	24	149
10	19 1	Cumaertesi	9	13	31	30	27	Teşrin-i evvel 150

11	20	2	Pazar	12	15	31	30	30	Frengi 31	151				
12	21	3	Pazarertesi	14	16	32	30	33		152				
13	22	4	Salı	17	17	32	30	36		153				
14	23	5	Çarşenbih	20	19	33	30	39		154				
15	24	6	Pencişenbih	23	20	33	30	42		155				
16	25	7	Cuma	25	21	34	30	44		156				
17	26	8	Cumaertesi	27	23	34	30	47		157				
18	27	9	Pazar	30	24	35	30	50		158				
19	28	10	Pazarertesi	32	25	35	30	51		159				
20	29	11	Salı	35	26	35	30	55		160				
21	30	12	Çarşenbih	38	27	36	30	58		161				
22	1	13	Pencişenbih	40	29	36	30	11	Teşrin-i evvel Rumi 31	162				
23	2	14	Cuma	43	30	36	30	3		163				
24	3	15	Cumaertesi	46	32	37	31	6		164				
25	4	16	Pazar	48	33	37	31	8		165				
26	5	17	Pazarertesi	51	34	37	31	11		166				
27	6	18	Salı	53	35	38	31	13		167				
28	7	19	Çarşenbih	56	37	38	31	16		168				
29	8	20	Pencişenbih	59	38	38	31	18		169				
30	9	21	Cuma	1	1	2	39	9	38	1	31	11	21	170

REBİ-ÜL AHİR

Şudur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure Ruz-i hızır	
Arabiye	Rumiye	Frengiye	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika		
1	10	22 Cumaertesi	1 4	6 41	9 39	1 31	11 23	171
2	11	23 Pazar	6	42	39	31	26	172
3	12	24 Pazarertesi	8	47	39	31	28	173
4	13	25 Salı	10	44	39	31	32	174
5	14	26 Çarşenbih	13	45	40	32	32	175
6	15	27 Pencişenbih	15	46	40	32	34	176
7	16	28 Cuma	18	48	40	32	37	177
8	17	29 Cumaertesi	20	49	40	32	39	178
9	18	30 Pazar	23	50	41	32	42	179
10	19	31 Pazarertesi	25	51	41	32	44	Frengi Teşrin-i sani 30 180
11	20	1 Salı	28	52	41	32	46	181
12	21	2 Çarşenbih	30	53	41	33	48	182
13	22	3 Pencişenbih	32	55	42	33	51	183
14	23	4 Cuma	35	56	42	33	53	184
15	24	5 Cumaertesi	37	57	42	33	55	185
16	25	6 Pazar	39	58	42	33	57	186

17	26	7	Pazarertesi	42	7	<	43	33	59	Ruz-i kasım	1	
18	27	8	Salı	44	1		44	34	11 1		2	
19	28	9	Çarşenbih	46	2		43	34	3		3	
20	29	10	Pencişenbih	48	3		44	34	6		4	
21	30	11	Cuma	50	4		44	34	8		5	
22	31	12	Cumaertesi	52	5		44	34	9		6	
23	1	13	Pazar	54	6		44	34	11	Teşrin-i sani Rumi 30	7	
24	2	14	Pazarertesi	56	7		44	35	12		8	
25	3	15	Salı	58	8		44	35	15		9	
26	4	16	Çarşenbih	2	<	9	44	35	17		10	
27	5	17	Pencişenbih	1	10		45	35	18		11	
28	6	18	Cuma	3	11		45	35	20		12	
29	7	19	Cumaertesi	2	5	7	12	9	45	1 35	12 21	13

5

CEMAZİYEL EVVEL

Şuhur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i kasım						
Arabiye Rumiye	Frengiye	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika								
1	8	20	Pazar	2	7	7	13	9	45	1	36	12	33	14

2	9	21 Pazarertesi	9	14	45	36	35	15
3	10	22 Salı	10	14	45	36	36	16
4	11	23 Çarşenbih	12	15	45	36	38	17
5	12	24 Pencişenbih	15	16	46	36	39	18
6	13	25 Cuma	15	17	46	36	31	19
7	14	26 Cumaertesi	17	18	46	36	32	20
8	15	27 Pazar	18	18	46	36	34	21
9	16	28 Pazarertesi	20	19	46	37	36	22
10	17	29 Salı	22	20	46	37	36	23
11	18	30 Çarşenbih	23	20	46	37	39	24
12	19	1 Pencişenbih	24	21	46	37	40 Kanun-u evvel frengi 31	25
13	20	2 Cuma	26	22	47	37	41	26
14	21	3 Cumaertesi	27	22	47	38	42	27
15	22	4 Pazar	28	23	47	38	43	28
16	23	5 Pazarertesi	29	23	47	38	44	29
17	24	6 Salı	30	24	47	38	45	30
18	25	7 Çarşenbih	31	24	47	38	45	31
19	26	8 Pencişenbih	32	25	47	38	46	32
20	27	9 Cuma	33	25	47	38	46	33
21	28	10 Cumaertesi	33	26	47	39	47	34
22	29	11 Pazar	34	26	47	39	47	35

23	30	12	Pazarertesi	35	27	47	39	48	36
24	1	13	Salı	35	27	47	39	48	Rumi Kanun-u evvel 31 37
25	2	14	Çarşenbih	5	27	48	39	48	38
26	3	15	Pencişenbih	36	27	48	39	49	39
27	4	16	Cuma	36	27	48	39	49	40
28	5	17	Cumaertesi	37	28	48	39	50	41
29	6	18	Pazar	2 37	7 28	48	39	50	42
30	7	19	Pazarertesi	2 37	7 28	9 48	1 39	12 50	43

6

CEMAZİYEL AHİR

Şudur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i kasım
Arabiye Rumiye Frengiye		saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika		
1	8	20 Salı	2 37	7 28	9 48	1 39	12 50	44
2	9	21 Çarşenbih	37	28	48	39	50	45
3	10	22 Pencişenbih	37	28	48	39	50	Evvel-i erbain 46
4	11	23 Cuma	37	28	48	39	50	47
5	12	24 Cumaertesi	37	28	48	39	49	48
6	13	25 Pazar	36	27	48	39	49	49

7	14	26 Pazartesi	36	27	48	39	49	50
8	15	27 Salı	35	27	48	39	48	51
9	16	28 Çarşenbih	35	27	47	39	48	52
10	17	29 Pencişenbih	34	27	47	39	48	53
11	18	30 Cuma	34	26	47	39	47	54
12	19	31 Cumaertesi	37	26	47	38	47	55
13	20	1 Pazar	33	26	47	38	46	Kanun u sani frengi 31 56
14	21	2 Pazartesi	32	25	47	38	46	57
15	22	3 Salı	31	25	47	38	45	58
16	23	4 Çarşenbih	30	25	47	38	45	59
17	24	5 Pencişenbih	29	24	47	38	44	60
18	25	6 Cuma	28	24	47	38	43	Kara kunçluz evveli 61
19	26	7 Cumaertesi	27	23	47	38	42	62
20	27	8 Pazar	26	23	47	38	41	63
21	28	9 Pazartesi	24	22	46	38	40	64
22	29	10 Salı	23	21	46	37	39	65
23	30	11 Çarşenbih	22	20	46	37	37	66
24	31	12 Pencişenbih	21	20	46	37	36	67
25	1	13 Cuma	19	19	46	37	34	Kanun-u sani Rumi 31 68
26	2	14 Cumaertesi	17	18	46	37	32	69
27	3	15 Pazar	16	17	46	36	31	70

28	4	16 Pazartesi	14	16	46	36	29	71					
29	5	17 Salı	2	12	7	15	9	45	1	36	12	27	72

7

RECEB ÜL FERD

Şuhur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i kasım	
Arabiye Rumiye Frengiye		saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika			
1	6	18 Çarşenbih	2 10	7 14	9 45	1 36	12 25	Kara kuñçloz	73
2	7	19 Pencişenbih	8	13	45	36	23		74
3	8	20 Cuma	6	12	45	36	21		75
4	9	21 Cumaertesi	4	11	45	35	19		76
5	10	22 Pazar	2	10	45	35	18		77
6	11	23 Pazartesi	2 <	9	45	35	15		78
7	12	24 Salı	1 58	8	45	35	13		79
8	13	25 Çarşenbih	56	7	44	35	11		80
9	14	26 Pencişenbih	54	6	44	35	9		81
10	15	27 Cuma	52	5	44	34	7		82
11	16	28 Cumaertesi	50	4	44	34	5		83
12	17	29 Pazar	48	3	43	34	3		84

13	18	30	Pazarertesi	46	2	43	34	1	Ahir erbain Evvel erbain	85				
14	19	31	Salı	44	1	43	34	11	59 Şubat frengi 28	86				
15	20	1	Çarşenbih	41	7	<	43	34	57	87				
16	21	2	Pencişenbih	39	6	59	42	33	55	88				
17	22	3	Cuma	37	58	42	33	54		89				
18	23	4	Cumaertesi	34	56	42	33	52		90				
19	24	5	Pazar	32	55	42	33	50		91				
20	25	6	Pazarertesi	30	54	41	33	48		92				
21	26	7	Salı	27	53	41	33	46		93				
22	27	8	Çarşenbih	25	52	41	32	44		94				
23	28	9	Pencişenbih	22	50	41	32	42		95				
24	29	10	Cuma	20	49	40	32	40		96				
25	30	11	Cumaertesi	18	48	40	32	38		97				
26	31	12	Pazar	16	47	40	32	36		98				
27	1	13	Pazarertesi	14	45	40	32	33	Şubat Rumi 28	99				
28	2	14	Salı	12	44	39	32	31		100				
29	3	15	Çarşenbih	9	43	39	31	28		101				
30	4	16	Pencişenbih	1	6	6	42	9	39	1	31	11	26	102

ŞABAN ÜL MUAZZAM

Şuhur	Eyyam		Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i kasım
Arabiye Rumiye Frengiye			saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika		
1	5	17	Cuma	1 3	6 41	9 39	1 31	11 24	103
2	6	18	Cumaertesi	1	40	38	31	21	104
3	7	19	Pazar	12 59	39	38	31	19	Cemre-i evveli 105
4	8	20	Pazarertesi	57	38	38	31	17	106
5	9	21	Salı	54	36	38	31	15	107
6	10	22	Çarşenbih	52	35	37	31	12	108
7	11	23	Pencişenbih	49	34	37	31	9	109
8	12	24	Cuma	46	33	37	31	6	110
9	13	25	Cumaertesi	44	32	36	31	3	111
10	14	26	Pazar	41	31	36	30	11 <	Cemre-i saniye 112
11	15	27	Pazarertesi	38	29	36	30	10 57	113
12	16	28	Salı	35	27	36	30	55	114
13	17	1	Çarşenbih	32	25	35	30	52	115
14	18	2	Pencişenbih	29	24	35	30	49	Mart frenfi 31 116
15	19	3	Cuma	26	22	35	30	47	117
16	20	4	Cumaertesi	23	21	34	30	44	118

17	21	5	Pazar	21	20	34	30	41	Cemre-i salise	119				
18	22	6	Pazarertesi	19	19	34	30	38		120				
19	23	7	Salı	17	17	33	30	35		121				
20	24	8	Çarşenbih	14	16	33	30	32		122				
21	25	9	Pencişenbih	11	15	32	30	30		123				
22	26	10	Cuma	8	14	32	30	28		124				
23	27	11	Cumaertesi	5	12	31	30	25		125				
24	28	12	Pazar	2	10	31	30	23		126				
25	1	13	Pazarertesi	11	<	8	30	30	20	Mart Rumi 31	127			
26	2	14	Salı	11	57	7	30	30	17		128			
27	3	15	Çarşenbih	55	6	29	30	15	Ahir berdelacuz	129				
28	4	16	Pencişenbih	53	5	29	30	12		130				
29	5	17	Cuma	11	50	6	4	9	28	1	30	10	10	131

9

RAMAZAN ÜL MÜBAREK

Şudur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i kasım						
Arabiye Rumiye Frengiye		saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika								
1	6	18	Cumaertesi	11	47	6	3	9	28	1	30	10	8	132

2	7	19	Pazar	44	1	27	30	6	133		
3	8	20	Pazarertesi	42	6	<	27	30	3	134	
4	9	21	Salı	39	5	59	26	30	10	<	135
5	10	22	Çarşenbih	36	57	26	31	9	58	136	
6	11	23	Pencişenbih	33	55	25	31	55	137		
7	12	24	Cuma	31	54	25	31	54	138		
8	13	25	Cumaertesi	28	53	26	31	49	139		
9	14	26	Pazar	25	51	24	31	46	140		
10	15	27	Pazarertesi	23	50	23	31	44	141		
11	16	28	Salı	20	49	22	31	42	142		
12	17	29	Çarşenbih	18	48	22	32	8	143		
13	18	30	Pencişenbih	15	46	21	32	35	144		
14	19	31	Cuma	12	45	21	32	32	145		
15	20	1	Cumaertesi	9	44	20	32	29	Nisan frengi 30	146	
16	21	2	Pazar	7	42	19	32	26	147		
17	22	3	Pazarertesi	5	41	19	33	23	148		
18	23	4	Salı	2	40	18	33	20	149		
19	24	5	Çarşenbih	1	<	39	17	33	18	150	
20	25	6	Pencişenbih	1	57	38	17	33	14	151	
21	26	7	Cuma	55	37	16	34	11	152		
22	27	8	Cumaertesi	52	35	16	34	8	153		

23	28	9	Pazar	49	34	15	34	5	154					
24	29	10	Pazarertesi	47	33	15	35	2	155					
25	30	11	Salı	44	31	14	35	8	59	156				
26	31	12	Çarşenbih	42	30	13	35	56	157					
27	1	13	Pencişenbih	43	28	11	36	53	Nisan Rumi 31	158				
28	2	14	Cuma	36	27	12	36	50	159					
29	3	15	Cumaertesi	10	33	5	26	9	11	1	36	8	47	160
30	4	16	Pazar	10	33	5	25	9	10	1	37	8	44	161

10

ŞEVVAL ÜL MÜKERREM

Şuhur	Eyyam	Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'ş'a	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i kasım						
Arabiye Rumiye	Frengiye	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika								
1	5	17	Pazarertesi	10	28	5	23	9	9	1	37	8	41	162
2	6	18	Salı	26	22	9	37	38	163					
3	7	19	Çarşenbih	23	21	8	38	35	164					
4	8	20	Pencişenbih	21	19	7	38	32	165					
5	9	21	Cuma	19	18	6	38	29	166					
6	10	22	Cumaertesi	17	17	5	38	26	167					

7	11	23	Pazar		14	16	5	39	23		168
8	12	24	Pazarertesi		12	15	4	39	20		169
9	13	25	Salı		9	14	3	39	17		170
10	14	26	Çarşenbih		7	13	3	40	14		171
11	15	27	Pencişenbih		5	12	2	40	11		172
12	16	28	Cuma		2	10	9 1	40	8		173
13	17	29	Cumaertesi	10 <		9	9 <	41	6		174
14	18	30	Pazar	9 57		8	8 59	41	3		175
15	19	1	Pazarertesi		55	7	59	42	8 <	Mayıs frengi 31	176
16	20	2	Salı		53	6	58	42	7 58		177
17	21	3	Çarşenbih		50	4	57	43	55		178
18	22	4	Pencişenbih		48	3	56	43	52		179
19	23	5	Cuma		46	2	55	44	49	Ruzihızır	1
20	24	6	Cumaertesi		44	5 1	54	45	46		2
21	25	7	Pazar		41	5 <	53	45	44		3
22	26	8	Pazarertesi		39	4 59	53	46	41		4
23	27	9	Salı		37	58	52	46	39		5
24	28	10	Çarşenbih		35	57	51	47	37		6
25	29	11	Pencişenbih		33	56	50	47	34		7
26	30	12	Cuma		31	55	50	48	31		8
27	1	13	Cumaertesi		29	54	49	48	38	Mayıs Rumi 31	9

28	2	14	Pazar	27	53	49	49	36	10
29	3	15	Pazarertesi	9 25	4 52	8 48	1 50	7 33	11

11

ZİLKA'DE-TÜŞ ŞERİF

Şuhur	Eyyam			Tulu'u....		Zuhur		Asr-ı evvel		İ'şa		İmsak		Eyyam-ı meşhure Ruz-i hızır
	Arabiye	Rumiye	Frengiye	saat	dakika	saat	dakika	saat	dakika	saat	dakika	saat	dakika	
1	4	16	Pazar	9	24	4	51	8	47	1	51	7	21	12
2	5	17	Pazartesi	22			50		47		51		18	13
3	6	18	Salı	20			49		46		52		16	14
4	7	19	Çarşenbih	18			48		45		52		13	15
5	8	20	Pencişenbih	17			47		45		53		11	16
6	9	21	Cuma	15			46		44		53		8	17
7	10	22	Cumaertesi	13			45		44		54		6	18
8	11	23	Pazar	12			45		43		54		4	19
9	12	24	Pazarertesi	10			44		43		55		2	20
10	13	25	Salı	9			43		42		55	6	59	21
11	14	26	Çarşenbih	8			43		42		56		57	22
12	15	27	Pencişenbih	6			42		41		56		55	23

13	16	28	Cuma	4	41	41	57	53	24	
14	17	29	Cumaertesi	3	40	40	57	51	25	
15	18	30	Pazar	2	39	40	58	49	26	
16	19	31	Pazarertesi	9 <	39	39	58	47	27	
17	20	1	Salı	8 58	38	39	58	46	Haziran frengi 30	28
18	21	2	Çarşenbih	57	37	37	59	45	29	
19	22	3	Pencişenbih	56	37	38	59	44	30	
20	23	4	Cuma	55	36	37	59	42	31	
21	24	5	Cumaertesi	54	36	37	2 <	40	32	
22	25	6	Pazar	53	36	36	2 <	38	33	
23	26	7	Pazarertesi	52	35	36	2 <	36	34	
24	27	8	Salı	51	35	36	2 <	35	35	
25	28	9	Çarşenbih	51	35	35	2 1	35	36	
26	29	10	Pencişenbih	50	34	35	1	34	37	
27	30	11	Cuma	50	34	35	1	33	38	
28	31	12	Cumaertesi	49	34	34	1	32	39	
29	1	13	Pazar	49	33	34	2	31	40	
30	2	14	Pazarertesi	8 49	4 33	8 34	2 2	6 30	41	

ZİLHİCCE-TÜŞ ŞERİFE

Şuhur	Eyyam		Tulu'u....	Zuhur	Asr-ı evvel	İ'şa	İmsak	Eyyam-ı meşhure	Ruz-i hızır
Arabiye Rumiye	Frengiye		saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika	saat dakika		
1	3	15	Pencişenbih	8 48	4 33	8 34	2 2	6 30	42
2	4	16	Cuma	48	33	33	2	29	43
3	5	17	Cumaertesi	47	32	33	2	29	44
4	6	18	Pazar	47	32	33	2	28	45
5	7	19	Pazarertesi	47	32	33	2	28	46
6	8	20	Salı	47	32	33	2	28	47
7	9	21	Çarşenbih	47	32	33	2	28	48
8	10	22	Pencişenbih	47	32	33	2	28	49
9	11	23	Cuma	47	32	33	2	28	50
10	12	24	Cumaertesi	47	32	33	2	28	51
11	13	25	Pazar	47	32	33	2	28	52
12	14	26	Pazarertesi	47	32	33	2	29	53
13	15	27	Salı	48	33	34	2	29	54
14	16	28	Çarşenbih	48	33	34	2	30	55
15	17	29	Pencişenbih	48	33	34	2	30	56
16	18	30	Cuma	49	33	34	1	31	57

17	19	1	Cumaertesi	49	34	34	1	33	Temmuz frengi 31	58
18	20	2	Pazar	50	34	35	1	33		59
19	21	3	Pazartesi	50	34	35	1	34		60
20	22	4	Salı	51	35	35	1	35		61
21	23	5	Çarşenbih	51	35	35	2 <	36		62
22	24	6	Pencişenbih	52	35	36	2 <	38		63
23	25	7	Cuma	53	36	36	2 <	39		65
24	26	8	Cumaertesi	54	36	37	1 59	41		66
25	27	9	Pazar	55	36	37	59	43		67
26	28	10	Pazartesi	56	37	38	59	44		68
27	29	11	Salı	57	37	38	58	46		69
28	30	12	Çarşenbih	58	38	39	58	48		70
29	1	13	Pencişenbih	8 59	4 38	8 39	1 55	6 50	Temmuz Rumi	

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlayan salname yazma geleneği, tarih araştırmacıları için önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Yıllıkta adı verilen bu salname çeşitlerinden olan vilayet salnameleri, vilayetlerin coğrafi, siyasi, idari, ekonomik, askeri, ekonomik, mali yapıları hakkında bilgiler içermektedir. Birçoğunda harita, kroki, takvim ve istatistik bilgi vermesi salnamelerin bir diğer önemli yönünü teşkil etmektedir.

Selanik vilayet salnamelerinin sayısı yirminin üzerinde olmasına rağmen, sadece Hatice Oruç tarafından 1902 tarihli Selanik Vilayet Salnamesi çalışılmış olması bu konudaki eksikliği göstermesi bakımından önemlidir.

Selanik şehrinde 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, belediyecilik hizmetleri alanında önemli atılımlar ve yenileşmeler yapıldı. Bu hizmetlerin başında içme suyu, itfaiye, aydınlatma ve ulaşım alanlarındaki çalışmalar gelmektedir.

Selanik vilayeti I. Meşrutiyet döneminde, II. Abdülhamid'e karşı olan bütün devlet adamlarının ve subayların toplandığı yer oldu. III. Ordu bünyesinde toplanan subayların çetelerle mücadelesi, askeri ve siyasi gelişmeler, şehirde duyarlılığı ve gerginliği artırmıştır. 1890'lı yıllara gelindiğinde Selanik şehri mutsuz, gergin ve saltanat aleyhtarı bir görünüm arz ediyordu.

Hicri 1310 (miladi 1892) tarihli Selanik Vilayeti salnamesi kapak, yazım ve istatistik (212 sayfa), takvim (12 sayfa) ve son sayfadaki arma olmak üzere toplam 226 sayfadan oluşmaktadır.

Salnamenin genel olarak tablo ağırlıklı olduğu, bu tabloların ayrıntı bilgiler içermesi ve bunların komisyon tarafından hazırlanmış olması, verilen bilgilerin güvenilirlik düzeyini artırdığını düşündürmektedir. Salnamenin bu yönüyle, 1890 yılı için Selanik vilayeti adına önemli bir belge olduğu söylenebilir.

Salnamede Selanik vilayetinin coğrafi özelliklerine yer verilmemiş olmasına rağmen idari, siyasi, askeri, adli, mali, ticari özellikleri hakkında ayrıntılı şekilde tablo olarak bilgiler verildiği görülmektedir. Tablolardaki ve istatistik verilerdeki sayısal verilerin önemli olduğu düşünülmektedir.

Vilayetin başında "Vali-i vilayet veziri Mustafa Zihni Paşa" bulunmaktadır. Vilayet yönetiminde Naib ve mahkeme-i istinaf Reis-i Evveli Ahmed Ataullah Efendi,

Defterdar Mustafa Naili Efendi, Vali muavini Ahmed Şükrü Paşa bulunan diğer yöneticilerdir.

Vilayetin askeri yapılanmasının başında Selanik Kosova ve Havalisi Umum Kumandanı Müşir Hüseyin Fevzi Paşa Hazretleri bulunmaktadır. Bunun yanında Selanik Kumandanlığı Ferik Ali Rıza Paşa Hazretleri tarafından yürütülmektedir.

Selanik'te İngiltere, Avusturya, Belçika, Rusya, Yunanistan, İspanya, Almanya, İtalya, Romanya, Sırbistan, Fransa, İran, Amerika, İsveç-Norveç-Danimarka, Felemenk devletlerinin konsolos veya görevlilerinin olduğu öğrenilmektedir.

Selanik vilayetinin toplam gelirinin 82.149.013 para 28 kuruş olduğu görülmektedir. Selanik vilayetinde, tütün üretim ve tüketiminin çok yaygın olduğu görülmektedir. Selanik vilayetinde, 5.222.134 kilogram tütün üretimi yapılmış olup bunun 4.150.152 kilogramının Drama sancağı ait olması diğer önemli bir ayrıntıdır. Ayrıca Selanik belediyesine ait gelir gider ve yapılan çalışmaların ayrıntılı olarak tutulduğu görülmektedir.

Selanik vilayetinin 1.028.377 olan nüfusunun İslam sayısı 449,590 olarak, Rum sayısı 294,977 olarak, Bulgar sayısı 229,184 olarak geçmektedir. Diğer yerli olan gayrimüslimleri kattığımızda, vilayet nüfusunun çoğunluğunun gayrimüslimlerden oluştuğu söylenebilir. Gayrimüslimlerin nüfus olarak Selanik ve Siroz sancaklarında da çoğunlukta, Drama sancağında ise Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Salnamede gelen ve giden posta günlerinin ayrıntılı tutulması iletişim ve haberleşmeye verilen önemin bir göstergesidir.

Takvim bölümündeki her ayın Hicri, Rumi ve Miladi(efrenci) takvime göre ayrıntılı tutulması devletin bu konudaki hassasiyetini göstermesi bakımından önemlidir. Bu durum toplumun farklı inanç ve milletlerden oluştuğu göz önüne alındığında önemi ortaya çıkmaktadır. Miladi takvimin kullanılması Selanik'in durumunu ve Avrupa ile etkileşiminin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Büyük bir titizlikle hazırlandığı her yönüyle ortada olan 1892 tarihli Selanik Vilayet Salname'sinin, Selanik şehri ve çevresini araştıran yerel tarih araştırmacılarına, verdiği nüfus, ekonomik ve kurumsal bilgiler açısından faydalı olacağı açıktır.

Salname, verilen istatistik, sayısal, askeri, idari bilgiler bakımından değerlendirildiğinde, Osmanlı Devlet'inin 1892 tarihinde Selanik Şehri özelindeki yapılanmasını gösterdiği ifade ettiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

Akşin, Sina; *Türkiye Tarihi*, Cem yay. İstanbul 1997, cilt 3.

Anastassiadou, Meropi; *Selanik*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2001.

Arslan, İsmail; *Elveda Rumeli Merhaba Rumeli*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2013.

Aydın, Bilgin ; "Salname", *DİA*, İstanbul 2009, c. 36.

Beydilli, K. ; *Osmanlı Devleti Tarihi*, Feza Gazetecilik A.Ş. İstanbul 1999, Cilt 1.

Devellioğlu, Ferit; *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lugat*.

Duman, Hasan; *Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri*, Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı yay. Ankara 2000, Cilt 1.

Karal, Enver Ziya; *Osmanlı Tarihi*, TTK yay. Ankara 2007, cilt VIII.

-----; *Osmanlı Tarihi*, TTK Basımevi, Ankara 1988, cilt 5.

Kodaman, B. ; *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, Çağ Yay., İstanbul 1993, Cilt 12.

Mazower, Mark; *Selanik: Hayaletler Şehri(1430-1950)*, Y.K. Yay. İstanbul 2007.

M.E. B. Yayınları, *İslam Ansiklopedisi*, "Salname", Eskişehir 2001, cilt 10.

Oruç, Hatice; *1320 Sene-i Hicriyyesine Mahsus Selanik Vilayet Salnamesi*, TTK yay. Ankara 2014.

Pakalın, M. Zeki; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, cilt 3.

Pehlivanlı, Hamit; *Salname-i Vilayet-i Bosna 1287 Hicri/1870*, TTK yay. Ankara 2014.

Sezen, Tahir; *Osmanlı Yer Adları*, T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın Nu: 21, Ankara 2006.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Osmanlı Yer Adları I Rumeli Eyaleti 1514-1550*, Ankara 2013.

Türköne, Mümtazer; *Milletler ve Milliyetçilikler*, Etkileşim Yayınları, İstanbul 2012.

Veinstein, Gilles; *Selanik 1850-1918*, İletişim Yayınları, İstanbul 2014.

2. Makaleler

Baykara, Tuncer; "II. Abdülhamid Devri'nin Atatürk'ün Yetiştirdiği Ortam Olarak Tahlili Denemesi", *Sultan II. Abdülhamit ve Devri Semineri (27-29 Mayıs 1992) Bildiriler*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1994.

Delilbaşı, Melek; "Selanik ve Yanya'da Osmanlı Egemenliğinin Kurulması" *Bellekten*, Cilt LI, sayı 199, Nisan 1987.

İnalçık, Halil ;"Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkiler", *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 6.

Ortaylı, İlber ;"Tanzimat-Tanzimat'ta Sivilleşmenin Getirdikleri", *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 6.

-----;" Osmanlı Devleti ve Meşrutiyet ", *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 4.

Shaw, Stanford J.; "Osmanlı İmparatorluğu'nda Geleneksel Reformdan Modern Reforma Geçiş: Sultan III. Selim ve Sultan II. Mahmud Dönemleri", Çev.: M. Faruk Çakır, *Türkler*, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, cilt 12.

Tekeli, İlhan -Selim İlkin, ; "Bir Başkaldırı Odağı ve Ortamı Olarak Selanik ve Makedonya", *Yadigâr-ı Meşrutiyet* (Haz. Mehmet Ö. Alkan) , İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2010.

Vatandaş, Celalettin; " Türkiye'nin Batılılaşma Süreci ve II. Meşrutiyet'i Hazırlayan Şartlar", *Yüzüncü Yılında II. Meşrutiyet*, Pınar Yayınları, İstanbul 2008.

Yayla, Yıldızhan; " Osmanlı Devleti'nde Meşrutiyet Kavramı", *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yay., İstanbul 1985, Cilt 4.

3. İnternet

www.isam.org, sayı D02837.

<http://www.yunanistan.co/selanik>.